

Návrh zákona

**Pracovní verze návrhu zákona, kterým se
mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník**

Část I

17. 8. 2014

§ 1

(1) Ustanovení právního řádu upravující vzájemná práva a povinnosti osob vytvářejí ve svém souhrnu soukromé právo. ~~Uplatňování soukromého práva je nezávislé na uplatňování práva veřejného.~~

(2) Nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona; ~~zakázána jsou ujednání porušující ujednáním se nelze odchylnit od ustanovení zákona, které se dotýká dobré-dobrých mravymravů, veřejný-veřejného pořádek-pořádku~~ nebo práve týkajících se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti.

K § 1 odst. 1:

Navrhuje se zrušit stávající ustanovení odstavce prvního věty druhé, neboť zakotvuje pravidlo, které je pro praktickou aplikaci v takto obecné podobě nevhodné a vede k neřešitelným situacím. Tak například soused se může vůči vlastníkovi pozemku domoci vydání rozhodnutí, kterým mu bude uložena povinnost odstranit strom dle (soukromoprávního) § 1017 NOZ. Když pak ale bude chtít vlastník pozemku tuto povinnost splnit, nebude vyhověno jeho (veřejnoprávní) žádosti o povolení kácení dřevin dle zákona o ochraně přírody a krajiny. To ovšem zase bude z pohledu soukromého práva nerelevantní a vlastník pozemku si tak bude moci vybrat: porušit veřejnoprávní zákaz kácet bez povolení, nebo soukromoprávní povinnost pokácet strom rostoucí příliš blízko hranice pozemku uloženou soudem. Žádná třetí možnost k dispozici není. Podobně zhotoviteli může vzniknout povinnost (a tím i právo) provést stavební dílo, jakkoliv došlo k zamítnutí žádosti o stavební povolení. Shodně kupující může mít soukromoprávní právo na dodání zboží zakázaného veřejnoprávní normou. Podobných příkladů by bylo možno uvést řadu.

Obdobné pravidlo neobsahuje ani žádný ze zahraničních občanských zákoníků, které měly být tomuto ustanovení vzorem. Důvodová zpráva k NOZ v té souvislosti odkazovala na § 1 ABGB, čl. 1 ZGB a čl. 7 Code civil. V prvních dvou se podobné pravidlo nevyskytuje vůbec. Jen zdánlivou výjimkou je v tomto směru čl. 7 francouzského Code civil, který toliko stanoví: „*L'exercice des droits civils est indépendant de l'exercice des droits politiques, lesquels s'acquièrent et se conservent conformément aux lois constitutionnelles et électorales*“ (Výkon občanských práv je nezávislý na výkonu politických práv, která jsou získávána a zachovávána podle ústavních a volebních zákonů). Ten se však vztahuje jen na *politické* zákony a navazuje na to, že ve Francii existoval a dodnes existuje institut trestu zbavení politických práv, tj. práva volit, být volen a zastávat veřejné funkce.

Zrušením tohoto ustanovení nedojde ke zpochybnění právního dualismu soukromého a veřejného práva. Jeho zrušením se pouze odstraní důraz na dílčí případy vztahu těchto jen relativně oddělených částí právního řádu. Stávající znění tak staví do pozadí Ústavním soudem opakovaně zdůrazňované principy jednotnosti, bezrozpornosti a vnitřní konzistentnosti právního řádu. V právním řádu přitom dochází s vývojem společnosti naopak ke stále intenzivnějšímu prolínání práva soukromého a veřejného. Tomuto vývoji je bližší spíše pojetí občanského (soukromého) práva jako práva obecného a práva veřejného jako práva zvláštního. Podle tohoto pojetí se veřejné právo uplatní v rámci své zvláštní úpravy, přičemž tam, kde taková úprava chybí, je možné aplikovat pravidla soukromého práva i ve veřejnoprávních vztazích. Příkladem takového prolnutí práva soukromého a veřejného může být kupříkladu právní úprava veřejných zakázek. Naopak lze najít mnoho průmětů práva

veřejného do práva soukromého, které důraz na jejich vzájemnou izolovanost přinejmenším významně relativizují. Tuto skutečnost dotvrzují výše uvedené praktické příklady.

Rušené ustanovení je pro praxi matoucí a názorově nás vrací, byť nezamýšleně, k doktríně izolovaných právních odvětví, jak byla formulována v socialistické právní teorii. Jako inspirační zdroj pro formulaci stávajícího pravidla byl uváděn § 3a ObchZ. Toto ustanovení stanovilo: „*Povaha a platnost právního úkonu není dotčena tím, že určité osobě je zakázáno podnikat nebo že nemá oprávnění k podnikání*“. Zakotvení tohoto ustanovení v právním řádu bylo reakcí na dřívější široké pojetí absolutní neplatnosti pro rozpor se zákonem a judikaturu, která s porušením některých veřejnoprávních norem chybně spojovala neplatnost soukromoprávních právních úkonů (např. rozhodnutí NS ČR sp. zn. 2 Odon 117/97). Poukaz na uvedené ustanovení jako na důkaz obecné platnosti pravidla nezávislého uplatňování práva soukromého na právu veřejném však nemůže obstát. Smyslem citované normy byla toliko ochrana druhé smluvní strany, která jednala v dobré víře v existenci oprávnění smluvního partnera. Odkaz na ustanovení § 3a ObchZ ztrácí na relevanci též s novým pojetím neplatnosti právního jednání, které vylučuje, aby rozpor s veřejnoprávní normou bez dalšího založil neplatnost soukromoprávního jednání. Tak dle ustanovení § 580 NOZ je neplatné právní jednání, které odporuje zákonu, pouze pokud to smysl a účel zákona vyžaduje. Zároveň dle ustanovení § 588 NOZ soud přihlédne i bez návrhu k neplatnosti právního jednání, které odporuje zákonu a zjevně narušuje veřejný pořádek. Veřejný pořádek přitom prostupuje celým právním řádem a jeho narušení bude mít často právě povahu porušení veřejnoprávní normy. Takový rozpor s veřejnoprávní normou tak musí být schopen způsobit i neplatnost soukromoprávního jednání, což je ovšem nutno zkoumat v každém jednotlivém případě. Vázat paušálně uplatnění veřejného práva v soukromoprávních vztazích pouze na případy, kdy to zákon výslovně stanoví, představuje v tomto ohledu pro praxi řešení nevhodné.

Jen na okraj dodejme, že původní pravidlo § 3a ObchZ bylo převzato do § 5 odst. 2 NOZ, který se navrhuje zachovat.

K § 1 odst. 2:

Návrh novelizace ustanovení odstavce druhého věty za středníkem má za cíl odstranit formulační chybu ve znění pravidla, které mělo obsahovat kritéria pro rozlišení mezi kogentními a dispozitivními normami. Stávající dikce žádné takové pravidlo ve skutečnosti neobsahuje. Tím, že nehovoří o nepřípustnosti odchylky od ustanovení zákona, které se dotýká dobrých mravů, veřejného pořádku a práva týkajícího se osob, ale pouze o nepřípustnosti ujednání porušujících tyto hodnoty, určuje pouze meze možných odchylek od dispozitivních ustanovení zákona. Takové pravidlo je přitom obsaženo již v ustanovení § 580 NOZ. Dle stávajícího pravidla v odstavci druhém jsou tak kogentními pouze ta ustanovení zákona, která obsahují výslovný zákaz odchylky od jimi normovaného pravidla (takových je v NOZ minimum a podstatně méně, než kolik bylo nepochybně zamýšlených kogentních norem). Zmíněná chyba vznikla zřejmě nepřipadnou inspirací ustanovením Čl. 19-2 švýcarského Code des obligations: „*La loi n'exclut les conventions des parties que lorsqu'elle édicte une règle de droit strict, ou lorsqu'une dérogation à son texte serait contraire aux moeurs, à l'ordre public ou aux droits attachés à la personnalité.*“ (Zákon vylučuje dohodu stran jen, pokud stanoví kogentní pravidlo nebo pokud by odchylka od jeho textu odporovala dobrým mravům, veřejnému pořádku nebo právům vztahujícím se k osobnosti.). Toto pravidlo totiž kritéria kogentnosti taktéž nevymezuje, pouze na kogentní normy odkazuje.

Ve snaze minimalizovat novelizační zásah a držet se záměru autorů se navrhaná textace inspiroje nejbližším ustanovením, kterým je Čl. 6 francouzského Code civil stanovící

následující: „*On ne peut déroger, par des conventions particulières, aux lois qui intéressent l'ordre public et les bonnes moeurs.*“ (Zvláštními dohodami se nelze odchýlit od zákonů, které se týkají veřejného pořádku nebo dobrých mravů.). Toto pojetí tak nepřipouští již samotné odchýlení od těch ustanovení zákona, jejichž účelem a smyslem je ochrana zmíněných hodnot, aniž by bylo nezbytné případ od případu zkoumat, zda byly odchylkou uvedené hodnoty narušeny. Pro právní jistotu je takové pojetí klíčové.

§ 7

Má se za to, že ten, kdo jednal určitým způsobem, jednal poctivě a v dobré víře. V pochybnostech se dobrá víra předpokládá.

K § 7:

Navrhuje se nahradit obecnou presumpcí dobré víry a poctivosti pravidlem, že dobrá víra se v pochybnostech předpokládá.

Tato změna předně sleduje opuštění presumpce poctivosti, tj. dobré víry v objektivním smyslu, která je v mezinárodním kontextu výjimkou, jež postrádá přesvědčivé zdůvodnění a pro praktickou aplikaci působí problematicky. Poctivost má charakter pravidla chování, které v sobě zahrnuje požadavek chovat se k ostatním v právním styku čestně, odpovědně a ohleduplně, tj. zejména zohledňovat očekávání, jež v ostatních jednáních vyvolává, a usilovat o naplnění účelu společného úsilí. Jde tedy o objektivní standard jednání, jímž je poměřováno chování osob v právním styku (typicky při realizaci smluv, ale též v předmluvním stadiu). V § 6 přitom zákonodárce přílehavě ukládá *povinnost* dodržovat tento standard jednání. Není zřejmé, proč by zároveň měl zakládat i domněnku, že byl tento standard dodržen, a tím paradoxně oslabovat možnost, aby se někdo porušení této povinnosti dovolal.

Vypuštěním vyvratitelné domněnky dobré víry a současným zakotvením navrhovaného pravidla se dále sleduje citlivější ztvárnění požadavku na ochranu dobré víry. Navrhované řešení vychází z předpokladu, že ochrana dobré víry se často dostává do střetu s dalšími principy a hodnotami, typicky s principem ochrany vlastnického práva. V tomto ohledu může vést stávající presumpce dobré víry k nepřipustnému rozšíření zákonných mezí vlastnického práva a popření jeho podstaty (Čl. 4 odst. 4 Listiny). Příkladem tohoto jevu je úprava nabytí vlastnického práva od neoprávněného ve smyslu ustanovení § 1109 a násl. NOZ (vyjma ovšem § 1111 NOZ), která ve spojení s uvedenou presumpcí přenáší důkazní břemeno stran nedostatku dobré víry nabyvatele na původního vlastníka věci. Takové řešení je však výrazným posunem oproti dosavadnímu přístupu raženému judikaturou (např. rozhodnutí ÚS ČR, sp. zn. I. ÚS 437/02). Ten se pokoušel najít rovnováhu mezi ochranou vlastnického práva a ochranou dobré víry, když prokazování dobré víry bylo v souladu s obecným pravidlem na tom, komu svědčila. Navrhovaná úprava na toto obecné pravidlo navazuje, zároveň však oproti stavu do 31. 12. 2013 zaručuje silnější (ale nikoliv nepřiměřenou) ochranu dobré víry. Toho má docílit současným zakotvením zásady, že se dobrá víra v pochybnostech předpokládá. Tento princip se v právním řádu dříve objevoval pouze v dílčích případech (§ 20 zákona o cenných papírech, § 179 odst. 1 ObchZ, reziduum též v § 35 odst. 1 ZOK). Jeho obecné uplatnění má za důsledek, že určité osobě svědčí předpoklad dobré víry i tehdy, je-li i po prokázání skutečností, které mají dobrou víru zakládat, o její existenci pochybnost. V takovém případě dochází naopak k přenosu důkazního břemene na druhou stranu sporu, jež musí prokazovat nedostatek dobré víry. Stávající řešení však po této straně od počátku požaduje, aby podala plný důkaz, že dobrá víra dána nebyla. Takový požadavek se však

v porovnání s navrhovaným řešením jeví jako nepřiměřeně přísný, což zakládá nevyváženost mezi ochranou dobré víry a jiných hodnot.

Konečně je třeba upřesnit tvrzení důvodové zprávy k NOZ, že stávající ustanovení upravuje obecnou presumpci dobré víry ve shodě se všemi právními řády evropské kontinentální tradice. Tak francouzský Code civil presumuje dobrou víru až v ustanovení čl. 2274, které se týká pouze vydržení nemovité věci. Německý BGB pak podobnou domněnku neobsahuje vůbec. Stávající úpravě je zřejmě nejbliže švýcarský ZGB, jenž ve svém Čl. 3 odst. 1 dobrou víru presumuje, ovšem pouze v případech, kdy zákon s dobrou vírou spojuje vznik nebo účinek práv: „*Wo das Gesetz eine Rechtswirkung an den guten Glauben einer Person geknüpft hat, ist dessen Dasein zu vermuten.*“ Dle odstavce 2 tohoto ustanovení se přitom dobré víry nemůže dovolávat ten, kdo zanedbal požadavek náležité pečlivosti a opatrnosti: „*Wer bei der Aufmerksamkeit, wie sie nach den Umständen von ihm verlangt werden darf, nicht gutgläubig sein konnte, ist nicht berechtigt, sich auf den guten Glauben zu berufen.*“ Krom Švýcarska obdobnou domněnku obsahuje ještě lichtenštejnský občanský zákoník. Z učiněného srovnání přesto vychází stávající verze domněnky dobré víry jako řešení nikoliv zcela standardní.

§ 8

Zjevné zneužití práva nepožívá právní ochrany.

K § 8:

Ze stávající dikce ustanovení se navrhuje vypustit slovo „zjevné“, neboť jeho doslovná interpretace vede k nežádoucím důsledkům, které nelze uspokojivě překlenout ani jinými metodami výkladu. Účelu, který stojí v pozadí, lze dosáhnout standardními prostředky práva procesního.

Slovo „zjevné“ v běžném jazyce cílí na patrnost, evidentnost či zřejmost určitého jevu, tedy pouze na jeho vnější projev. Uvedené adjektivum nevypovídá o samotné povaze takového jevu. Je přitom nepochybné, že právě skutečná povaha určitého jednání bude rozhodující pro jeho klasifikaci jako zneužití práva. Zákonné kritérium zjevnosti nemusí být přímo úměrné intenzitě překročení mezi výkonu práva. Naopak, navenek nezjevné, ba skryté, zneužití práva může dosahovat z hlediska závažnosti vyšší intenzity, pročež bude nutno takovému zneužití práva tím spíše odepřít právní ochranu.

Má-li adjektivum „zjevné“ vyjadřovat „prokazatelné“, jedná se rovněž o nevyhovující a nesystematickou formulaci. Důvody, proč oba pojmy nemohou splývat, přílehavě charakterizuje doktrína: „*V procesualistice je obecně přijímáno, že prokazatelnost určité skutečnosti není její imanentní vlastností. Prokazovat lze každou skutečnost vnějšího světa.*“ (Srov. P. Lavický in Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 90).

Stávající ustanovení je doslovný překlad ustanovení čl. 2 odst. 2 švýcarského ZGB („*Der offenbare Missbrauch eines Rechtes findet keinen Rechtsschutz.*“). Zde je ovšem chápáno ve významu, který mu česká právní terminologie nepřiznává – tak, že se pravidlo nemá užít v *pochybnostech*. Takový doslovný překlad je tedy zavádějící.

Přitom i v českém právním prostředí lze dospět k závěru, že zneužití práva musí být prokázáno. Tento závěr nicméně platí i bez výslovné formulace hmotněprávního předpisu. Jeho explicitní podtržení zde může naopak působit nežádoucím způsobem, zvláště při vědomí

tuzemské praktické zkušenosti, která ukazuje, že soudy institutu zneužití práva využívají jen výjimečně a často tak nečiní ani v případech zcela „zjevných“; k omezující formulaci tak není důvod.

Vhodné je v této souvislosti poukázat i na příbuznost zásady zákazu zneužití práva s principem poctivosti, mezi jehož složky je řazen i příkaz vykonávat práva a povinnosti přiměřeným způsobem (tj. zákaz zneužití práva). Je přitom vnitřním rozparem ukládat osobám povinnost jednat v právním styku poctivě a zároveň dovolovat nepřiměřený výkon práv, který však nedosáhl charakteru zjevného zneužití práva.

§ 14

~~(1) Každý si může přiměřeným způsobem pomoci k svému právu sám, je-li jeho právo ohroženo a je-li zřejmé, že by zásah veřejné moci přišel pozdě.(2) Hrozí-li neoprávněný zásah do práva bezprostředně, může jej každý, kdo je takto ohrožen, odvrátit jen úsilím a prostředky, které se osobě v jeho postavení musí jevit jeví vzhledem k okolnostem jako přiměřené. Směřuje-li však svépomoc jen k zajištění práva, které by bylo jinak zmařeno, musí se ten, kdo k ní přikročil, obrátit bez zbytečného odkladu na příslušný orgán veřejné moci.~~

(2) Každý může za účelem ochrany práva zadržet rušitele, je-li to nutné ke zjištění jeho totožnosti, k zamezení útěku nebo k zajištění důkazů, pokud by zásah veřejné moci přišel pozdě a pokud by právo bylo jinak zmařeno. Může však užít jen úsilí a prostředky, které se osobě v jeho postavení jeví vzhledem k okolnostem jako přiměřené a musí se obrátit bez odkladu na příslušný orgán veřejné moci.

K § 14:

Navrhuje se zrušit stávající ustanovení odstavce prvního, které příliš volnou formulací podmínek pro uplatnění svépomoci a nejasným vztahem k odstavci druhému umožňuje široké využití svépomoci, což může mít pro praxi vážné následky. Jako nepřipadné se jeví možné uplatnění svépomoci v případech, kdy svépomocí chráněné právo není ohroženo bezprostředně. Takové pojetí je v rozporu s pojetím moderního právního státu, v němž se jednotlivec vzdává práva vynucovat svá domnělá práva vlastní silou a podřizuje se autoritě státu, jemuž jako jedinému náleží vynucování právních pravidel. Stávající koncepce se přiči rovněž soukromoprávní zásadě rovnosti, podle níž jednotlivec není zásadně oprávněn jednostranně vnucovat svou vůli jinému. Pojetí svépomoci v moderním právním státě naopak odpovídá restriktivní formulace předpokladů jejího uplatnění. Za rozhodující podmínku lze přitom považovat bezprostřednost ohrožení práva. Pouze v případě takového ohrožení může být totiž dána klíčová podmínka, tj. selhání monopolu veřejné moci. Bezprostřednost ohrožení je přitom pojmem, jenž je dostatečně vymezen judikaturou. Z těchto důvodů se navrhuje vrátit ke koncepci, která odpovídá někdejšímu ustanovení § 6 OZ 1964.

Předpoklady stávajícího ustanovení odstavce druhého věty druhé, které upravuje svépomoc k zajištění práva, které by bylo jinak zmařeno, se z důvodů výše uvedených taktéž zužují. Inspirací navrhovaného ustanovení bylo částečně ustanovení § 229 a 230 německého BGB a ustanovení § 76 odst. 2 trestního řádu. Navrhované znění též sleduje adekvátní reflexi praktických případů, kdy svépomoc k zajištění práva může nalézt své uplatnění (zadržení černého pasažéra revizory či zloděje v obchodním centru). V tomto směru odráží nedávnou judikaturu (např. rozhodnutí NS ČR, sp. zn. 8 Tdo 572/2006, rozhodnutí NSS ČR, sp. zn. 1 As 34/2010-73).

Dále se navrhuje nahradit označení svépomoc k zajištění práva pojmem svépomoc k ochraně práva. Obecně lze z pohledu legislativně-technického považovat za nežádoucí, aby právní předpis označoval různé fenomény týmiž pojmy. V hmotném právu soukromém je přitom pojem zajištění již vyhrazen specifickému institutu (§ 2010 odst. 1 NOZ), přičemž rozšiřování rozsahu tohoto pojmu o jiné fenomény vede ke zmatení. To není případ pojmu zajištění důkazu, který zjevně respektuje specifickou procesněprávní terminologii, jakkoliv jej nalézáme formálně v hmotněprávním předpisu.

§ 35

(1) ~~Nezletilý, který dovršil patnáct let – a ukončil povinnou školní docházku, se může zavázat k výkonu závislé práce podle jiného právního předpisu.~~

~~(2) Jako den nástupu do práce nesmí být sjednán den, který by předcházel dni, kdy nezletilý ukončí povinnou školní docházku. Zákonný zástupce nezletilého, který nedosáhl věku šestnáct let, může rozvázat jeho pracovní poměr nebo smlouvu o výkonu práce zakládající mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem obdobný závazek, pokud to je nutné v zájmu vzdělávání, vývoje nebo zdraví nezletilého, způsobem stanoveným jiným právním předpisem.~~

K § 35:

Stávající právní úprava zakotvená v prvním odstavci znemožňuje sjednání základního pracovněprávního vztahu osobou, která sice dovršila patnáct let věku, ale dosud neskončila povinnou školní docházku. V praxi má však nezletilá osoba běžně zájem sjednat pracovní poměr nebo jiný pracovněprávní vztah na dobu po ukončení povinné školní docházky ještě před jejím ukončením. Navrhuje se znovu výslovně zakotvit pravidlo, které bylo do 31. 12. 2013 stanoveno v § 6 zákoníku práce, že jako den nástupu do práce nesmí být sjednán den, který by předcházel dni ukončení povinné školní docházky, čímž bude veřejnoprávní zájem na jejím dokončení chráněn dostatečně. Úmluva Mezinárodní organizace práce č. 138/1973 (č. 24/2008 Sb. m. s.) v čl. 2 odst. 1 stanoví minimální věk pro vstup do zaměstnání či výkon práce, nikoli pro nabytí způsobilosti zavázat se k výkonu závislé práce. Obdobné pravidlo obsahuje i směrnice Rady 94/33/ES o ochraně mladistvých zaměstnanců v čl. 1 odst. 1. Právní úprava účinná do konce roku 2013 požadavek ukončení povinné školní docházky jako podmínku pro sjednání pracovněprávního vztahu nestanovila. V reakci na četné připomínky a podněty právní vědy, praxe i sociálních partnerů se navrhuje k tomuto stavu vrátit.

Stávající pravidlo druhého odstavce se ukazuje jako nepraktické. Snižuje právní jistotu zaměstnavatelů a tím oslabuje jejich motivaci k zaměstnávání osob daného věku. Výsledkem je, že lidé, kteří dokončí školní docházku a nemají ambici či schopnost pokračovat ve vzdělávání, jsou po dobu, než dosáhnou šestnácti let, obtížně zaměstnatelní, což má závažné sociální dopady. Zároveň přitom takové pravidlo není dostatečně efektivní. Zákonný zástupce může zasáhnout do smlouvy o výkonu práce pouze do šestnácti let věku nezletilého, tedy po dobu jediného roku. Podle ustanovení § 56a zákoníku práce k tomu navíc potřebuje přivolení soudu, jež sotva získá dříve, než za několik měsíců. Dřívější úprava, která toto pravidlo neobsahovala, přitom nepůsobila v praxi problémy a návrat k ní shodně požadují jak odborové organizace, tak zástupci zaměstnavatelů.

Související změna zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce:

§ 56a

~~Okamžité zrušení pracovního poměru zákonným zástupcem nezletilého zaměstnance~~

~~(1) Zákonný zástupce nezletilého zaměstnance, který nedosáhl věku 16 let, může okamžitě zrušit pracovní poměr nezletilého zaměstnance, pokud je to nutné v zájmu vzdělání, vývoje nebo zdraví tohoto zaměstnance. K platnosti okamžitého zrušení pracovního poměru nezletilého zaměstnance podle věty první se vyžaduje přivolení soudu.~~

~~(2) Zákonný zástupce je povinen doručit stejnopis okamžitého zrušení pracovního poměru a přivolení soudu nezletilému zaměstnanci.~~

§ 77

Společné ustanovení

(1) Dohoda o provedení práce a dohoda o pracovní činnosti musí být uzavřena písemně; jedno vyhotovení této dohody zaměstnavatel vydá zaměstnanci.

(2) Není-li v tomto zákoně dále stanoveno jinak, vztahuje se na práci konanou na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr úprava pro výkon práce v pracovním poměru; to však neplatí, pokud jde o

- a) převedení na jinou práci a přeložení,
- b) dočasné přidělení,
- c) odstupné,
- d) pracovní dobu a dobu odpočinku; výkon práce však nesmí přesáhnout 12 hodin během 24 hodin po sobě jdoucích,
- e) překážky v práci na straně zaměstnance,
- f) dovolenou,
- g) skončení pracovního poměru,
- h) odměňování (dále jen „odměna z dohody“), s výjimkou minimální mzdy, a
- i) cestovní náhrady.

(3) Právo zaměstnance činného na základě dohody o pracovní činnosti na jiné důležité osobní překážky v práci a na dovolenou je možné sjednat, popřípadě stanovit vnitřním předpisem, a to za podmínek uvedených v § 199, 206 a v části deváté. U dohody o provedení práce a u dohody o pracovní činnosti musí však být vždy dodržena úprava podle § 191 až 198 a § 206.

(4) Pro výpověď dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti se vyžaduje písemná forma, jinak se k ní nepřihlíží. Totéž platí pro okamžité zrušení těchto dohod.

~~(5) Zákonný zástupce nezletilého zaměstnance, který nedosáhl věku 16 let, může okamžitě zrušit dohodu o provedení práce nebo dohodu o pracovní činnosti nezletilého zaměstnance, pokud je to nutné v zájmu vzdělání, vývoje nebo zdraví nezletilého zaměstnance. K platnosti okamžitého zrušení dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti nezletilého zaměstnance podle věty první se vyžaduje přivolení soudu.~~

~~(6) Zákonný zástupce je povinen doručit stejnopis okamžitého zrušení dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti a přivolení soudu nezletilému zaměstnanci.~~

K § 56a a § 77:

Vzhledem k vypuštění možnosti rozvázat pracovní poměr nezletilého, který nedosáhl šestnácti let věku, jeho zákonným zástupcem, se ustanovení § 56a a § 77 odst. 5) a 6) stávají nadbytečnými. Z tohoto důvodu se navrhuje je ze zákoníku práce vypustit.

§ 52

(1) Zastoupení se vztahuje na obvyklé záležitosti, jak to odpovídá životním poměrům zastoupeného. Zástupce však není oprávněn udělit souhlas k zásahu do duševní nebo tělesné integrity člověka s trvalými následky.

(2) Zástupce může nakládat s příjmy zastoupeného v rozsahu potřebném pro obstarání obvyklých záležitostí, jak to odpovídá životním poměrům zastoupeného; s peněžními prostředky na účtu zastoupeného však může nakládat jen v rozsahu nepřesahujícím měsíčně výši **trojnásobku** životního minima jednotlivce podle jiného právního předpisu.

K § 52:

Stávající právní úprava ve druhém odstavci stanoví, že zástupce je oprávněn nakládat s příjmy zastoupeného v rozsahu potřebném pro obstarání obvyklých záležitostí, jak to odpovídá životním poměrům zastoupeného. Rozsah zastoupení tedy záleží na příjmech a celkových majetkových poměrech zastoupeného. Vedle toho však odlišuje nakládání s peněžními prostředky na účtu. Zde je hranice stanovena pevně, maximální částkou odpovídající výši životního minima podle jiného právního předpisu.

Stávající právní úprava je inspirována § 284b an. současného ABGB. Podle § 284b odst. 2 cit. zák. je zástupce oprávněn disponovat s příjmy a dávkami vztahujícími se na péči vyplácenými této osobě v rozsahu, v jakém je to nutné pro zajištění právních jednání každodenního života a pro krytí potřeb péče. Je sice pravdou, že v rakouské právní úpravě nalezneme pravidlo vztahující se k peněžním prostředkům na účtu (§ 284e odst. 2 cit. zák.), ovšem toto pravidlo neupravuje maximální možnou hranici, s jakou je zástupce oprávněn disponovat. Zde stanovená částka funguje jen jako hranice, v jejímž rámci se uplatní rozšířená ochrana dobré víry banky, u které je účet veden, v dispoziční oprávnění zástupce. Tato částka je stanovena jako všeobecná zvýšená základní částka existenčního minima a je oproti stávající české úpravě podstatně vyšší (pro rok 2014 činí *základní částka* 857 €, při kurzu 27 Kč za 1 € to odpovídá částce 23 139 Kč, tato částka se dále zvedá dle § 291a odst. 2 Exekutionsordnung, tj. exekučního řádu, o jednu šestinu). Rozšíření ochrany dobré víry spočívá v tom, že banka nemusí posuzovat, zda je dispozice s peněžními prostředky potřebná k obstarání právních jednání každodenního života nebo pokrytí potřeb péče. Rakouská právní úprava se v tomto směru se stávající českou právní úpravou rozchází. Dle ABGB je tedy zástupce v každém

případě oprávněn nakládat s prostředky odpovídajícími majetkovým poměrům zastoupeného, bez ohledu na to, zda jde o hotovost či prostředky na účtu.

Výši životního minima stanoví zákon č. 110/2006 Sb., o výši životního a existenčního minima. Podle jeho § 2 činí v roce 2014 částka životního minima jednotlivce 3 410 Kč měsíčně. Vzhledem k tomu, že velká část peněžních toků, ať se jedná o příjmy ze závislé činnosti, důchody atp., nebo naopak platby nájemného, platby za zdravotní pomůcky, léky atp., probíhá prostřednictvím bezhotovostních plateb, jeví se stávající zákonné omezení jako nepřiměřené. Z tohoto důvodu se navrhuje pravidlo sice zachovat, ale jeho hranici zvýšit, a to na trojnásobek životního minima. Zástupci tak bude dán prostor pro efektivnější využívání peněžních prostředků zastoupeného ve prospěch obstarávání obvyklých záležitostí zastoupeného za použití bankovního styku (což umožňuje případnou následnou kontrolu řádnosti výkonu zástupčích oprávnění), zatímco dnešní úprava fakticky nutí zástupce přecházet na platební styk hotovostní, a tedy podstatně hůře kontrolovatelný.

§ 59

Soud může svéprávnost omezit v souvislosti s určitou záležitostí na dobu nutnou pro její vyřízení, ~~nebo na jinak určenou~~ ostatních případech omezí svéprávnost na určitou dobu, po kterou je zřejmé, že důvody pro omezení svéprávnosti nepominou, nejdéle však na tři roky pět let; uplynutím doby právní účinky omezení zanikají. Zahájí-li se však v této době řízení o prodloužení doby omezení, trvají právní účinky původního rozhodnutí až do právní moci vydání nového rozhodnutí, nejdéle však jeden rok.

K § 59:

Stávající právní úpravě je vytýkána výkladová nejednoznačnost. Není jasné, zda se pravidla obsažená v § 59 vztahují obecně k omezení svéprávnosti, nebo jen k omezení svéprávnosti v souvislosti s určitou záležitostí. Navrhuje se proto ustanovení zpřesnit tak, aby bylo jasné, že týká-li se omezení svéprávnosti jen určité záležitosti, může být člověk omezen na dobu nutnou pro její vyřízení. Pouze není-li časový rozsah omezení limitován takto, omezí jej soud v rozhodnutí přímým určením doby. Obdobně se navrhuje výslovně doplnit, co se dosud dovozovalo pouze výkladem, že i v ostatních případech lze svéprávnost omezit nejdéle na dobu, po kterou zřejmě přetrvávají důvody, pro něž se svéprávnost omezuje. Stanovené mezní doby tak lze dosáhnout, pouze lze-li usuzovat, že tyto důvody nepominou dříve.

Navrhované prodloužení nejdelší možné doby, na kterou lze svéprávnost omezit, sleduje četné připomínky soudní i uživatelské praxe. Vzhledem k personální a finanční náročnosti, se kterou je agenda posuzování svéprávnosti člověka spojena, se pravidlo přezkumu každé tři roky jeví jako nepřiměřené a ve svém důsledku oslabující ochranu dotčených osob, již má sledovat, když enormní přetížení znalců může snižovat nezbytnou pozornost, již věnují jednotlivým případům a jejich specifickým okolnostem. Nejdelší možnou dobu, o které je v souvislosti s tímto opatřením možné rozhodnout, se navrhuje prodloužit na pět let. I v některých dalších zahraničních právních úpravách jsou opatření, vztahující se ke způsobilosti právně jednat, omezena delší časovou lhůtou, v rámci které je nutno stav člověka přezkoumat. Tak například čl. 278 quebeckého občanského zákoníku stanoví, že opatření (čl. 281) má být přezkoumáno každých pět let. Francouzský Code civil ukládá soudci v rozhodnutí stanovit dobu, po kterou opatření trvá, ta nesmí přesáhnout pět let. Opatření je však možné obnovit, a to opět na pět let (čl. 441 a 442). Maďarský občanský zákoník v čl. 2:29 stanoví lhůtu pro omezení svéprávnosti taktéž na pět let, je-li svéprávnosti dotčená osoba zbavena, je možno soudním rozhodnutím tuto dobu stanovit až jako desetiletou. Německá

právní úprava (§ 295 Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit) obsahuje pravidlo, podle nějž musí soud rozhodnout o prodloužení opatrovnictví dokonce nejpozději sedm let od jeho nařízení.

V souladu s mezinárodními závazky i judikaturou Nejvyššího soudu (např. rozhodnutí sp. zn. 30 Cdo 2185/2010) má omezení způsobilosti k právním úkonům trvat pouze po nezbytně nutnou dobu, dokud důvody, které k omezení způsobilosti k právním úkonům vedly, trvají. Je tak zřejmé, že prodloužení nejdelší možné doby tohoto opatření znamená jen rozšíření možnosti soudu zvážit, jak dlouhá doba je v konkrétním případě přiměřená. Soudu nadále nebude nic bránit stanovit ve svém rozhodnutí dobu tří let nebo i kratší a zpřesněnou formulací je k tomu zákonem veden. V případech nejzávažnějších duševních poruch, u kterých není pravděpodobné, že by se stav člověka zlepšil, není ovšem důvod každé tři roky přezkoumávat, zda stále trvají podmínky pro omezení svéprávnosti. Trvalost duševní poruchy lze zaznamenat např. u osob se stařeckou demencí, těžkou či hlubokou mentální retardací, Downovým syndromem či trpících autismem. V souvislosti s touto skutečností se, kromě prodloužení trvání maximální možné doby, navrhuje změnit i procesní úpravu tak, aby nebylo v případech zjevně ireversibilních stavů nutné pořizovat opakované znalecké posudky, které jsou v takových situacích zbytečné a přitom časově, finančně i personálně náročné (způsobilých znalců je jen velmi omezený počet).

Současně je třeba připomenout, že pravidlo stanovené v § 60 NOZ zůstává zachováno. Dle něj soud své rozhodnutí bezodkladně změní nebo zruší, pokud se změní okolnosti, a to i bez návrhu. Pokud by se stav člověka, který byl ve svéprávnosti omezen na delší časové období, zlepšil, je možné rozhodnutí o omezení změnit nebo zrušit. Návrh na zrušení nebo změnu takového rozhodnutí může dle § 35 odst. 1 ZŘS podat i ten, komu byla omezena svéprávnost. Omezení svéprávnosti není sankcí, nýbrž nástrojem, který slouží především k ochraně zájmů samotného člověka (rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 4582/2008). Stávající pravidlo, které požaduje přezkum důvodnosti omezení každé tři roky, vede k tomu, že bude přezkoumávána důvodnost omezení i v případech, kdy na tom sama chráněná osoba nemá zájem a kdy ani z lékařského hlediska není vyléčení její duševní choroby možné. To má, mimo jiné, dopady na zbytečné obtěžování těchto osob, růst nákladů řízení, zejm. znaleckého a přetížení opatrovnických oddělení soudů, jejichž činnost je pak pohřichu toliko formální, což jde přímo proti záměru zákonodárce.

Nahrazení slova „vydání“ slovy „právní moci“ reflektuje skutečnost, že pouhým vydáním rozsudek nenabývá účinků, to je spjato až s jeho právní mocí.

§ 3033

(1) Osoby, které byly zbaveny způsobilosti k právním úkonům přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo jejichž způsobilost k právním úkonům byla přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona omezena, nabudou svéprávnosti nejpozději uplynutím ~~pěti~~ let ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, ledaže soud rozhodne jinak.

(2) Dokud jiný právní předpis nestanoví něco jiného, přechází opatrovnictví podle § 468 na obec, na jejímž území má opatrovanec bydliště.

K § 3033:

V reakci na četné připomínky a podněty právní praxe se navrhuje prodloužit lhůtu pro přezkum soudních rozhodnutí, kterými byly před 31. 12. 2013 fyzické osoby zbaveny způsobilosti k právním úkonům, resp. byly v této způsobilosti omezeny, ze tří na pět let.

V rámci přezkumu má soud zhlédnout a vyslechnout posuzovaného a dále vyslechnout opatrovníka, znalce, příp. ošetřujícího lékaře. Soud o svéprávnosti znovu rozhodne a ve výroku přesně formuluje rozsah, v jakém způsobilost člověka samostatně právně jednat omezuje. Takto je třeba přezkoumat přes třicet tisíc rozhodnutí, což se v původně stanovené lhůtě ukazuje jako nemožné. Problémem je i nedostatečný počet soudních znalců příslušných k vypracování znaleckého posudku. I to dobu rozhodování prodlouží. V souvislosti se znaleckými posudky se navrhuje také změna procesních předpisů. V některých případech nebude nutné pořízení znaleckého posudku nařídit.

Prodloužení lhůty pro přezkum má zajistit dostatečný prostor k řádnému individuálnímu posouzení, vč. pořízení znaleckých posudků, aniž by došlo k nežádoucímu zpomalení ostatní agendy soudů.

§ 3034

Projevil-li svéprávný v očekávání vlastní nezpůsobilosti právně jednat ještě přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona přání, aby jeho opatrovníkem byla určitá osoba, platí pro rozhodování o omezení svéprávnosti za účinnosti tohoto zákona § 5962. Obdobně platí § 469 pro rozhodování o opatrovníku právnické osoby.

K § 3034:

Odkaz na ustanovení § 59 se nahrazuje odkazem na § 62, čímž se opravuje legislativně technická chyba. Druhá věta ustanovení se vzhledem k navrhovanému zrušení právní úpravy opatrovnictví právnické osoby vypouští.

Související změna § 38 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních:

(1) Soud vyslechne posuzovaného, znalce, podle okolností ošetřujícího lékaře posuzovaného, jeho opatrovníka a provede popřípadě další vhodné důkazy.

(2) Od výsledku posuzovaného může soud upustit, nelze-li tento výslech provést vůbec nebo bez újmy pro zdravotní stav posuzovaného; soud však posuzovaného vždy zhlédne. Pokud posuzovaný sám požádá, aby byl vyslechnut, soud ho vyslechne.

(3) Na návrh znalce může soud nařídit, aby posuzovaný byl po dobu nejvýše 4 týdnů vyšetřován ve zdravotním ústavu, jestliže je to nezbytně třeba k vyšetření zdravotního stavu a nelze-li toho dosáhnout jinak.

(4) Rozhoduje-li soud o prodloužení doby omezení svéprávnosti a je-li zjevné, že stav posuzovaného se oproti rozhodnutí o omezení svéprávnosti či posledního rozhodnutí o prodloužení nezměnil, může upustit od provedení důkazu novým znaleckým posudkem a výsledkem znalce a nahradit jej jiným důkazem, zejména písemnou zprávou ošetřujícího lékaře ve spojení s naposledy vypracovaným znaleckým posudkem; výslech znalce, který jej vypracoval, se v takovém případě nevyžaduje.

K § 38:

V návaznosti na četné připomínky praxe (ke kterým se veřejně připojil i prof. Karel Eliáš) se navrhuje soudu umožnit upustit od výsledku znalce, a to v případě, kdy se jedná o prodloužení doby omezení svéprávnosti. Soud od znaleckého posudku může upustit v případě, kdy je stav dotčeného člověka nezvratný. O této skutečnosti musí mít soud k dispozici relevantní důkaz. Tím může být zejména zpráva ošetřujícího lékaře ve spojení s naposledy vypracovaným

znaleckým posudkem, z nichž plyne, že stav zjištěný dříve porízeným znaleckým posudkem nevykazuje perspektivu zlepšení, což je zároveň potvrzeno aktuální zprávou ošetřujícího lékaře. Pro vyloučení pochybností se pro tento případ navrhuje stanovit, že výslech znalce, který vypracoval poslední znalecký posudek, se v tomto řízení nevyžaduje. Rovněž zprávu ošetřujícího lékaře postačí předložit v písemné formě. To nevyklučuje, aby soud ošetřujícího lékaře vyslechl, shledá-li, že okolnosti to vyžadují, jak odpovídá pravidlu stanovenému již ve stávající dikci odstavce 1. Ostatní pravidla týkající se průběhu řízení zůstávají zachována. Návrh sleduje zefektivnění a zpružnění řízení v případech, kdy je zjevné, že je nový znalecký posudek a výslech znalce nadbytečný, a řízení je tudíž zbytečně prodlužováno a spojeno s neúčelnými náklady i potenciální zátěží pro posuzovaného (viz například možnost předvídanou v odstavci 3). V této souvislosti je vhodné poukázat i na nízký počet soudních znalců příslušných k vypracování posudku. Alespoň částečné snížení počtu těchto posudků tak může mít pozitivní vliv i na rychlost ostatních řízení, ve kterých bude posudek nutně vypracovat.

Navrhovaná právní úprava se inspiruje Německem (§ 295 odst. 1 Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit). Od znaleckého posudku je možné dle německé právní úpravy upustit v případě, že je na základě osobního výslechu dotčené osoby a vyjádření lékaře jasné, že stávající opatření bude nadále potřebné.

§ 67

~~(1) Při posuzování jednání, k nimž je jinak potřebné udělení souhlasu, přivolení, odevzdání hlasu nebo jiného konání osoby prohlášené za nezvěstnou, se k této potřebnosti nepřihlíží; to však neplatí, jedná-li se o záležitost jeho osobního stavu. Kdo jedná, dotýkaje se záležitosti nezvěstného, musí tak činit i s přihlédnutím k jeho zájmům.~~

~~(2) Na právní jednání, k němuž došlo bez souhlasu nebo jiného nezbytného projevu vůle nezvěstného poté, co opustil své bydliště, avšak dříve, než byl za nezvěstného prohlášen, přestože toto prohlášení bylo bez zbytečného odkladu navrženo, se hledí jako na jednání učiněné s odkládací podmínkou vydání rozhodnutí, jímž byl prohlášen za nezvěstného.~~

K § 67:

Stávající právní úprava nepřímou rozlišuje mezi dvěma typy právních jednání. První skupinu tvoří právní jednání, která by činil sám nezvěstný; v tomto případě je na místě jmenovat opatrovníka, resp. jde-li o správu jmění, může nezvěstného zastupovat ustanovený správce majetku. Druhou skupinu tvoří právní jednání třetích osob vyžadující participaci nezvěstného. Stávající právní úprava stanoví, že k potřebnosti souhlasu, přivolení, odevzdání hlasu nebo jiného konání nezvěstné osoby, se nepřihlíží, neboli že v těchto případech takového souhlasu nezvěstného, jeho přivolení či odevzdání hlasu atd. není vůbec třeba. V praxi to konkrétně znamená, že je-li nezvěstný například většinovým společníkem v kapitálové obchodní společnosti (kupříkladu SRO), jeho hlasy jako by ve společnosti ani nebyly; na valné hromadě se plně prosadí menšinový společník a může se usnést i na rozhodnutích, jež by jinak podle společenské smlouvy bylo třeba přijmout jednomyslně hlasy všech společníků (tedy například změnit společenskou smlouvu, rozhodnout o přeměně společnosti, prodeji jejího závodu apod.).

Stávající § 67 má usnadnit situaci třetích osob (například zmíněné společnosti, v níž má nezvěstný podíl, či ostatních jejích společníků). Činí tak ovšem na úkor ochrany práv a zájmů nezvěstného. Podle § 67 má ten, kdo jedná v záležitosti dotýkající se nezvěstné osoby, povinnost tolik *přihlédnout* k jejím zájmům, nemá tedy dokonce ani povinnost jednat v jejím zájmu. Zejména ovšem porušení zákonného příkazu není nijak sankcionováno a ustanovení § 69 naopak výslovně zapovídá možnost namítat neplatnost takového jednání. Jakmile se tedy nezvěstný objeví, nemá již možnost dovolat se například neplatnosti usnesení o zmíněných zásadních změnách ve společnosti, i kdyby lhůty pro jejich napadení u soudu jinak dosud neuplynuly. V úvahu tak přichází pouze často problematické právo na náhradu škody. Takové řešení odporuje čl. 11 LZPS, navrhuje se tudíž jeho zrušení.

Prohlášení za nezvěstného se přitom může stát na návrh kterékoliv osoby, která na tom má právní zájem, včetně například spoluvlastníka, zaměstnavatele nebo korporace, na níž má tento člověk účast, případně ostatních jejích společníků či členů. Soud dle § 53 odst. 1 ZŘS vyhláškou nebo jiným vhodným způsobem vyzve pohřešovaného, aby se do tří měsíců přihlásil, ostatní osoby o něm mají podat v téže lhůtě zprávu. Pokud se pohřešovaný nepřihlásí, resp. nedostane-li soud zprávu, kde se zdržuje, rozhodne o prohlášení za nezvěstného (odst. 2). To je, vzhledem k následkům, se kterými počítá stávající § 67, značně nebezpečné. Představit si lze situaci, kdy někdo na delší dobu odcestuje do zahraničí, nezdržuje se na adrese trvalého pobytu a nepřebírá poštu, atp. Toho mohou snadno zneužít například zlovolní společníci, kteří s využitím tohoto nástroje prosadí ve společnosti „nezvěstného“ opatření, která nevratně poškodí jeho zájmy.

Důvodová zpráva k NOZ uvádí, že se prohlášení za nezvěstného zavádí po vzoru čl. 112 a násl. francouzského Code civil a čl. 84 an. quebeckého občanského zákoníku (CCQ). Ani jeden předpis však úpravu srovnatelnou se stávajícím § 67 neobsahuje. Naopak – např. CCQ v čl. 86 a 87 umožňuje jmenovat nezvěstnému opatrovníka, a to i na návrh zainteresované osoby, vč. věřitele. Obdobně francouzský Code civil ve svém § 113 stanoví, že soud může pověřit jednoho nebo více příbuzných, nebo tam, kde je to vhodné, kteroukoli jinou osobu k zastupování zájmů nezvěstné osoby při výkonu jejích práv nebo k jakémukoli jednání v jejím zájmu, stejně jako ke správě jejího majetku. Rakouská právní úprava (§ 270 ABGB) zná opatrovníka nepřítomného pro případ, že by jinak byla ohrožena práva třetích osob. Za první republiky byl opatrovník „pro nepřítomné“ upraven v § 276 ABGB.

Spolu s navrhovaným zrušením § 67 se proto v plném souladu s uváděnými vzory, k nimž se hlásí důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku, navrhuje také změna § 465 NOZ a vložení nového ustanovení § 52a do ZŘS, které umožní nahradit souhlas, přivolení, odevzdání hlasu nebo jiné konání nezvěstné osoby konáním opatrovníka, stejně jako je tomu v případě zbylého právního jednání nezvěstného. K návrhu soudu na jmenování opatrovníka bude mimo jiné, v návaznosti na změnu § 465 OZ, oprávněna osoba, jejíž práva budou ohrožena. Po vzoru citovaných zahraničních úprav se tak dosáhne stavu, kdy bude zajištěna ochrana práv a zájmů nezvěstného, při současné flexibilní možnosti uplatnění práv třetích osob.

§ 69

~~**Kdo byl prohlášen za nezvěstného, nemůže namítat neplatnost nebo neúčinnost právního jednání učiněného za jeho nepřítomnosti, k němuž došlo za účinků takového prohlášení, pro to, že se při nich projev jeho vůle nevyžadoval.**~~

K § 69:

Ustanovení se navrhuje zrušit v souvislosti se zrušením ustanovení § 67, na něž navazuje.

§ 465

(1) Soud jmenuje opatrovníka člověku, je-li to potřeba k ochraně jeho zájmů, ~~nebo~~ vyžaduje-li to veřejný zájem nebo je-li to nezbytné k ochraně zájmů třetích osob. Soud jmenuje opatrovníka zejména tomu, koho ve svéprávnosti omezil, nezvěstnému, tomu, o kom není známo, kde pobývá, neznámému člověku zúčastněnému při určitém právním jednání nebo tomu, jehož zdravotní stav mu působí obtíže při správě jmění nebo hájení práv.

(2) Odůvodňují-li to okolnosti, může soud opatrovníku uložit, aby se v přiměřeném rozsahu pojistil pro případ, že při výkonu své funkce způsobí opatrovanci nebo jiné osobě škodu.

K § 465:

Navrhuje se rozšířit situace, kdy soud jmenuje člověku opatrovníka, o případ, kdy je to nezbytné k ochraně zájmů třetích osob, resp. jde-li o osobu nezvěstnou. Navrhovaná změna souvisí zejména s navrhovaným zrušením § 67 NOZ. Jejím účelem je zakotvit možnost, aby v případě, že se člověk stane nezvěstným, a je-li potřeba jeho participace v podobě souhlasu, přivolení, odevzdání hlasu nebo jiného konání k právnímu jednání třetí osoby, mohl tuto participaci zajistit jeho opatrovník. V situaci, kdy by nezvěstný opatrovníka neměl, nebylo by možné např. zrušit a vypořádat spoluvlastnictví (§ 1141 odst. 1 NOZ), neboť k tomu je potřeba dohoda všech spoluvlastníků, nezvěstného nevyjímaje. Pro takový případ je, v návaznosti na již stávající dikci § 66 odst. 2 NOZ, dle níž se může stát prohlášení za nezvěstného na návrh osoby, která na tom má právní zájem, možné soudu navrhnout jmenování opatrovníka, k čemuž právní zájem nepochybně osvědčí i ten, kdo souhlas, přivolení, odevzdání hlasu nebo jiné konání nezvěstné osoby potřebuje k tomu, aby mohl právně jednat. Tím je zajištěna ochrana nejen zájmů této třetí osoby, která by jinak právně jednat nemohla a byla by tak často blokována, ale i ochrana zájmů samotného nezvěstného, neboť opatrovník je povinen postupovat dle prohlášení a názorů opatrovnice, a není-li to možné, resp. není-li jich, je povinen postupovat v jeho zájmu (§ 467 NOZ). Řízení o prohlášení za nezvěstného trvá určitou dobu, neboť soud musí nejprve vyhláškou nebo jiným vhodným způsobem vyzvat pohřešovaného, aby se do tří měsíců přihlásil, resp. každého, kdo o pohřešovaném ví, aby o něm podal v téže lhůtě zprávu, a teprve po marném uplynutí této lhůty rozhodne o prohlášení člověka za nezvěstného. Z tohoto důvodu bude ustanovení § 465 NOZ použitelné pro ustanovení opatrovníka osobám, které nebyly prohlášeny za nezvěstné, nicméně o nich není známo, kde pobývají. To umožní, v návaznosti na změnu ve větě první, ochranu zájmů třetích osob.

Právní úprava je inspirována zejména čl. 87 quebeckého občanského zákoníku, který dává možnost navrhnout jmenování opatrovníka jakékoli zainteresované osobě, včetně věřitele nezvěstné osoby. Obdobně francouzský Code civil ve svém § 113 stanoví, že soud může pověřit jednoho nebo více příbuzných, nebo tam, kde je to vhodné, kteroukoli jinou osobu k zastupování zájmů nezvěstné osoby při výkonu jejích práv nebo k jakémukoli jednání v jejím zájmu, stejně jako ke správě jejího majetku. I § 270 současného ABGB zná opatrovníka nepřítomného pro případ, že by jinak byla ohrožena práva třetích osob. Za první republiky byl opatrovník „pro nepřítomné“ upraven v § 276 OZO. Opatrovnictví bylo zřízeno tehdy, pokud nepřítomný nezanechal řádného zástupce, i pro případ, kdy byla „práva jiné osoby stavena v uskutečňování“. Dle dikce tohoto ustanovení i dobového komentáře k ní (Svoboda, E. in Rouček, F. Sedláček, J.: Komentář k čsl. Obecnému zákoníku občanskému. Sv. I. Praha: V. Linhart, 1935, str. 1106 a násl.) nebyla dokonce třeba nezvěstnost, postačila

pouhá nepřítomnost. Zpravidla šlo o opatrovníka pro jediný úkon nebo omezený okruh úkonů. Tuto úpravu znala i vládní osnova občanského zákoníku z r. 1937 (§ 226).

Související změna zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních:

§ 52a

S řízením o nezvěstnosti je spojeno řízení o jmenování opatrovníka.

K § 52a:

Vzhledem k navrhovanému zrušení § 67 a 69 NOZ a na to navazující změně § 465 NOZ, se navrhuje zakotvit nové ustanovení ZŘS. Na jeho základě dojde k automatickému spojení každého řízení o nezvěstnosti s řízením o jmenování opatrovníka, neboť o předmětu těchto řízení by mělo být rozhodnuto v jeden okamžik. Na rozdíl od stávající dikce § 46 odst. 1 ZŘS volí návrh formulaci, která nebude vyžadovat, aby soud vydával o zahájení řízení o opatrovnictví usnesení a poté – opět zvláštním usnesením – obě řízení spojoval v jediné. Navrhovanou právní úpravou bude docíleno toho, že o ustanovování opatrovníka bude rozhodováno současně s prohlášením člověka za nezvěstného. Dojde tak ke zvýšení ochrany práv člověka, který bude prohlášen za nezvěstného, a současně třetích osob, které by jinak byly blokovány při právních jednáních, k nimž by za normálních okolností byla vyžadována participace nezvěstného. Vedle toho jde i o řešení procesně hospodárné.

§ 95

Nezletilý, který není plně svéprávný, může v obvyklých záležitostech udělit souhlas k ~~zákroku na svém těle~~ zákroku na svém těle ~~zákroku na svém těle~~ zákroku na svém těle ~~zákroku na svém těle~~ zákroku na svém těle také sám, je-li to přiměřené rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku a jedná-li se o ~~zásah~~ zásah ~~zásah~~ zásah ~~zásah~~ zásah nezanechávající trvalé nebo závažné následky.

K § 95:

Ze stávajícího znění se navrhuje vypustit slovo „také“. Není pochyb o tom, že je-li nezletilý způsobilý udělit v obvyklých záležitostech souhlas k zákroku sám, není již vyžadován souhlas jeho zákonného zástupce. Se způsobilostí udělit souhlas je spojena způsobilost zákrok odmítnout. Dle ustanovení § 93 odst. 2 může zákonný zástupce udělit souhlas k zásahu do integrity zastoupeného jen, je-li to k přímému prospěchu osoby, která *není schopna* dát souhlas sama. V případě, kdy je nezletilý schopen sám souhlasit, resp. souhlas odmítnout, tedy nelze akceptovat, aby za nezletilého souhlasil jeho zákonný zástupce. Tím není dotčeno udělení zástupného souhlasu dle § 98. Navrhovaná změna je plně v souladu se zněním zákona o zdravotních službách i s mezinárodními závazky České republiky, tj. čl. 12 Úmluvy o právech dítěte a čl. 6 Úmluvy o biomedicíně, které stanoví, že je nutné brát v potaz názor dítěte, jehož závaznost narůstá úměrně s věkem a stupněm vyspělosti. Vysvětlující zpráva k Úmluvě o biomedicíně pak v bodě 45. říká, že souhlas nezletilého by měl být, podle pravidla čl. 6 odst. 2, pro některé zákroky postačující, v některých případech dokonce nezbytný.

Stávající právní úprava pojednává pouze o zákroku na těle nezletilého, lze mít však za to, že tím není míněn užší okruh případů než v dalších ustanoveních upravujících souhlas se zásahem do integrity dotčené osoby. I důvodová zpráva k NOZ zdůrazňuje, že osobnost člověka je celistvá, ustanovení § 91 až 103 mají chránit nejen tělesnou, ale i duševní integritu. Do duševní integrity pak spadají takové statky, jako je důstojnost, čest, soukromí a svoboda, a

zařadit mezi ně lze i duševní „pohodu“. Navrhovaná změna tak respektuje pojetí, že zásahem do integrity je míněn její tělesný i duševní aspekt.

§ 96

~~(1) Kromě případů, kdy tak stanoví jiný zákon, s~~ **Souhlas k zásahu do integrity člověka vyžaduje písemnou formu, jde-li o má-li být oddělena část těla, která se již neobnoví.**

~~(2) Písemnou formu vyžaduje i souhlas k~~

~~a) lékařskému pokusu na člověku, nebo~~

~~b) zákroku, který zdravotní stav člověka nevyžaduje ; to neplatí, jedná-li se o kosmetické zákroky nezanechávající který zanechává trvalé nebo závažné následky.~~

K § 96:

K oddělení části těla, která se již neobnoví, se podle stávající právní úpravy vyžaduje písemný souhlas i tam, kde se do 31. 12. 2013 nevyžadoval. Lze si však jen těžko představit situaci, které by se toto rozšíření mohlo reálně týkat, tj. kdy by se oddělení neobnovitelné části těla dělo mimo rámec stávajících zákonů upravujících zdravotní služby. Tyto zákony obsahují vlastní úpravu udělování souhlasu se zákrokem, včetně požadavků na jejich formu. Transplantační zákon stanoví požadavek písemné formy v § 7 odst. 4, který je podrobnější než stávající znění NOZ. Obdobně lze provést kastraci na základě písemného souhlasu dotčené osoby, jak stanoví § 19 zákona o specifických zdravotních službách. Písemná žádost je dle § 4 a 7 zákona o umělém přerušeni těhotenství nezbytná i při interrupci.

NOZ tedy ve skutečnosti jen dubluje zachovanou úpravu písemných souhlasů ve zvláštních zákonech. Tím ovšem přináší výkladové nejasnosti, neboť pojem části těla není omezen jen na shora uvedené závažné zásahy. Objevuje se tak výklad, který vztahuje stávající právní úpravu obsaženou v NOZ i na relativně méně významné výkony, jako např. odstranění bradavice nebo vytržení zubu, ke kterým nebylo písemného souhlasu třeba. Naproti tomu NOZ pomíjí řadu jiných zásahů do integrity vykazujících značnou intenzitu a vliv na další život člověka. Jde např. o rizikové operace vnitřních orgánů, při kterých nedochází k jejich oddělení od těla apod. U nich však stávající právní úprava NOZ, poměrně nelogicky, písemnou formu souhlasu nestanoví, ač byl písemný souhlas běžně vyžadován samotnými poskytovateli zdravotních služeb a vyžadován je i nadále. Zákony upravující poskytování zdravotních služeb dále stanoví písemnou formu pro umělé oplodnění, sterilizaci, změnu pohlaví, psychochirurgické výkony, genetická vyšetření a jiné zdravotní služby. Tyto zákony též stanoví, že ten, kdo chce do integrity člověka zasáhnout, si může na základě své úvahy písemný souhlas vyžádat, i když to nepožaduje zákon, čímž se může, v případě sporu, vyhnout situaci důkazní nouze. Vzhledem k výše uvedenému se zdá, že pravidlo je nadbytečné a vyvolává výkladové nejasnosti v praxi. Pravidlo se proto ze stávajícího znění prvního odstavce vypouští.

Stávající právní úprava blíže nedefinuje pojem lékařského pokusu na člověku, lze jej však považovat za obsahově shodný s ověřováním nových postupů v oblasti preventivní, diagnostické a léčebné péče nebo biomedicínského výzkumu spojeného se zdravím a jeho poruchami použitím metody, která dosud nebyla v klinické praxi zavedena (§ 33 an. zákona o specifických zdravotních službách, který stanoví i další podmínky provádění těchto „lékařských pokusů“). V NOZ se tak jedná o obsolentní pravidlo, neboť již z použitého pojmu

„lékařský pokus“ je zřejmé, že nemůže být řádně proveden jinak, než jako součást zdravotních služeb, a tedy mimo rámec zákonů upravujících poskytování zdravotních služeb. Zákon o specifických zdravotních službách v § 33 odst. 4 písm. a) písemný souhlas vyžaduje. Vzhledem k výše uvedenému se pravidlo obsažené v druhém odstavci pod písmenem a) vypouští.

Stávající právní úprava v druhém odstavci pod písmenem b) dále vyžaduje písemnou formu u zákroku, které zdravotní stav člověka nevyžaduje, ledaže jde o kosmetické zákroky nezanechávající trvalé nebo závažné následky. I tato úprava vyvolává nejasnosti. Z jejího doslovného znění plyne, že písemný souhlas je zapotřebí ke všem zásahům do integrity, ledaže jsou medicínsky indikované, tedy ke všem, byť triviálním zásahům nezdravotnické povahy, včetně těch, ke kterým dochází při běžném styku s jinými lidmi, např. při účasti ve sportovních utkáních (úder v boxu) aj. Navrhuje se proto stávající pravidlo upravit tak, aby bylo zřejmé, že bude napříště dopadat na všechny zákroky, které zdravotní stav nevyžaduje a které zároveň zanechávají trvalé nebo závažné následky. Povinnost písemného souhlasu tak dopadne např. na tetování, *piercing*, *branding*, *cutting* atp., ale také na zákroky poskytované v rámci plastické chirurgie. Slovní spojení „zákroky, které zdravotní stav nevyžaduje“ odlišuje tzv. vyžádané zákroky od zákroků, které jsou medicínsky indikované. U medicínsky indikovaných zákroků se pro formu souhlasu užijí zákony upravující poskytování zdravotních služeb jako *lex specialis*.

Podobné rozlišování zákroků medicínsky indikovaných a zákroků vyžádaných zná i německá judikatura (např. rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 16. listopadu 1990, sp. zn. VI ZR 8/90; které je dále citováno např. v rozhodnutí Spolkového soudního dvora ze dne 14. března 2006, sp. zn. VI ZR 279/04, či v rozhodnutí ze dne 22. prosince 2010, sp. zn. 3 StR 239/2010). U zdravotně neindikovaných zákroků, tedy zákroků vyžádaných, se s ohledem na ochranu osobnosti člověka vyžaduje poučení o méně pravděpodobných rizicích a možných komplikacích. Naproti tomu u medicínsky indikovaných zákroků stačí poučení jen o relativně běžných rizicích a možných následcích. Z toho je patrné, že jde-li o zákrok vyžádaný, který si dotčený člověk přeje, je nutné jej náležitě, až nadstandardně poučit o všech i méně pravděpodobných rizicích, a dát mu tak dostatečný prostor na rozmyšlenou. Takové zákroky jsou prováděny např. v oblasti estetické medicíny. Právem jsou tak kladeny vyšší nároky na informovaný souhlas než u zákroků medicínsky indikovaných. I z tohoto důvodu se v české právní úpravě navrhuje, aby byl na souhlas k takovému zákroku kladen vyšší nárok a aby tak byl vyžadován v písemné formě.

Nalézt obecné kritérium pro stanovení povinné písemné formy souhlasu, jak se o to pokouší stávající právní úprava, lze jen stěží. Legislativně technické určení, kdy je zákrok vzhledem ke všem svým aspektům, důsledkům, rizikům atp. natolik závažný, že by měl být odsouhlasen písemně, je velice složité. Tuto otázku je vhodnější, až na výjimku obsaženou v navrhovaném znění odstavce druhého, ponechat speciálním zákonům, které písemnou formu stanoví pro konkrétní zákroky. V dalších případech si potom pochopitelně mohou tuto formu zvolit sami poskytovatelé z důvodů důkazních. Úmluva o biomedicíně nestanoví obecné pravidlo pro udělení informovaného souhlasu písemnou formou. Takové obecné pravidlo neznal ani dříve účinný zákon o péči o zdraví lidu (č. 20/1966 Sb.), písemná forma byla vyhrazena jen některým speciálním lékařským výkonům. Obecné pravidlo neobsahuje např. ani quebecký občanský zákoník ve svých obecných ustanoveních týkajících se udělování souhlasu k poskytování péče (čl. 11 až 25), ani francouzský Code civil v ustanoveních čl. 16 až 16-9, která upravují respektování tělesné integrity člověka. V německém BGB je upraven souhlas s ošetřováním v rámci ustanovení smlouvy o ošetřování v § 630d, aniž je pro některé z případů vyžadována jeho písemná forma. I v komentáři k čl. 8:108 části IV. DCFR, který

upravuje zákaz provést zákrok bez souhlasu dotčené osoby, se výslovně uvádí, že souhlas obvykle nevyžaduje žádnou specifickou formu a může být kdykoli svobodně odvolán, což je promítnutím autonomie vůle dotčené osoby.

§ 97

(1) Udělený souhlas může být odvolán v jakékoli formě, i když se pro udělení souhlasu vyžaduje písemná forma.

(2) ~~Nevyžaduje-li se pro souhlas písemná forma, má se za to, že byl udělen. Při nejistotě, zda byl souhlas odvolán v jiné než písemné formě, V pochybnostech se má za to, že k odvolání nedošlo.~~

K § 97:

Ačkoli se důsledky zákonné domněnky, kterou stávající právní úprava stanoví ve větě první druhého odstavce, projeví až v procesním postavení dotčené osoby, má její znění významné dopady a nabourává koncepci zesílené ochrany integrity člověka obsažené v NOZ. V případě sporu je totiž presumováno udělení souhlasu k zákroku do integrity, ledaže je vyžadován v písemné formě.

Při existenci zákonné vyvratitelné domněnky souhlasu je postavení dotčeného člověka problematičtější, neboť sám musí domněnku vyvrátit, tedy přinést relevantní důkaz o tom, že souhlas nebyl udělen (tedy o negativní skutečnosti). To znamená pro dotčenou osobu často prakticky neúnosné důkazní břemeno. V zahraničí proto volí jiná řešení (např. v německém BGB v § 630h odst. 2 první věta v rámci právní úpravy smlouvy o ošetřování stanoví, že prokázat, že souhlas byl udělen, musí ošetřující).

Stávající úprava je zřejmě motivována snahou napomoci poskytovatelům zdravotních služeb, byť se netýká pouze jich, s dokazováním souhlasu. To však není namístě, neboť pozitivní skutečnost se dokazuje snáze než skutečnost negativní, navíc má poskytovatel obvykle více důkazních prostředků (např. svědectví zdravotních sester, záznamy ve zdravotnické dokumentaci) a na dokazování udělení souhlasu se může připravit (např. předepsat písemnou formu souhlasu pro jednotlivé zákroky). Naopak pacient má k dispozici zpravidla jen vlastní výpověď. Lékařský zákrok je pro pacienta událostí výjimečnou a nelze od něj spravedlivě očekávat, že by se při svém nepříznivém zdravotním stavu zabýval opatřováním důkazního materiálu pro případ budoucího sporu.

Ve svém důsledku by striktní aplikace domněnky mohla porušit ústavně garantované právo na soudní ochranu, neboť v praxi ji bude obtížné vyvrátit. Zároveň oslabuje důraz kladený na řádné splnění povinnosti poskytnout před provedením zákroku vysvětlení dle § 94 odst. 1, neboť pokud je souhlas presumován, může motivace k řádnému poučení klesat. Stávající pravidlo, kdy jsou pacientovi jistým způsobem odepřena jeho práva, může mít až ústavněprávní dopady a dochází k zásahům do zásad obsažených v Úmluvě o lidských právech a biomedicíně převzatých do speciálních zákonů upravujících zdravotní služby. Z výše uvedených důvodů se proto navrhuje zákonnou domněnku vypustit bez náhrady a pro dokazování se napříště spolehnout na obecné zásady.

Druhou větu stávající právní úpravy se navrhuje změnit tak, aby byla zákonná domněnka neodvolání souhlasu formulována jako obecná. Tam, kde byl souhlas odvolán v písemné formě, nebude nijak obtížné ji vyvrátit.

§ 98

(1) Nemůže-li člověk udělit souhlas pro neschopnost projevit vůli, byť jen přechodnou, a nemá-li zákonného zástupce, vyžaduje se souhlas přítomného manžela, rodiče, nebo jiné osoby blízké. Není-li přítomna žádná z těchto osob, vyžaduje se souhlas manžela, a není-li, souhlas rodiče, popřípadě jiné osoby blízké, pokud je lze bez obtíží zjistit a zastihnout a pokud je zřejmé, že nehrozí nebezpečí z prodlení. ~~Není-li možné získat souhlas žádným z výše uvedených způsobů, může souhlas udělit jiná přítomná osoba, která o dotčenou osobu osvědčí mimořádný zájem.~~

(2) Při zákroku i při udělení souhlasu se vezme zřetel na dříve vyslovená známá přání člověka, do jehož integrity má být zasaženo.

K § 98:

Ustanovení § 98 upravuje udělování zástupného souhlasu se zásahem do integrity pro případ, že dotčený člověk není schopen projevit, byť přechodně, svoji vůli a zároveň nemá zákonného zástupce. Podpůrně vůči manželům, rodičům či jiné osobě blízké může být podle stávající právní úpravy k rozhodování povolána jiná přítomná osoba, která o dotčeného člověka osvědčí mimořádný zájem. Jedná se tak o rozšíření okruhu osob, které mohou za určité situace udělit souhlas se zákrokem do integrity dotčeného člověka. Jde o normu problematickou, která se ocitá na hranici rozporu s ochranou ústavně zaručených práv dotčeného člověka a jeví se v rozporu též s proklamovanou zásadou ochrany integrity člověka.

Z textu zákona vyplývá, že se nejedná o osobu blízkou, neboť ta je oprávněna udělit souhlas již dle věty předchozí. Musí tedy jít o někoho, kdo *nepocituje* újmu dotčeného člověka jako vlastní. Může tak jít například o někoho, kdo je na dotčeném člověku hmotně zainteresován (např. obchodní partner, zaměstnavatel, společník). Zájem této osoby o člověka, do jehož integrity se má na základě jejího souhlasu zasáhnout, dokonce – striktně vzato – nemusí být ani příznivý; postačí, je-li mimořádný. Nelze nalézt legitimní důvod, proč by taková osoba měla být oprávněna rozhodovat o zásahu do integrity dotčené osoby, a to nejen udělením souhlasu, ale i jeho odepřením. Zákon o zdravotních službách s tímto typem zástupce pro udělení souhlasu nepočítá. Věta třetí prvního odstavce se proto navrhuje vypustit bez náhrady.

§ 100

(1) Má-li být zasaženo do integrity nezletilého, který ~~dovršil čtrnáct let,~~ nenabyl plné svéprávnosti a který ~~zákroku~~ vážně odporuje zákroku spojenému s trvalými, nevratnými a vážnými následky nebo prováděnému způsobem spojeným s vážným nebezpečím pro jeho život či zdraví, třebaže zákonný zástupce se zákrokem souhlasí, nelze zákrok provést bez souhlasu soudu. To platí i v případě provedení zákroku na zletilé osobě, která není plně svéprávná.

(2) Nesouhlasí-li zákonný zástupce se zásahem do integrity osoby uvedené v odstavci 1, ač si jej tato osoba přeje, lze zákrok provést na její návrh nebo na návrh osoby jí blízké jen se souhlasem soudu.

K § 100:

Stávající právní úprava znemožňuje provedení jakéhokoli zákroku na osobě nezletilé, pokud mu vážně odporuje, třebaže zákonný zástupce se zákrokem souhlasí. Požadavek soudního souhlasu je nepřiměřeně široký.

Navrhuje se stanovit, že půjde-li napříště o zákrok, který je k přímému prospěchu nezletilého a který nepředstavuje pro jeho život nebo zdraví riziko, resp. který není spojen s trvalými, nevratnými a vážnými následky, nebude vyslovení souhlasu soudem nutné a postačí souhlas udělený zákonným zástupcem dle § 93 odst. 2 NOZ. V oblasti poskytování zdravotních služeb lze jako příklad uvést návštěvu zubního lékaře, který indikuje zubní kaz. Je bez pochyb, že zákrok v podobě odstranění zubního kazu a vyplnění kavity plnicím materiálem, je zákrokem k přímému prospěchu nezletilého, který však není spojen ani s trvalými, nevratnými a vážnými následky, ani není proveden způsobem spojeným s vážným nebezpečím pro jeho život nebo zdraví. Lze si jen stěží představit, že by soud k tomuto zákroku souhlas neudělil. Vzhledem k tomu, že i tvorba zubního kazu vykazuje určitý vývoj, je jeho včasná léčba v zájmu nezletilého dítěte a lze tak předejít např. nutnosti extrakce zubu.

Jde-li o situace, kdy nezletilý odporuje banálnímu zákroku mimo rámec zdravotních služeb (tedy např. návštěva kadeřnictví a spor nezletilého se zákonným zástupcem, zda vlasy ostříhat či nikoli), lze pochybovat o vhodnosti soudního přezkoumávání takových zásahů tím spíše. Je záležitostí rodiny, jak obdobné situace vyřeší, nikoli právních norem a ingerence státní moci. Navíc, je-li způsobilost udělení souhlasu nezletilým v obvyklých záležitostech vázána na jeho rozumovou a mravní vyspělost, jak stanoví § 95, je s ní nutně spojena i způsobilost s takovým zákrokem nesouhlasit. Pravidlo tak dopadá pouze na situace, kdy nezletilý není způsobilý nesouhlas projevit právně relevantně sám, ale jeho odporu je nutno přikládat váhu.

Dále se navrhuje odstranit hranici čtrnácti let jako objektivně stanoveného kritéria a přiklonit se k pojetí subjektivnímu, se kterým počítá i NOZ (slova „*vážně* odporuje“) a které odpovídá důležité zásadě, že je třeba respektovat názor nezletilého. Ta se projevuje např. v Úmluvě o právech dítěte (čl. 12) nebo v Úmluvě o lidských právech a biomedicíně (čl. 6). Zásadu, že je třeba alespoň vyslyšet názor dítěte, NOZ několikrát výslovně zakotvuje např. v § 867 odst. 2, § 875 odst. 2, § 880 odst. 2 nebo § 973 písm. b). I nezletilý, který je mladší čtrnácti let, má plné právo projevit svůj názor, a je-li to přiměřené rozumové a volní vyspělosti, je třeba brát jeho odpor k zásahu do integrity v potaz. Neexistuje rozumného důvodu, proč rozlišovat mezi třináctiletým a čtrnáctiletým nezletilým, když rozumová a volní vyspělost není vázána pouze na věk, nýbrž i na výchovu, charakterové vlastnosti nezletilého nebo sociální prostředí, ve kterém žije apod. Tím spíše, že takovou hranici žádné jiné ustanovení upravující zásahy do integrity člověka nezná. Vzhledem ke spektru zákroků, kterými je možno do integrity nezletilého zasáhnout, navíc bude i tato volní způsobilost nabývána postupně, tj. bude se lišit podle druhu zákroku.

K soudní ingerenci lze přistoupit jen v případě, že vážný odpor, který nezletilý projevuje, je možno považovat za právně relevantní, což bude otázkou individuálního posouzení. Není sporu o tom, že odpor velmi malého dítěte, které nechápe příznivé důsledky zákroku, nelze považovat za takový právně relevantní odpor, a souhlas soudu tak nebude potřeba. Naproti tomu, jde-li o osobu mladší osmnácti let, které byla přiznána svéprávnost (§ 37), uplatní se obecná ustanovení o udělování souhlasu a ustanovení § 100 se nepoužije, neboť taková osoba již může o zásazích do své integrity rozhodovat sama v plném rozsahu.

Co se týká zásahu do integrity osoby, která není plně svéprávná, uplatní se výše uvedené obdobně.

§ 101

Má-li být zasaženo do integrity člověka neschopného úsudku, který nemá zákonného zástupce ani opatrovníka, způsobem zanechávajícím trvalé, neodvratitelné a vážné následky nebo způsobem spojeným s vážným nebezpečím pro jeho život nebo zdraví, lze zákrok provést jen s přivolením soudu. Tím není dotčeno ustanovení § 99.

K § 101:

Co se týká nezletilých, kteří nejsou schopni úsudku a kteří mají zákonného zástupce, lze dovodit, že tento zástupce může udělit souhlas pouze k zásahu do integrity, který je k přímému prospěchu nezletilého. Pod takové zásahy lze podřadit všechny medicínsky indikované zákroky, které mají za cíl, byť nikoli nutně bezprostřední, zlepšení celkového zdravotního stavu nezletilého. Takové zákroky však mohou být mnohdy provedeny způsobem, který zanechá trvalé, nevratné a vážné následky, resp. způsobem spojeným s vážným nebezpečím pro život a zdraví nezletilého. Stávající úprava pro ně v takovém případě vyžaduje vždy ještě přivolení soudu. V praxi to znamená, že např. rodiče tříleté dívky trpící srdeční arytmií by se měli obrátit na soud, který schválí plánovanou neakutní katetrizační ablaci (odstranění abnormální srdeční tkáň způsobující poruchu), protože jde o zákrok, který je spojen s určitými zdravotními riziky. Toto pojetí však neodpovídá proklamovanému rozšíření rodičovské odpovědnosti, neboť v tomto případě je rodičovská odpovědnost podstatně omezena. Nelze si ani představit, že by soud k zákroku, který je k přímému prospěchu nezletilého, nepřivoli.

Obdobné ustanovení, jaké zná stávající právní úprava, je obsaženo v německém BGB (§ 1904 BGB), to je však znatelně užší, neboť míří pouze na opatrovníky a opatrovance. Souhlas opatrovníka podléhá schválení opatrovnického soudu v případech hrozícího nebezpečí smrti nebo vážného déletrvajících poškození zdraví, ledaže hrozí nebezpečí z prodlení. Vzhledem k pravidlu obsaženému v § 480 odst. 1 písm. d) NOZ se pro osoby, které nejsou schopny udělit souhlas samy a které byly v tomto směru omezeny ve svéprávnosti, použije pravidlo, dle kterého musí opatrovník, který rozhoduje o zásazích do integrity opatrovance, získat souhlas opatrovnické rady, nejde-li o zákroky bez závažných následků. Není-li opatrovnická rada ustavena, resp. nerozhodne-li soud, že působnost opatrovnické rady vykonává jedna z osob, která byla navržena jako člen opatrovnické rady, nahrazuje se souhlas opatrovnické rady rozhodnutím soudu, a to dle § 482 odst. 2. Co se týká nezletilých dětí, soudní přivolení není v Německu nutné, postačí souhlas rodičů, případně v závislosti na povaze zákroku a rozumových schopnostech dítěte pouze jeho souhlas.

K odstranění uvedených nesnází se navrhuje zúžit působnost pravidla o souhlasu soudu obsaženého v § 101 tak, aby se napříště uplatnilo pouze v případě, kdy je udělován zástupný souhlas se zásahem do integrity člověka, který není schopen úsudku a zároveň nemá zákonného zástupce ani opatrovníka (§ 98).

Neodvratitelnost následku spočívá v tom, že je s daným druhem zásahu ze samotné jeho povahy spojen. Pokud by tomu tak nebylo, jednalo by se spíše o nebezpečí, resp. riziko. Navrhuje se pojem neodvratitelnost nahradit pojmem nevratnost, kterou je třeba chápat odlišně od pojmu trvalost. Trvalost lze chápat tak, že následky zákroku přetrvávají do konce života, resp. po podstatnou dobu dalšího života, přičemž nejde o následek snadno napravitelný (např. tetování lze odstranit laserem, to nicméně nemusí být nenáročné, bezrizikové a nemusí

se plně zdařit). Naopak nevratnost znamená, že stavu před zákrokem již nelze docílit (např. amputace nohy).

§ 113

(1) Člověk má právo rozhodnout, jak bude po jeho smrti naloženo s jeho tělem.

(2) Provést pitvu nebo použít lidské tělo po smrti člověka ~~pro potřeby lékařské vědy, výzkumu nebo k výukovým účelům bez souhlasu zemřelého~~ lze jen, ~~pokud tak stanoví-li tak~~ jiný zákon.

§ 115

Zemře-li člověk, aniž projeví souhlas s pitvou nebo s použitím svého těla po smrti ~~způsobem podle § 113v případech, kdy je souhlas vyžadován~~, platí, že s provedením pitvy nebo s takovým použitím svého těla nesouhlasí, ledaže zákon stanoví jinak.

§ 116

~~Kdo souhlasí, aby po jeho smrti bylo jeho tělo pitváno nebo použito způsobem podle § 113, zapíše své stanovisko do rejstříku vedeného podle jiného právního předpisu; tento souhlas lze projevit i ve veřejné listině, nebo vůči poskytovateli zdravotních služeb s účinky vůči tomuto poskytovateli.~~

§ 117

~~Souhlas s pitvou nebo s použitím svého těla po smrti pro potřeby lékařské vědy, výzkumu nebo k výukovým účelům lze odvolat. Odvolá-li souhlas člověk ve zdravotnickém zařízení, může tak učinit prohlášením v písemné formě.~~

K § 113, § 115, § 116 a § 117:

Navrhuje se upravit znění druhého odstavce ustanovení § 113, ustanovení § 115 a zrušit bez náhrady ustanovení § 116 a § 117. Stávající právní úprava vyvolává výkladové nejasnosti a nekoresponduje se zákonem o zdravotních službách, který provádění pitev a používání těla zemřelého, včetně udělování souhlasu, upravuje ve své sedmé části (ustanovení § 79 an.). I podle důvodové zprávy k NOZ je zákon o zdravotních službách zákonem speciálním a problematika, kterou se NOZ snaží v ustanovení § 113 odst. 2 a ustanoveních § 115 až § 117 obsáhnout, věcně spadá právě do jeho působnosti. Navrhované řešení odstraní výkladové nejasnosti a je v souladu s požadavky praxe, Ministerstva zdravotnictví a České lékařské komory.

Zákon o zdravotních službách vymezuje pitvy v ustanovení § 88. Rozlišuje pitvy povinné, tedy ty, které je možné provést i bez souhlasu zemřelého, a pitvy, které lze uskutečnit pouze za podmínek stanovených v ustanovení § 81 odst. 5, tedy byl-li k provedení pitvy udělen písemný souhlas zemřelého nebo osoby jemu blízké s úředně ověřeným podpisem, resp. byli do zdravotnické dokumentace učiněny záznamy o souhlasu pacienta vysloveném ve zdravotnickém zařízení. Tato úprava se uplatní i při udělování souhlasu s uchováním a použitím těla, vč. jeho odebraných částí, po smrti člověka. Opomenout nelze ani právní úpravu transplantčního zákona (§ 13 a 16). Podle ní lze odběr z těla zemřelé osoby uskutečnit, pouze pokud s tím zemřelý nebo zákonný zástupce nezletilé osoby nebo osoby omezené ve svéprávnosti nevyslovil prokazatelně nesouhlas, a stanoví se jí i forma, jakou je potřeba nesouhlas vyslovit. Byl-li odběr proveden, provádí se na těle zemřelého pitva. Pro

úplnost lze ještě uvést, že pitva se provádí i na základě podezření, že byla smrt způsobena trestným činem (§ 115 trestního řádu), zde se samozřejmě souhlas nevyžaduje.

Nevyvratitelná domněnka o neudělení souhlasu zůstává zachována pro případy, kdy se udělení souhlasu k provedení pitvy nebo použití lidského těla po smrti člověka vyžaduje. Toto tzv. *opt-in* pravidlo se do NOZ dostalo v rámci projednávání NOZ v Poslanecké sněmovně na základě politického rozhodnutí. Navrhované znění rovněž výslovně vyjasňuje, že tím není dotčena právní úprava zakotvená v transplantačním zákoně, která naopak počítá s tzv. *opt-out* režimem, ani právní úprava pitev prováděných bez ohledu na souhlas dotčeného člověka.

§ 120

(1) Do veřejného rejstříku se o právnické osobě zapíše alespoň den jejího vzniku, den jejího zrušení s uvedením právního důvodu a den jejího zániku, jakož i její název, adresa sídla a předmět činnosti, jméno a adresa bydliště nebo sídla každého člena statutárního orgánu a údaje o dni vzniku nebo zániku jejich funkce spolu s uvedením způsobu, jakým ~~ten~~statutární orgán jménem právnickéou osobu ~~jedná~~zastupuje, a údajů o dni vzniku nebo zániku jejich funkce.

(2) Jiný právní předpis stanoví, jaké jsou veřejné rejstříky právnických osob, které právnické osoby se do nich zapisují a jak, nebo které další údaje se do nich o právnických osobách zapisují, a jak se z nich vymazávají, popřípadě zda je součástí veřejného rejstříku sbírka listin. Veřejné rejstříky právnických osob jsou přístupné každému; každý do nich může nahlížet a pořizovat si z nich výpisy, opisy nebo kopie.

(3) Změní-li se zapsaná skutečnost, oznámí zapsaná osoba nebo ten, komu to ukládá zákon, změnu bez zbytečného odkladu tomu, kdo veřejný rejstřík vede, a ten tuto změnu do veřejného rejstříku bez zbytečného odkladu zapíše.

K § 120:

Navrhovaná změna plyne ze změny koncepce jednání právnické osoby. Navrhuje se vrátit k přímému jednání právnické osoby, kdy statutární orgán jedná jménem právnické osoby přímo, a nikoliv v zastoupení. Viz důvodová zpráva k ustanovení § 151 NOZ.

§ 133

(1) Název může obsahovat jméno člověka, k němuž má právnická osoba zvláštní vztah. Je-li člověk živ, lze užít jeho jméno v názvu právnické osoby jen s jeho souhlasem; zemřel-li, aniž dal souhlas, vyžaduje se souhlas jeho manžela, a pokud není, souhlas zletilého potomka, a pokud není ani on, souhlas předka.

(2) Název právnické osoby může obsahovat jméno člověka i bez souhlasu podle odstavce 1, jestliže již nemůže být udělen, jsou pro to důležité důvody a nepřičí se to dobrým mravům.

~~(2)~~(3) Bylo-li v názvu právnické osoby užito neoprávněně příjmení a je-li pro to důvod spočívající v důležitém zájmu na ochraně rodiny, použije se § 78 odst. 3 obdobně.

~~(3)~~(4) Kdo má právo udělit souhlas k užití jména člověka v názvu právnické osoby, má právo jej kdykoli odvolat, a to i když jej udělil na určitou dobu; bylo-li ujednáno něco jiného, nepřihlíží se k tomu, odůvodňuje-li odvolání souhlasu podstatná změna okolností nebo jiný rozumný důvod. Byl-li souhlas udělený na určitou dobu

předčasně odvolán, aniž to odůvodňuje podstatná změna okolností nebo jiný rozumný důvod, nahradí odvolávající právnické osobě škodu z toho vzniklou.

K § 133:

Navrhuje se doplnit ustanovení o úpravu podmínek, za nichž je právnická osoba oprávněna použít ve svém názvu jméno fyzické osoby, která je již po smrti, v případech, na které nedopadá úprava odstavce prvního.

Navrhovaná úprava poskytuje řešení typicky pro situace, kdy má být užito jméno nějaké historické osoby, která již žádné známé potomky nemá.

Dosud nebylo zřejmé, zda se takové jméno stává jménem volným, použitelným libovolně, či alespoň ve všech případech „zvláštního vztahu“ podle odstavce 1. Druhou variantou výkladu bylo, že je není možné užít vůbec. Ani jedno řešení se přitom nejeví správné, proto se navrhuje doplnit speciální pravidlo, které umožňuje užití takového jména ve zvlášť odůvodněných případech. Přestože princip zákazu jednání *contra bonos mores* prostupuje celým právním řádem, na tomto místě je zdůrazněn explicitně jako kritérium, které má rejstříkový soud, případně úřad provádějící registraci či evidenci právnických osob (např. Ministerstvo vnitra podle zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, nebo Ministerstvo kultury podle zákona č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech) zvlášť posuzovat při rozhodování o návrhu na zápis názvu právnické osoby do veřejného rejstříku, příp. jiné evidence. Záměrem výslovného zakotvení tohoto požadavku je zabránit jednání parazitujícímu na dobrém jménu zesnulé osoby. O jednání v souladu s dobrými mravy nepůjde, bude-li vzhledem ke všem okolnostem (např. předmět činnosti) možno předpokládat, že právnická osoba bude z použití jména zesnulého ve svém názvu neoprávněně těžit, např. získá prospěch, který se jeví vzhledem k povaze zvláštního vztahu mezi osobami a úrovni péče o odkaz zesnulé osoby neadekvátní. V takovém případě rejstříkový soud návrhu na zápis názvu právnické osoby, jenž bez jinak předepsaného souhlasu obsahuje jméno zesnulého, nevyhoví. Stejně budou postupovat i úřady provádějící registraci či evidenci právnických osob.

§ 135

(1) Právnická osoba, která byla dotčena zpochybněním svého práva k názvu nebo která utrpěla újmu pro neoprávněný zásah do tohoto práva, nebo které taková újma hrozí, zejména neoprávněným užitím názvu, se může domáhat, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek. Dále může požadovat i odčinění nemajetkové újmy.

(2) Stejná ochrana náleží právnické osobě proti tomu, kdo bez zákonného důvodu zasahuje do její pověsti nebo soukromí, ledaže se jedná o účely vědecké či umělecké nebo o tiskové, rozhlasové, televizní nebo obdobné zpravodajství; ani takový zásah však nesmí být v rozporu s oprávněnými zájmy právnické osoby.

K § 135:

Nový občanský zákoník vypustil oproti dřívější úpravě pravidlo, podle kterého mohla i právnická osoba žádat přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu, již utrpěla zásahem do svého názvu či pověsti. Důvodem zřejmě byla představa, že právnické osoby jako fiktivní útvary nemajetkovou újmu být stíženy nemohou. To je ovšem představa mylná: jakkoliv právnická osoba sama vskutku nemajetkovou újmu pociťovat nemůže, mohou osoby v ní

sdužené pociťovat nemajetkovou újmu zájmů, pro jejichž prosazování byla právnická osoba zřízena. Je dozajista na místě, aby to byla právě právnická osoba, kdo se pro osoby v ní sdužené bude domáhat (nejen) odčinění nemajetkové újmy. Ostatně soudní praxe ukazuje, že taková újma je často konstatována a nahrazována, a mělo by tomu tak být i nadále; jinak by došlo k výraznému a obtížně odůvodnitelnému omezení ochrany dobré pověsti právnických osob. Co více, existence základních práv právnických osob byla uznána nejenom judikaturou soudu pro lidská práva ve Štrasburku, ale i právem EU. Diskriminovat právnické osoby odpíráním jim práv v důsledku jakési doktrinní koncepce je v právním státě nepřípustné. Jako příklad je možno uvést judikaturu o mezinárodních sankcích postihujících právnické osoby, kde požívají právnické osoby naprosto stejné právní ochrany jako osoby fyzické.

§ 143

~~Pro zřizování a přemísťování poboček právnických osob platí § 138 až 142 obdobně.~~

K § 143:

Navrhuje se zrušit dané ustanovení pro rozpor s právem EU a z důvodu jeho bezpředmětnosti.

Co do rozporu s právem EU, zakazuje přímo aplikovatelný článek 49 Smlouvy o fungování Evropské Unie mimo jiné jakákoli omezení při zřizování zastoupení, poboček nebo dceřiných společností státními příslušníky jednoho členského státu na území druhého státu. Stávající úprava však ukládá obdobnou aplikovatelnost ustanovení upravujících přemísťování sídla na přemísťování poboček, což ve svých důsledcích sekundární svobodu usazování omezuje.

Co více, pravidla obsažená v odkazovaných ustanoveních nelze na přemísťování poboček vztáhnout. Například ustanovení § 138 odst. 2 NOZ požaduje po právnické osobě, která hodlá přemístit své sídlo na území České republiky, aby k návrhu na zápis do příslušného veřejného rejstříku přiložila rozhodnutí o zvolené právní formě a rovněž zakladatelské právní jednání. Pobočka však nemá právní osobnost, jedná se o část závodu (§ 503 NOZ), nemá tedy právní formu, kterou by měla zahraniční právnická osoba při zápisu do veřejného rejstříku uvádět. Pobočka rovněž nemá samostatné zakladatelské právní jednání.

Stejně tak je nerealizovatelné, aby se při přemísťování pobočky na území České republiky řídily vnitřní poměry právnické osoby, která pobočku zřídila, právním řádem České republiky (ledaže by byla právnická osoba založena podle právního řádu České republiky).

§ 151

~~(1) Zákon stanoví, popřípadě zakladatelské právní jednání určí, jakým způsobem a v jakém rozsahu členové orgánů právnické osoby za ni rozhodují a nahrazují její vůli.~~

~~(2) Dobrá víra členů orgánu právnické osoby se přičítá právnické osobě.~~

K § 151:

Nový občanský zákoník ve své původní podobě přináší dogmatizující úpravu prosazující tzv. teorii fikce právnických osob. Tato teorie ovšem nikdy nedoznala všeobecného souhlasu, právě naopak. Jde o teorii první poloviny 19. století, jež byla posléze nejen zpochybněna protichůdnou teorií reality, ale zejména překonána řadou komplexnějších teorií syntetizujících, rozvinutých v první polovině století dvacátého (z nichž je zřejmě nejzajímavější tzv. teorie organická). V dnešní době nenalzáme ve světové teorii nikoho, kdo

by klasickou teorií fikce vyjádřenou v našem zákoníku seriózně zastával. Nemá být ambicí zákonodárce rozhodovat doktrinální spory. Proto se navrhuje vrátit k dřívějšímu pojetí, jež je doktrinálně neutrální a umožňuje teoreticky pojmout právnickou osobu libovolným ze známých způsobů. Přehlédnout také nelze, že celý kontext právního řádu je postaven na realitě právnických osob a NOZ tak vnáší cizorodý prvek do právního řádu, který odporuje jeho zbytku a odporuje i judikatuře a právu EU. Ostatně ani současně přijatý zákon o obchodních korporacích stávající pojetí NOZ nerespektuje a dál vychází z teorie reality právnických osob.

Zdánlivě teoretický spor tím nabývá významných praktických dopadů: právníci vychovaní ve stávajícím systému váhají ve zcela triviálních (proto ovšem ne méně důležitých) momentech, jako je označení právnické osoby v hlavičce či podpisu právního jednání, není zřejmé, jak má být formulována plná moc udělovaná statutárním orgánem právnické osoby a nakolik vůbec být udělena může atd. Jeví se zcela nevhodným zatěžovat praxi již tak rozkolísanou rozsáhlou rekodifikací takovouto zbytečnou změnou.

Je ostatně třeba podotknout, že jestliže se důvodová zpráva k NOZ hlásí k přirozenoprávnímu základu, není na místě z tohoto automaticky dovozovat záměr postavit najisto, že jediným reálně existujícím subjektem je osoba fyzická a že existence právnické osoby se pouze finguje na základě právní fikce. Dokonce naopak tvrzení o fikční povaze právnických osob vyhovuje pozitivistickému přístupu k právu, protože existenci právnických osob vkládá plně do rukou zákonodárce. Na druhou stranu z přiznání svéprávnosti právnické osobě a z umožnění jejího přímého jednání prostřednictvím členů statutárního orgánu není možno bez dalšího dovozovat, že právnické osoby reálně existují a že právní řád tuto skutečnost bere pouze na vědomí: může-li přece zákonodárce fingovat samotnou existenci osoby, proč by nemohl fingovat i její přímé jednání? Ani v jednom případě si tedy zákonodárce neklade za cíl jednoznačně stanovit, že existence právnické osoby je konstruována na základě teorie fikce, resp. teorie reality. Je zřejmé, že dnes s odstupem dvou set let je spor těchto teorií bezvýznamný, neboť právnické osoby se fakticky staly součástí běžného života, ať již je jejich existence konstruována na základě teorie fikce či teorie reality. Naopak každodenní zkušenost i poznatky jiných vědních disciplín potvrzují nezpochybnitelně odlišnost v chování kolektivních útvarů oproti chování jednotlivců. Je namístě tedy hovořit o obou teoriích jako o překonaných. Srov. např. Hurdík, J.: *Právnické osoby – reality nebo fikce? Právní rozhledy 3/1999: „Ačkoli každá z těchto teorií byla více či méně argumentačně překonána a v současné době se v evropské právní teorii hovoří o nových směrech vývoje pojetí právnických osob, přesto každá z těchto klasických teorií vtiskla procesu vývoje právnických osob v samostatnou abstraktní juristickou kategorii svou - významnější či méně významnou - stopu.“* Nebo Hurdík, J.: *Kogentnost a dispozitivnost ustanovení nového občanského zákoníku o právnických osobách. Ke vzájemné použitelnosti ustanovení o nadacích a nadačních fondech, Právní rozhledy 7/2014: „Při posuzování role teorie fikce je však třeba vzít v potaz genezi práva a právního myšlení v uplynulých 200 letech: konstrukce fikce jako nouzové řešení v podmínkách převažující přirozenoprávní doktríny již v průběhu 19. stol. ztratila svůj původní význam a není důvodu se k ní uchýlovat v současnosti.“* Prakticky totožné závěry rovněž J. Hurdík in. Lavický, P. a kol.: *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář. 1. vydání, Praha, C. H. Beck, 2014, str. 159.* Spor mezi oběma těmito teoriemi je navíc spíše falešný. Rozdíl spočívá v odlišnosti roviny, z jaké se právnické osoby podrobují zkoumání, zdali z roviny právní či mimoprávní. *„Fikční směry popisují rovinu právní reality a v tomto ohledu mají z definice pravdu, že v právní realitě je právnická osoba bez potřebného zásahu zákonodárce ničím. (...) Oproti tomu teorie reality právnických osob vycházejí z mimoprávní reality a popisují vlastnosti, které mají sociálně-ekonomická*

uskupení, jež si vynutila vznik právní kategorie právnických osob a jež jsou jako právnické osoby do právní reality transformovány“ (Pelikán, R.: Právní subjektivita, Praha, WoltersKluwer, 2012, str. 47-49.). Navrhovaná změna si tedy neklade za cíl jakoukoli preferenci té či oné teorie.

Jak již řečeno, přiznání svéprávnosti právnické osobě je ryze účelové a praktické, jelikož stávající právní úprava, zvláště pak povaha zastoupení statutárním orgánem, činí jak právní teorii, tak právní praxi nemalé problémy. Tento fakt dobře ukazuje příklad, kdy v rámci jediné publikace (Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek I, Praha, WoltersKluwer, 2014) byly třemi odlišnými autory postupně vyjádřeny tři odlišné názory na povahu tohoto zastoupení - dle T. Dvořáka se jedná o zastoupení zákonné – srov. str. 536; dle K. Svobody jde o specifickou formu přímého zastoupení na pomezí mezi zákonným a smluvním zastoupením – srov. str. 1037; a konečně dle J. Pokorné má statutární orgán povahu smluvního zástupce – srov. str. 1089. Zmatení právní nauky je tedy nepřehlédnutelné. Dodejme k tomu, že podobné úvahy přehlízejí skutečnost, že orgán sám o sobě není právním subjektem, takže přiznat mu postavení zástupce ve skutečnosti ani není možné. Jestliže se tomuto problému snaží zákonodárce v NOZ uniknout formulací § 151, podle které „Zákon stanoví, popř. zakladatelské právní jednání určí, v jakém rozsahu členové orgánů právnické osoby za ni rozhodují a nahrazují její vůlí“, ve svém důsledku to znamená popření autonomní funkce orgánu, nejenom tedy fikční povahu právnické osoby, ale dokonce i popření funkce orgánů této osoby. Za pozornost rovněž stojí, že statutární zástupce (dle tehdejší terminologie) měl zvláštní, ne zcela jasné, postavení již za účinnosti OZO v Československu. Jak uvádí J. Sedláček „v právní vědě činí se rozdíl mezi zástupcem a orgánem“ (Sedláček, J.: Občanské právo československé. Všeobecné nauky, Praha, WoltersKluwer, 2012, str. 186). J. Sedláček tedy rozeznává jednak zástupce osob fyzických a nestatutární zástupce osob právnických, a to zřízených ať již na základě právního jednání, či na základě zákona nebo úředního rozhodnutí, a jednak statutární zástupce osob právnických, jež nazýval orgány (srov. Sedláček, J.: Občanské právo československé. Všeobecné nauky, Praha, WoltersKluwer, 2012, str. 187). Nebo, jak konstatuje E. Tilsch ve své publikaci pojednávající o občanském právu (Tilsch, E.: Občanské právo. Část všeobecná. WoltersKluwer, Praha, 2012), na straně 137: „Činy těchto jednotlivých lidí nebo skupin lidí v mezích stanov pokládají se za činy právnické osoby samé a proto nazývají se oni lidé orgány právnické osoby (jakoby byly jejím mozkem, jejíma rukama).“ a dále na straně 138: „Vede k mylným důsledkům, označuje-li se osoba právnická jakožto úplně nezpůsobilá k právním činům. Právnická osoba není v § 26, větě 2. na roveň postavena nepřičetnému (šílenému, blběmu nebo dítěti), nýbrž normálnímu člověku (srv. § 337). ‚Orgán‘ není také kuratorem právnické osoby; zvláštní ochrana zákonná, pod kterou stojí ‚obce‘ dle § 21 i.f. jest rázu zcela jiného (srv. § 27), což vychází i z toho, že mezi případy kurately (§ 270) není uvedena správa jmění právnické osoby. Výraz ‚způsobilost nebo nezpůsobilost k právním činům‘ se na právnickou osobu vůbec nehodí.“, současně ale na straně 189: „Moc jednati za jiného, může se zakládati: 1. V zákoně. Manželský otec zastupuje děti, které jsou v jeho moci otcovské (§§ 152, 1034); manžel zastupuje manželku (§§ 91, 1034, 1238). 2. V ustanovení soudem (neb jiným úřadem). Poručník (§ 204) zastupuje osoby nezletilé, které nejsou pod mocí otcovskou, opatrovník (§ 269) zřizuje se z různých důvodů. ... 3. V organisaci právnické osoby (viz svrchu čís. 172). Ve všech těchto případech 1-3 mluví se o zákonných zástupcích. Moc jednati za jiného, může se však zakládati též: 4. V soukromém zmocnění čili plné moci a tu mluvíme o zmocněnci neb plnomocníku.“

Stejná koncepce existuje například ve Švýcarsku, což vyplývá z čl. 54 a 55 ZGB, které stanoví, že právnická osoba je schopna právně jednat, jakmile jsou k tomu právnické osobě

ustanoveny orgány vyžadované zákonem či zakladatelským dokumentem, resp., že orgány právnické osoby jsou povolány k tomu, aby projevovaly vůli právnické osoby, přičemž zavazují právnickou osobu jak právním jednáním, tak i jiným chováním (čl. 54 ZGB: „*Die juristischen Personen sind handlungsfähig, sobald die nach Gesetz und Statuten hierfür unentbehrlichen Organe bestellt sind.*“, čl. 55 odst. 1 a 2 ZGB: „*Die Organe sind berufen, dem Willen der juristischen Person Ausdruck zu geben. Sie verpflichten die juristische Person sowohl durch den Abschluss von Rechtsgeschäften als durch ihr sonstiges Verhalten.*“). Komentářová literatura uvádí, že svéprávnost (*Handlungsfähigkeit*) umožňuje fyzickým i právnickým osobám vlastním právním jednáním nabývat, měnit či rušit práva a povinnosti, přičemž svéprávné osoby mají rovněž procesní způsobilost. Zatímco fyzické osoby jsou schopné jednat samostatně bez dalšího, právnické osoby se stávají svéprávnými splněním tří předpokladů. Za prvé, mají právní osobnost (*Rechtsfähigkeit*), za druhé, disponují nezbytnou organizační strukturou a konečně za třetí, právnické osobě k tomu byly ustaveny orgány vyžadované zákonem či zakladatelským dokumentem. Jakmile jsou všechny tyto předpoklady splněny, získávají právnické osoby plnou svéprávnost. Komentářová literatura dále uvádí, že funkcí exekutivních orgánů právnických osob je projevovat navenek vůli právnické osoby. Tyto orgány nejsou pouhými zástupci právnické osoby, nýbrž jsou součástí její osobnosti (*Persönlichkeit*). Právní jednání orgánů právnické osoby zavazuje i opravňuje zpravidla přímo právnickou osobu (Srov. např. C. Huguenin in Honsell, H., Vogt, N. P., Geiser, T. a kol.: *Basler Kommentar zum Zivilgesetzbuch I*, 4. vydání, Basel: Helbing&Lichtenhahn, 2010, čl. 55, m.č. 2, 6). Stejně tak nizozemský občanský zákoník hovoří o právních jednáních právnických osob (srov. např. čl. 2:7 druhé knihy nizozemského občanského zákoníku), takto je věc pojmána i v právu francouzském atd. Tento exkurs se dotýká otázky, zda umožnit právnické osobě přímé jednání jenom tzv. statutárním orgánem, anebo (shodně s úpravou před rokem 1990) považovat i jednání jiných než statutárních orgánů, které jsou nadány jednatelským oprávněním, za přímé jednání právnické osoby. V této fázi vývoje zákonodárství se však navrhuje zatím jen návrat ke stavu před přijetím NOZ.

Vyjde-li se z koncepce svéprávnosti právnické osoby a z jejího přímého jednání, odpadá nutnost přičítat právnické osobě dobrou víru členů jejích orgánů. Pravidlo je nadbytečné a navíc problematiku značně zjednodušuje. Její řešení na zákonné úrovni není ani vhodné. Například v Rakousku, Švýcarsku i Německu se s touto problematikou vypořádává pouze judikatura a doktrína. Rovněž v českém právním prostředí je otázka již judikována (srov. kupř. rozhodnutí NS ČR ze dne 9. 4. 2014, sp. zn. 22 Cdo 427/2013). Co více, přičitatelnost dobré víry členů orgánů právnické osoby se nejeví šťastnou, jelikož jménem právnické osoby, či (podle stávající právní úpravy) za právnickou osobu, nejednají pouze členové jejích orgánů, nýbrž i její zaměstnanci, zmocněnci, prokurista či vedoucí odštěpného závodu. Vystává otázka, je-li právnická osoba v dobré víře, když za ni jedná například zaměstnanec, který v dobré víře není. Na druhé straně zásadně není důvodu, aby se právnické osobě přičítala dobrá víra členů jiných než jejích statutárních orgánů, respektive osob oprávněných za ni v konkrétní věci jednat, například orgánu kontrolního či dokonce nejvyššího.

Za účelem zamezení vznikajícím problémům a zmatku ohledně povahy zastoupení právnické osoby se navrhuje zrušit ustanovení § 151 bez náhrady.

§ 152

(1) Právnická osoba si tvoří orgány o jednom členu (individuální) nebo o více členech (kolektivní).

(2) Fyzická osoba, která je členem orgánu právnické osoby a která je do funkce volena, jmenována či jinak povolána (dále jen „člen voleného orgánu“), musí být plně svéprávná. To platí i pro zástupce právnické osoby, která je sama členem voleného orgánu jiné právnické osoby.

~~(3) Týká-li se hlavní činnost právnické osoby nezletilých nebo osob s omezenou svéprávností a není-li hlavním účelem právnické osoby podnikání, může zakladatelské právní jednání určit, že členem voleného kolektivního orgánu právnické osoby může být i osoba nezletilá nebo osoba s omezenou svéprávností.~~

K § 152:

Navrhuje se zrušit odstavec 3 ustanovení, tedy výjimku z obecného pravidla stanoveného v odstavci 2. Umožňuje, aby se za vymezených podmínek členem kolektivního voleného orgánu právnické osoby staly i osoby nezletilé či s omezenou svéprávností. To se ukazuje jako věcně nežádoucí. Výjimka předně vzbuzuje pochyby ohledně rozsahu své aplikovatelnosti. Je otázkou, na které právnické osoby ji vztáhnout. Dle stávající textace je zřejmé, že hlavním účelem takové právnické osoby nesmí být podnikání, nicméně výkladem lze dojít k závěru, že činností právnické osoby podnikání být může, není-li současně jejím hlavním účelem. Dopad výjimky je tedy ve svých důsledcích mnohem širší, než bylo původně zamýšleno.

Vyvstává rovněž otázka, jak může být nezletilá osoba či osoba s omezenou svéprávností schopna vykonávat funkci ve voleném orgánu právnické osoby, když sama není schopna se plně starat sama o sebe a potřebuje svého zástupce (přitom výkon funkce člena orgánu je osobní povahy – srov. § 159 odst. 2 NOZ). Co více, osoba nezletilá či osoba s omezenou svéprávností by jako člen voleného orgánu právnické osoby měla vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře. V tomto ohledu si lze těžko představit, že by takové péči mohla dostát.

Ustanovení vyvolává rovněž otázky, mohou-li být všichni členové kolektivního voleného orgánu právnické osoby osobami nezletilými či s omezenou svéprávností, když text zákona takové řešení nevyklučuje.

Ze shora uvedených důvodů a z důvodu zvýšení právní jistoty se navrhuje ustanovení zrušit a bez výjimky trvat na plné svéprávnosti všech členů volených orgánů všech právnických osob.

Přechodné ustanovení:

Stala-li se před nabytím účinnosti tohoto zákona nezletilá osoba nebo osoba s omezenou svéprávností členem kolektivního voleného orgánu právnické osoby, její funkce v tomto orgánu zanikne uplynutím jejího funkčního období, nejdéle však uplynutím tří let od účinnosti tohoto zákona.

§ 154

(1) Je-li členem voleného orgánu právnické osoby jiná právnická osoba, bez zbytečného odkladu zmocní nebo jinak určí jedinou fyzickou osobu, která splňuje předpoklady výkonu funkce, aby ji v orgánu zastupovala, jinak právnickou osobu zastupuje člen jejího statutárního orgánu.

(2) Bez zápisu zástupce podle odstavce 1 nelze právnickou osobu jako člena voleného orgánu zapsat do veřejného rejstříku.

(3) Pokud právnická osoba nepověří zástupce dle odstavce 1 ve lhůtě dvou měsíců ode dne, kdy jí vznikla funkce, její funkce zaniká.

(4) Zanikne-li fyzické osobě pověření podle odstavce 1, platí odstavce 1 a 3 obdobně.

K § 154:

NOZ zakotvil možnost, aby se členem voleného orgánu právnické osoby stala jiná právnická osoba. To odpovídá moderním trendům, je však třeba zajistit, aby v konečném důsledku existovaly fyzické osoby, které jménem právnické osoby vystupují a které lze také případně volat k odpovědnosti (včetně trestněprávní). Dosavadní řešení se v tomto ohledu ukazuje jako neúčinné.

Stávající znění předpokládá dvě varianty zastoupení právnické osoby ve voleném orgánu jiné právnické osoby. Primárně by právnická osoba měla zmocnit fyzickou osobu, aby ji ve voleném orgánu zastupovala. Neučiní-li tak, stanoví se, že ji ve voleném orgánu jiné právnické osoby bude zastupovat člen jejího statutárního orgánu. Členy statutárního orgánu této právnické osoby však mohou být zase jen další právnické osoby. Totéž platí pro členy statutárního orgánu těchto právnických osob. Faktické dohledání fyzické osoby, která bude právnickou osobu ve voleném orgánu jiné právnické osoby zastupovat, může být nemožné. Nevylučuje se dokonce, aby původní právnická osoba byla nakonec i svým vlastním zástupcem – v případě řetězce právnických osob, které jsou postupně jedinými členy volených orgánů jednotlivých právnických osob, přičemž žádná nezmocní ke svému zastupování konkrétní fyzickou osobu a jediným členem statutárního orgánu poslední právnické osoby bude původní právnická osoba. Řešení zvolené v účinné úpravě se inspirovalo v Anglii. Anglické právo původně nezakotvovalo omezení pro zvolení či jmenování právnických osob za členy obchodních společností. Po neblahých zkušenostech však anglický zákonodárce tuto koncepci v roce 2006 opustil. Od přijetí nového zákona o společnostech (Companies Act 2006) musí mít kupříkladu akciová společnost (*public company*) v souladu s článkem 154 odst. 2 tohoto zákona minimálně dva členy statutárního orgánu (*directors*) a nejméně jedním z nich podle článku 155 odst. 1 musí být fyzická osoba. Německé ani rakouské právo členství společností, resp. právnických osob v orgánech akciové společnosti nepřipouští.

Navrhovaná změna uvedený nedostatek zmírňuje. Zakotvením pravidla dojde k odstranění problémů s dohledáváním fyzické osoby, která právnickou osobu ve voleném orgánu jiné právnické osoby zastupuje. Současně se postaví na jisto, že fyzická osoba musí splňovat předpoklady výkonu funkce.

Navrhovaná změna rovněž vyjasňuje, že právnická osoba, která je členem voleného orgánu jiné právnické osoby, může zmocnit či jinak určit (je zbytečně formalistické požadovat, aby jediný člen statutárního orgánu uděloval sám sobě plnou moc k zastupování, postačí tedy i

jiné určení) pouze jedinou fyzickou osobu. Stávající znění vyvolávalo totiž spory, kolik takových zástupců může právnická osoba zmocnit a zda lze uvažovat o jejich společném zastoupení. Vzhledem k tomu, že právnická osoba se bude často stávat členem kolektivních orgánů, navrhuje se omezit počet těchto zástupců na jediného. Je třeba čelit vzniku sporných či nepraktických situací, kdy by právnická osoba zmocnila ke svému zastupování ve voleném orgánu jiné právnické osoby více fyzických osob, čímž by se zvětšoval počet osob, které orgán tvoří, nemluvě o tom, že by snadno mohla každá z těchto osob projevovat odlišnou vůli.

Přechodná ustanovení:

Jestliže se před nabytím účinnosti tohoto zákona právnická osoba stala členem voleného orgánu jiné právnické osoby a nezmocnila či jinak neurčila ke dni účinnosti tohoto zákona žádnou fyzickou osobu, aby ji v tomto orgánu zastupovala, je povinna tak učinit nejpozději do dvou měsíců od nabytí účinnosti tohoto zákona, jinak její funkce v tomto orgánu zaniká.

Jestliže se před nabytím účinnosti tohoto zákona stala právnická osoba členem voleného orgánu jiné právnické osoby a zmocnila či jinak určila ke dni účinnosti tohoto zákona více fyzických osob, aby ji v tomto orgánu zastupovaly, je do dvou měsíců od nabytí účinnosti tohoto zákona povinna zajistit, aby ji v tomto orgánu zastupovala jediná fyzická osoba, jinak její funkce v tomto orgánu zaniká.

§ 156

(1) Je-li orgán kolektivní, rozhoduje o záležitostech právnické osoby ve sboru. Je schopen usnášet se za přítomnosti nebo jiné účasti většiny členů a rozhoduje většinou hlasů zúčastněných členů.

(2) Je-li působnost jednotlivých členů voleného orgánu rozdělena podle určitých oborů, ustanovení odstavce 1 se nepoužije. Rozdělení působnosti nezbavuje další členy povinnosti dohlížet, jak jsou záležitosti právnické osoby spravovány.

K § 156:

Navrhuje se zpřesnit pravidlo zakotvené ve druhém odstavci tak, aby bylo zřejmé, že se použije pouze u volených orgánů právnické osoby. V případě nevolených orgánů (nejvyšší orgán) nemá místo, ledaže zákon výslovně stanoví jinak (viz například v družstevním právu).

§ 159

~~(1) Kdo přijme funkci člena voleného orgánu, zavazuje se, že ji bude vykonávat s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí. Má se za to, že jedná nedbale, kdo není této péče řádného hospodáře schopen, ač to musel zjistit při přijetí funkce nebo při jejím výkonu, a nevyvodí z toho pro sebe důsledky. Člen voleného orgánu je povinen vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře.~~

(2) Člen voleného orgánu vykonává funkci osobně; to však nebrání tomu, aby člen zmocnil pro jednotlivý případ jiného člena téhož orgánu, aby za něho při jeho neúčasti hlasoval.

(3) Nenahradil-li člen voleného orgánu právnické osobě škodu, kterou jí způsobil porušením povinnosti při výkonu funkce, ačkoli byl povinen škodu nahradit, ručí

věřiteli právnické osoby za její dluh v rozsahu, v jakém škodu nenahradil, pokud se věřitel plnění na právnické osobě nemůže domoci.

K § 159:

V odstavci 1 se navrhuje zrušit vymezení péče řádného hospodáře a vyvratitelnou domněnku jednání v rozporu s ní a místo toho jen obecně stanovit, že člen voleného orgánu právnické osoby je povinen vykovávat funkci s touto péčí. Obsah pojmu péče řádného hospodáře je velice komplikovaný, není proto možné a ani žádoucí tuto péči v zákonné rovině definovat; taková definice bude vždy neúplná a matoucí, a to tím spíše, že by měla nově platit pro všechny druhy právnických osob, dobrovolnickými spolky počínaje a konče akciovými společnostmi, jejichž akcie jsou přijaty k obchodování na evropském regulovaném trhu. Navrhuje se proto ustoupit od pokusu o legální definici a ponechat vyjasnění obsahu pojmu péče řádného hospodáře judikaturnímu a doktrinárnímu výkladu, který již byl dostatečně propracován za účinnosti starého obchodního zákoníku. Takovéto řešení se v té době ukázalo být dostatečným a nepůsobilo v praxi problémy (§ 194 odst. 5 první věta ObchZ: „Členové představenstva jsou povinni vykonávat svou působnost s péčí řádného hospodáře a zachovávat mlčenlivost o důvěrných informacích a skutečnostech, jejichž prozrazení třetím osobám by mohlo společnosti způsobit škodu.“).

Stejně se k problematice staví například v Německu, kde ustanovení § 93 odst. 1 první věta německého akciového zákona pouze stanoví, že členové představenstva jsou povinni vykonávat funkci s péčí řádného a svědomitého obchodního vedoucího, aniž by zákon složky této péče blíže rozváděl („Die Vorstandsmitglieder haben bei ihrer Geschäftsführung die Sorgfalt eines ordentlichen und gewissenhaften Geschäftsleiters anzuwenden.“). Totožné řešení je přijato i v Rakousku (srov. § 84 odst. 1 rakouského akciového zákona: „Die Vorstandsmitglieder haben bei ihrer Geschäftsführung die Sorgfalt eines ordentlichen und gewissenhaften Geschäftsleiters anzuwenden. Übervertrauliche Angaben haben sie Stillschweigen zu bewahren.“). Ve Švýcarsku je pojetí rovněž obdobné. Švýcarská úprava požaduje, aby členové představenstva, stejně jako třetí osoby, které se na výkonu obchodního vedení podílejí, vykovávali svou funkci se vši péčí a aby chránili zájmy společnosti. (§ 717 odst. 1 OR: „Die Mitglieder des Verwaltungsrates sowie Dritte, die mit der Geschäftsführung befasst sind, müssen ihre Aufgaben mit aller Sorgfalt erfüllen und die Interessen der Gesellschaft in guten Treuen wahren.“). Obsah pojmu je plně ponechán soudnímu a vědeckému výkladu.

Konstrukce domněnky, která výslovně zmiňovala nedbalost, navíc praxi znejišťovala v řešení otázky, zda na odpovědnost členů orgánů právnické osoby hledět jako na smluvní či zákonnou. Odstranění domněnky vyloučí další pochybnost o tom, že její režim má být smluvní.

Související změna zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

§ 51

(1) ~~Pečlivě a s potřebnými znalostmi~~ S péčí řádného hospodáře jedná ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace; to neplatí, pokud takovéto rozhodování nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou.

(2) Člen statutárního orgánu kapitálové společnosti může požádat nejvyšší orgán obchodní korporace o udělení pokynu týkajícího se obchodního vedení; tím není dotčena jeho povinnost jednat s péčí řádného hospodáře.

K § 51:

Navrhovaná změna reflektuje změnu v ustanovení § 159 NOZ, v němž se již nestanoví, že s péčí řádného hospodáře jedná ten, kdo jedná „pečlivě a s potřebnými znalostmi“. Chybí tudíž bod, na který se dosud doplňující pravidlo § 51 napojovalo. Nové řešení je navíc podstatně srozumitelnější, když odpadl výkladový mezikrok, který bylo dříve ke zjištění skutečného obsahu § 51 ZOK třeba učinit.

Jednání za právnickou osobu

(rubrika přesunuta před § 163)

§ 161

(text přesunutý ze stávajícího § 165; stávající § 161 přesunut do § 163)

(1) Nemá-li statutární orgán dostatečný počet členů potřebný k rozhodování, jmenuje na návrh toho, kdo osvědčí právní zájem, nebo i bez návrhu, chybějící členy soud na dobu než budou noví členové povoláni postupem určeným v zakladatelském právním jednání. ~~jinak soud jmenuje právnické osobě opatrovníka, a to i bez návrhu, kdykoli se o tom při své činnosti dozví.~~

~~(2) Soud jmenuje právnické osobě opatrovníka, a to i bez návrhu, jsou-li zájmy člena statutárního orgánu v rozporu se zájmy právnické osoby a nemá-li právnická osoba jiného člena orgánu schopného ji zastupovat.~~

(2) Nebyl-li podán jiný návrh či nelze-li návrhu vyhovět, může soud jmenovat členem statutárního orgánu i bez jeho souhlasu některého ze společníků nebo členů, lze-li to na něm spravedlivě požadovat. Takový člen nemůže ze své funkce odstoupit, může však navrhnout soudu, aby ho funkce zprostil, prokáže-li, že na něm nelze spravedlivě požadovat, aby funkci vykonával.

(3) Nelze-li člena orgánu jmenovat podle odstavce 2, jmenuje ho soud z osob zapsaných do seznamu insolvenčních správců.

(4) Neplní-li člen statutárního orgánu jmenovaný soudem řádně své povinnosti, soud ho bez návrhu nebo na návrh osoby, která na tom osvědčí právní zájem, odvolá a jmenuje nového člena.

(5) Jen soud může odvolat člena statutárního orgánu, kterého do funkce jmenoval; to neplatí, byl-li zároveň povolán nový člen postupem určeným v zakladatelském právním jednání.

(6) Odměnu a způsob její výplaty určí soud.

K § 161:

Navrhuje se přesunout stávající ustanovení § 165 před rubriku „jednání za právnickou osobu“, resp. dle navrhované změny „jednání právnické osoby“, do § 161, jelikož nijak nesouvisí

s jednáním právnické osoby (tedy s externí působností statutárního orgánu), nýbrž je namířeno na interní (rozhodovací) působnost statutárního orgánu.

Navrhuje se dále doplnit, že chybějícího člena statutárního orgánu může jmenovat soud i bez návrhu. Není důvod, aby soud měl při absenci návrhu přistoupit ke jmenování opatrovníka, a nemohl jmenovat chybějícího člena statutárního orgánu, když jmenování opatrovníka představuje mnohem závažnější zásah do nastaveného fungování právnické osoby a také do práv členů nebo společníků. Ostatně i nyní by bylo možné ze zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, dovozovat, že soud mohl člena orgánu právnické osoby jmenovat i bez návrhu. Podle ustanovení § 13 odst. 1 ZŘS se řízení zahajuje i bez návrhu, není-li zákonem stanoveno, že lze řízení zahájit jen na návrh. Ustanovení § 85 ZŘS a násl. upravující řízení o jmenování člena orgánu právnické osoby nestanoví, že by řízení bylo možné zahájit jen na návrh, což u jiných řízení uvádí výslovně. Stávající znění § 165 NOZ lze chápat i tak, že upravuje pouze legitimaci k podání návrhu a zahájení řízení bez návrhu nevylučuje. K vyloučení pochybností se přesto navrhuje přikročit k jeho výslovnému doplnění v uvedeném smyslu.

Navrhuje se dále upravit, z jakých osob soud člena statutárního orgánu jmenuje, přičemž se umožňuje, aby některé osoby byly jmenovány i bez svého souhlasu, lze-li to po nich spravedlivě požadovat, jako tomu bylo v obchodním zákoníku. Nenalezne-li soud jinou osobu, kterou by mohl členem orgánu jmenovat, jmenuje jí osobu zapsanou v seznamu insolvenčních správců, obdobně jako v případě likvidátora a jako tomu bylo dle obchodního zákoníku.

Navrhuje se stanovit, že soudem jmenovaného člena může odvolat jen soud, čímž se má zabránit situaci, kdy bude (například pro tvrzené porušení povinnosti) z funkce odvolán člen soudem jmenovaný, aniž by došlo k jeho nahrazení členem novým. Výjimka se zakotvuje právě pro případ, kdy je takový provizorní soudem ustavený člen nahrazován členem řádně povoláním; zde zákon nově předpokládá, že bude zároveň (příslušným orgánem dané právnické osoby, nikoliv soudem) odvolán člen jmenovaný soudem, čímž se řeší nejasnost, jež v tomto ohledu dosud existovala (zda jeho funkce zaniká automaticky, zda jej musí odvolat soud či zda tak má učinit příslušný orgán dotčené právnické osoby). Možnost automatického zániku funkce nebylo možno zvolit, neboť by v praxi nefungovala v četných případech, kdy bylo soudem jmenováno více osob a následně byl řádně povolán počet menší, takže není zřejmé, komu má funkce zaniknout a komu ne.

Vzhledem k tomu, že soudem jmenovaného člena orgánu může jinak odvolat jen soud, zakotvuje se právo osoby, která osvědčí právní zájem, navrhnout odvolání, nevykonává-li tento člen orgánu řádně svou funkci. Opět se jedná o podobnou úpravu jako v případě likvidátora.

Navrhuje se doplnit také pravidlo o určení odměny soudem, což opět odpovídá úpravě likvidátora jmenovaného soudem v občanském zákoníku, a také dřívější úpravě v obchodním zákoníku u členů představenstva nebo jednatelů jmenovaných soudem. V opačném případě by u obchodních korporací hrozil výklad, podle něhož soudem jmenovaný člen orgánu vykonává funkci bezúplatně, dokud s korporací neuzavře písemnou smlouvu o výkonu funkce se všemi stanovenými náležitostmi (§ 59 odst. 3 ZOK).

Dále se navrhuje vypustit v odstavci 1 větu za středníkem a odstavec 2, spolu se zrušením oddílu 3 hlavy III části první, čímž dojde k vypuštění institutu opatrovnictví právnické osoby z občanského zákoníku. Záměrem je úpravu přenést do zákona o obchodních korporacích

s tím, že se uplatní pouze na společnost s ručením omezeným, akciovou společnost a družstvo. Opatrovník bude koncipován jako řešení dočasné, maximálně na dobu šesti měsíců, a zcela výjimečné. Nepodaří-li se opatrovníkovi obnovit fungování (statutárních orgánů) obchodní korporace, bude následovat její zrušení. Předpokládá se, že opatrovníkem vymezených obchodních korporací bude moci být pouze osoba zapsaná do seznamu insolvenčních správců, přičemž jeho působnost bude podstatně užší než člena statutárního orgánu. Současně se předpokládá zakotvení odpovídající úpravy v zákoně o zvláštních řízeních soudních, například pokud jde o účastenství v řízení.

Nový občanský zákoník totiž zakotvuje vhodnější instituty, které umožní řešit problematickou situaci právnické osoby při menším zásahu do práv společníků nebo členů, a to především možnost soudu jmenovat chybějící členy orgánu, tedy nástroj dříve upravený v obchodním zákoníku po vzoru německého práva, a v krajním případě zrušení právnické osoby soudem. Pro účely soudního řízení lze právnické osobě jmenovat opatrovníka pro řízení.

Ustanovení o opatrovnictví právnické osoby míří na situace neakceschopnosti statutárního orgánu, aniž by dostatečně zohlednilo, že právnická osoba disponuje i nejvyšším a zpravidla i kontrolním orgánem, přičemž oba tyto orgány mohou být plně schopné situaci v právnické osobě vyřešit. Koncept hmotněprávního opatrovníka narušuje základní principy vnitřní organizace právnických osob. Ta, zvláště u kapitálových obchodních korporací, se vyvinula podle vzoru uspořádání státu, tedy na zásadách „brzd a protivah“ tak, že orgány právnických osob vytváří vůli samotné právnické osoby, která se ne vždy musí shodovat s vůlí jednotlivých členů. Systém je nastaven tak, aby právnická osoba mohla co nejlépe naplňovat svůj účel. Kdyby se do této vnitřně koherentní organizace dostal cizí prvek v podobě opatrovníka, mohl by nabourat celkovou koncepci právnické osoby. Společníci či členové právnické osoby s opatrovníkem pozbývají práva participace na řízení právnické osoby. Jeho dosazení soudem se tak jeví zvláště problematické tam, kde tito společníci či členové neomezeně ručí za dluhy právnické osoby. V tomto případě jsou věřitelé, k jejichž ochraně může institut opatrovníka obecně sloužit, dostatečně chráněni tímto neomezeným ručením.

Je třeba si také uvědomit, že společníci nebo členové nejsou dle stávající úpravy účastníky řízení o jmenování opatrovníka právnické osobě, a nemohou se tak vyjádřit k potřebě jmenování opatrovníka, k jeho osobě, vymezení opatrovníkových práv a povinností, ani se proti usnesení o jmenování opatrovníka odvolat, byť může jít o značně citelný zásah do jejich práva podílet se na řízení právnické osoby, které je jedním ze základních práv tvořících podíl v této osobě.

Za stávající úpravy není také zajištěno, že opatrovníkem bude osoba nestranná, která nebude společnost spravovat v rozporu s jejími zájmy či jinak jednat ke škodě (některých) společníků. Občanský zákoník nedává osobě, která osvědčí právní zájem, ani právo domáhat se u soudu odvolání opatrovníka. Působnost opatrovníka je navíc vymezena velmi široce, když se přiměřeně použijí ustanovení o statutárním orgánu, nevymezí-li ji soud jinak. Společník nebo člen touto de facto nucenou správou prakticky ztrácí jakoukoli kontrolu nad děním v právnické osobě.

Ustanovení opatrovníka tak představuje výrazný zásah do práv společníků nebo členů, v případě účasti na obchodní korporaci i do práv zaručených čl. 11 LZPS, a proto je potřeba ho vždy poměřovat testem proporcionality. Tento zásah nelze odůvodnit ochranou právnické osoby. Trvání právnické osoby je závislé na vůli osob, které tvoří její osobní substrát, přičemž tyto osoby mohou kdykoli rozhodnout o zrušení právnické osoby. Jakkoli tedy nelze zájem právnické osoby ztotožňovat čistě se zájmem osob tvořících osobní substrát, nelze veřejnou

mocí vynucovat další existenci a činnost právnické osoby proti vůli těchto osob s tím, že vlastnictví podílu zavazuje.

Ustanovení opatrovníka obchodní korporaci může potenciálně představovat omezení svobody usazování a volného pohybu kapitálu (Doležil, T., Havel, B.: Hmotněprávní opatrovník obchodní společnosti letem světem in *Právní rozhledy* 22/2007, s. 818) a i z tohoto pohledu je třeba dbát, aby užití tohoto institutu bylo zcela výjimečným opatřením.

Dle důvodové zprávy k občanskému zákoníku byly důvodem zakotvení úpravy opatrovníka právnické osoby nejasnosti, zda lze právnické osobě opatrovníka jmenovat, a dále důvody praktické. Před účinností nového občanského zákoníku soudy občas (jsou známy dva případy) k ustanovení opatrovníka právnické osobě přistupovaly, nutno však zdůraznit, že odborná veřejnost se k hmotněprávnímu opatrovníku právnické osoby stavěla spíše negativně (Pelikánová, I., Pelikán, R.: Lze ustanovit hmotněprávního opatrovníka akciové společnosti? in *Právní rozhledy* 16/2007, s. 601, či Doležil, T., Havel, B.: Hmotněprávní opatrovník obchodní společnosti letem světem in *Právní rozhledy* 22/2007, s. 818). Zastáncem opačného názoru byl pouze K. Eliáš (Eliáš, K.: Opatrovnictví právnické osoby podle hmotného práva in *Právní rozhledy* 20/2007, s. 727).

K. Eliáš uvádí, že ustanovení opatrovníka připadá v úvahu v situacích zcela mimořádných, při ochromení rozhodovacích procesů v orgánech právnické osoby, zejména statutárních, v kombinaci s nemožností nebo neschopností těch, kdo mají statutární orgán konstituovat nebo reorganizovat, zjednat vlastními silami nápravu, přičemž typově půjde především o dvě situace, spolky organizované na zásadě vůdcovství, které se v důsledku nenadálé události ocitnou bez vůdce, a dále tzv. patové situace v obchodních společnostech, např. společnosti s ručením omezeným, kde dva společníci se stejným počtem hlasů jsou zároveň společně jednajícími jednateli (Eliáš, K.: Opatrovnictví právnické osoby podle hmotného práva in *Právní rozhledy* 20/2007, s. 727).

Oba případy uváděné K. Eliášem ovšem bude zpravidla vhodnější řešit výše uvedenými prostředky. Občanský zákoník (§ 165 odst. 1 NOZ) umožňuje soudu jmenovat chybějícího člena statutárního orgánu obecně, a tedy i spolku. Ve vztahu k patovým situacím v obchodních společnostech, kde ani povinnost loajality nepřiměje společníky ke spolupráci, lze dospět k závěru, že pokud společenskou smlouvou upravili společníci svá hlasovací práva a způsob jednání tak, aby společnost mohla fungovat jen při konsensu společníků, nelze než uzavřít, že pozbytí affectionis societatis lze nejlépe řešit právě zrušením společnosti, a nikoli ustanovením hmotněprávního opatrovníka, který popře společníky ve společenské smlouvě zakotvený princip čtyř očí, nastavený kontrolní systém a fungování založené na shodě. Dodejme navíc, že řešení většiny takových patových situací přinese nový § 212 odst. 2 NOZ, který umožňuje nepřihlížet k hlasům společníka, který svým hlasováním porušuje povinnost loajality.

Lze si však představit, že ve zcela výjimečných případech patových situací v obchodních korporacích (zejména dvoučlenných společnostech s ručením omezeným), kdy je statutární orgán sice obsazen, není ovšem pro rozpory mezi členy schopen rozhodovat ani jednat navenek, případně kdy existuje pochybnost, kdo je vlastně (platně zvoleným a neodvolaným) členem orgánu, může být v zájmu třetích osob, například věřitelů, případně zaměstnanců obchodní korporace, zajistit dočasnou stabilizaci poměrů a pokusit se obnovit normální fungování korporace. Pokud se to však v relativně krátké době nepodaří, nemá smysl dlouhodobě udržovat nucenou správu a prodlužovat agónii nefungující korporace, naopak je vhodné přistoupit k jejímu zrušení a likvidaci. Funkce opatrovníka právnické osoby by měla

být vyhrazena insolvenčním správcům, kteří by měli zajistit, že nedojde k poškození zájmů věřitelů, společníků a členů, a kterým by měla náležet v zásadě prostá správa. Za této situace bude jmenování opatrovníka určitou hrozbou, nikoli nástrojem k poškozování obchodní korporace nebo některých jejích společníků.

V případě ponechání stávající úpravy by soud musel při ustavení opatrovníka posoudit, zda právnická osoba opatrovníka potřebuje, aby mohly být spravovány její záležitosti nebo hájena její práva (při existenci nejrůznějších pojetí zájmu právnické osoby, když navíc obě podmínky jsou velmi neurčité), zvážit, zda rozpory mezi společníky jsou pouze dočasného rázu, zvolit vhodnou osobu opatrovníka, vymezit jeho práva a povinnosti a především dohlížet na řádný výkon funkce opatrovníka (což bude obzvlášť náročné, půjde-li o velkou obchodní korporaci). Mimo jiné se tu otevírá značný prostor pro spory o náhradu škody vůči státu.

Z výše uvedených důvodů se navrhuje ustanovení upravující opatrovnictví právnické osoby vypustit z občanského zákoníku a zakotvit opatrovnictví v upravené podobě v zákoně o obchodních korporacích.

Přechodné ustanovení:

Jmenoval-li soud před nabytím účinnosti tohoto zákona právnické osobě opatrovníka, opatrovnictví zaniká nejpozději uplynutím dvou měsíců od nabytí účinnosti tohoto zákona. To neplatí pro opatrovníka v řízení podle zvláštního zákona.

(v poznámce pod čarou odkaz na § 29 a násl. OSŘ)

Oddíl 3

Opatrovnictví právnické osoby (§ 486-488)

§ 486

~~(1) Soud jmenuje opatrovníka právnické osobě, která to potřebuje, aby mohly být spravovány její záležitosti nebo aby mohla být hájena její práva.~~

~~(2) Opatrovníkem právnické osoby může soud jmenovat jen osobu, která splňuje podmínky stanovené pro způsobilost být členem statutárního orgánu. Přestane-li opatrovník tyto podmínky splňovat, oznámí to soudu bez zbytečného odkladu. Dozví-li se soud, že opatrovník uvedené podmínky nesplňuje, nahradí ho bez zbytečného odkladu novým opatrovníkem.~~

§ 487

~~(1) Pro práva a povinnosti opatrovníka právnické osoby platí obdobně ustanovení o právech a povinnostech člena statutárního orgánu. Působnost opatrovníka se přiměřeně řídí ustanoveními o působnosti statutárního orgánu.~~

~~(2) Soud opatrovníku uloží, aby s odbornou péčí usiloval o řádné obnovení činnosti statutárního orgánu právnické osoby; je-li toho třeba, soud působnost opatrovníka dále vymezí s přihlédnutím k působnosti dalších orgánů právnické osoby, popřípadě i k právům společníků.~~

§ 488

~~Určuje-li zakladatelské právní jednání, že má být právnické osobě jako opatrovník jmenována určitá osoba, soud takovou osobu opatrovníkem jmenuje, pokud je k tomu způsobilá a souhlasí se jmenováním.~~

K § 486 až 488:

Současně se změnou § 165 NOZ se navrhuje vypustit oddíl 3 hlavy III části první, opatrovnictví právnické osoby, z důvodů uvedených v důvodové zprávě k ustanovení § 165 NOZ.

Jednání za právnickou osobu

(rubrika přesunuta před § 163)

§ 162

(text přesunutý ze stávajícího § 163; stávající § 162 přesunut do § 164)

Statutárnímu orgánu náleží veškerá působnost, kterou zakladatelské právní jednání, zákon nebo rozhodnutí orgánu veřejné moci nesvěří jinému orgánu právnické osoby.

K § 162:

Navrhuje se přesunout stávající ustanovení § 163 před rubriku „jednání za právnickou osobu“, resp. dle navrhované změny „jednání právnické osoby“, do § 162, jelikož nijak nesouvisí s jednáním právnické osoby (tedy s externí působností statutárního orgánu), nýbrž je namířeno na interní (rozhodovací) působnost statutárního orgánu.

Navrhovaná změna má za cíl odstranit výkladové nejasnosti týkající se (navenek účinného) omezování generálního jednatelského oprávnění statutárního orgánu zakladatelským právním jednáním. Část odborné literatury ze stávajícího umístění ustanovení vyvozovala, že zakladatelský akt by mohl určit jinak, i pokud jde o rozsah (jinak generálního) jednatelského oprávnění, a svěřit je (či jeho část) jinému orgánu – např. F. Zoulík in Dvořák, J., Švestka, J., Zuklínová, M.: Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část, Praha, WoltersKluwer, 2013, str. 277: „*Za právnickou osobu jednají jako její zákonní zástupci především její statutární orgán, popř. jejich členové. Mají všeobecnou působnost za předpokladu, že zakladatelským aktem není výslovně omezena a její část svěřena jinému orgánu. To znamená, že statutární orgány jsou zásadně oprávněny ke všem jednáním právnické osoby. Člen statutárního orgánu může zastupovat právnickou osobu ve všech záležitostech (§ 164).*“ Podobně J. Svejkský in Svejkský, J., Deverová, L. a kol.: Právnické osoby v novém občanském zákoníku. Komentář. 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 2013, str. 106: „*Vše, co není svěřeno jinému orgánu právnické osoby, a to jakýmkoliv možným intervenčním způsobem (od zakladatelského právního jednání přes rozhodnutí orgánu veřejné moci až po zákon), patří do působnosti statutárního orgánu. Statutární orgán má možnost vykonávat své pravomoci v těchto vymezených oblastech (negativním výčtem) jak dovnitř právnické osoby, tak vně.*“ Takový výklad by ale odporoval principu publicity údajů o jednání obchodní společnosti, který je upraven ve Směrnici Evropského Parlamentu a Rady č. 2009/101/ES ze dne 16. září 2009 (bývalá První směrnice). Do veřejného rejstříku se v souladu s nimi zapisuje způsob, jakým statutární orgán jedná za právnickou osobu, resp. dle navrhované změny jejím jménem. Došlo-li by zakladatelským dokumentem k odnětí části

jednatelského oprávnění statutárního orgánu a jeho přenesení na jiný orgán, ze zápisu ve veřejném rejstříku by to nebylo patrné a samotný pojem statutárního orgánu, jehož jediným pojmovým znakem je právě generální jednatelské oprávnění, by ztratil smysl. Dle práva EU však není možné se vůči třetím osobám dovolávat jakýchkoli interních omezení právního jednání, i když byla zveřejněna. Jen část doktríny přílehlavě dovozovala, že ustanovení míří pouze na interní působnost statutárního orgánu, zatímco vnější jednatelská působnost založená podle § 164 odst. 1 NOZ nemůže být statutárnímu orgánu odebrána (srov. např. T. Dvořák in Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Sv. I., Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 539-540). Navržená systematická změna odstraní uvedené výkladové spory i potenciální rozpor s unijním právem a napomůže větší právní jistotě i uživatelskému komfortu.

Jednání ~~za~~ právnickéou osobu

(rubrika přesunuta ze stávajícího § 161)

§ 163

(text přesunutý ze stávajícího § 161; stávající § 163 přesunut do § 162)

~~Kdo právnickou osobu zastupuje, dá najevo, co ho k tomu opravňuje, neplyne-li to již z okolností. Kdo za právnickou osobu podepisuje, připojí k jejímu názvu svůj podpis, popřípadě i údaj o své funkci nebo o svém pracovním zařazení.~~

§ 164

(text přesunutý ze stávajícího § 162; stávající § 164 přesunut do § 165)

~~Jedná-li jménem Zastupuje-li právnickéou osobu člen jejího orgánu způsobem zapsaným do veřejného rejstříku, nelze namítat, že právnická osoba nepřijala potřebné usnesení, že usnesení bylo stíženo vadou, nebo že člen orgánu přijaté usnesení porušil.~~

K § 163 a § 164:

Navrhovaná změna souvisí s vypuštěním § 151 NOZ. Viz důvodovou zprávu k tomuto bodu.

V § 163 se kromě toho navrhuje zrušit pro nadbytečnost pravidlo zakotvené v jeho dovětku. Z podpisu musí být zřejmé, že je činěn za právnickou osobu, tedy že vyvolává následky pro ni, nikoli pro konkrétní fyzickou osobu (více fyzických osob), což je již dostatečně zajištěno požadavkem na připojení podpisu k názvu právnické osoby. Údaj upřesňující, z jaké funkce či pracovního zařazení osoba dokument podepsala, je bezvýznamný. Takovéto pojetí odpovídá i dosavadní rozhodovací praxi. Např. v rozhodnutí ze dne 28. 3. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3180/2011, Nejvyšší soud dovodil, že na vázanost právnické osoby (zde dokonce směnečnou listinou) nemá vliv neuvedení údaje, ze kterého by byl zjevný důvod oprávnění fyzické osoby za právnickou osobu jednat. Naopak, uvede-li fyzická osoba, jednající jménem právnické osoby (popř. za ni), v právním jednání skutečnost, která ji k němu opravňuje (kupříkladu, že jedná coby jednatel společnosti), a vyjde-li najevo, že její oprávnění bylo založeno jinak (například, že byla oprávněna společnost zastupovat jako zástupce v plné moci), nemá to bez dalšího za následek, že právnická osoba není jednáním vázána. Obdobně např. i rozhodnutí ze dne 27. 8. 2013, sp. zn. 21 Cdo 2186/2012, ve kterém Nejvyšší soud uvádí, že skutečnost, že ve smlouvě, pro kterou zákon vyžaduje písemnou formu (konkrétně se jednalo o zástavní smlouvu ohledně nemovitostí), nejsou (správně, popřípadě vůbec) uvedena jména a příjmení osob, které ji za právnickou osobou podepsaly, natož základ jejich oprávnění tak učinit, není

důvodem neplatnosti smlouvy pro nedostatek písemné formy. Ze stejných důvodů se v § 163 vypouští věta první.

§ 165

(text přesunutý ze stávajícího § 164; stávající § 165 přesunut do § 161)

(1) ~~Člen s~~ Statutárního orgánu může jednat jménem zastupovat právnické osoby ~~u~~ ve všech záležitostech.

(2) Náleží-li působnost statutárního orgánu více osobám, tvoří kolektivní statutární orgán. Neurčí-li zakladatelské právní jednání, jak jeho členové jménem právnické osoby ~~u~~ jednají zastupují, činí tak každý člen samostatně. Vyžaduje-li zakladatelské právní jednání, aby členové statutárního orgánu jednali společně, může člen právnickou osobu zastoupit jako zmocněnec samostatně, jen byl-li zmocněn k určitému právnímu jednání.

(3) Má-li právnická osoba s kolektivním statutárním orgánem zaměstnance, pověří jednoho člena statutárního orgánu právním jednáním vůči zaměstnancům; jinak tuto působnost vykonává předseda statutárního orgánu. Zakladatelské právní jednání může určit, že ke společnému jednání vůči zaměstnancům je třeba pověřit více členů statutárního orgánu.

K § 165:

Navrhovaná změna v odstavci 1 a 2 souvisí s vypuštěním § 151 NOZ. Viz důvodovou zprávu k tomuto bodu.

Dále se navrhuje rozšířit pravidlo dle odstavce 3 tak, aby zakladatelské právní jednání mohlo určit, že jednáním vůči zaměstnancům může být pověřeno i více členů statutárního orgánu. To umožní volbu pravidla čtyř či více očí i v právních jednáních vůči zaměstnancům. Vždy však bude muset jít o jednání společné, jelikož v opačném případě by ustanovení ztratilo smysl spočívající v ochraně zaměstnanců před vzájemně rozporným jednáním různých členů statutárního orgánu v téže věci.

Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob dosud nestanovuje povinnost, aby byl do veřejného rejstříku zapsán i údaj o tom, který člen statutárního orgánu je pověřen jednáním vůči zaměstnancům. Stávající úprava je tak v rozporu s principem publicity údajů o jednání obchodní společnosti, který je upraven ve Směrnici Evropského Parlamentu a Rady č. 2009/101/ES ze dne 16. září 2009 (bývalá První směrnice). Tento nedostatek se navrhuje odstranit tím, že zákon uloží povinnost zapsat do veřejného rejstříku i údaj o tom, který člen, resp. kteří členové statutárního orgánu jsou takovým jednáním pověřeni. Úprava se uvádí do souladu s právem EU a současně se zvyšuje ochrana zaměstnanců, jelikož ti si budou moci kdykoli ověřit, kteří členové statutárního orgánu jsou oprávněni vůči nim jednat. Spolehnou-li se na údaje zapsané ve veřejném rejstříku, prosadí se vůči nim ochrana jejich důvěry v tento zápis, i kdyby zapsané údaje v době jednání vůči nim již nebyly aktuální (tzv. princip materiální publicity).

Související změna zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

§ 25

(1) Do veřejného rejstříku se zapíše

a) jméno a sídlo nebo adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, zapsané osoby,

b) předmět činnosti nebo podnikání nebo vymezení účelu osoby, vyžaduje-li to jiný zákon,

c) právní forma právnické osoby,

d) den vzniku a zániku právnické osoby,

e) u fyzické osoby, bez ohledu na důvod zápisu, datum narození, rodné číslo, bylo-li jí přiděleno, a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu,

f) identifikační číslo osoby, které zapsané osobě přidělí rejstříkový soud; identifikační číslo osoby poskytne rejstříkovému soudu správce základního registru právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci²⁾,

g) název statutárního orgánu, neplyne-li ze zákona, počet členů statutárního orgánu, jméno a sídlo nebo adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, osoby, která je členem statutárního orgánu, s uvedením způsobu, jak za právnickou osobu jedná, a den vzniku a zániku její funkce; je-li členem statutárního orgánu právnická osoba, také jméno a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, osoby, která ji při výkonu funkce zastupuje,

h) má-li být zřízen kontrolní orgán, jeho název, neplyne-li ze zákona, počet členů kontrolního orgánu, jméno a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, nebo sídlo osoby, která je členem kontrolního orgánu, a den vzniku a zániku její funkce; je-li členem kontrolního orgánu právnická osoba, také jméno a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, osoby, která ji při výkonu funkce zastupuje,

i) jméno a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, prokuristy, jakož i způsob, jakým jedná, včetně uvedení údaje o tom, že se prokura vztahuje jen na určitou pobočku nebo na určitý závod, jejich identifikace a údaj o tom, zda je prokurista oprávněn zcizit nebo zatížit nemovitou věc,

j) údaj o tom, že právnická osoba má zapsán status veřejné prospěšnosti a kdy jí byl přiznán, údaj o tom, že bylo zahájeno řízení o odnětí statusu, a údaj o tom, kdy byl tento status vymazán, a důvod jeho odnětí,

k) další skutečnost, o které to stanoví tento nebo jiný zákon, nebo jiná důležitá skutečnost, o jejíž zápis požádá zapsaná osoba, má-li na takovém zápisu právní zájem, **a**

l) den, k němuž byl zápis proveden, **a**

m) údaj o tom, který člen statutárního orgánu byl pověřen právním jednáním vůči zaměstnancům, má-li právnická osoba kolektivní statutární orgán a zaměstnance; bylo-li v souladu se zakladatelským právním jednáním takto pověřeno více členů ke společnému jednání, také údaj o tom, že jednají vůči zaměstnancům společně.

K § 25:

Stávající znění nestanovuje povinnost, aby byl do veřejného rejstříku zapsán údaj o tom, který člen statutárního orgánu je pověřen jednáním vůči zaměstnancům (stávající § 164 odst. 3, navrhovaný § 165 odst. 3 NOZ). Pravidlo je tak v rozporu s principem publicity údajů o jednání obchodní společnosti, který je upraven ve Směrnici Evropského Parlamentu a Rady č. 2009/101/ES ze dne 16. září 2009 (bývalá První směrnice). Tento nedostatek se navrhuje odstranit a napříště stanovit, že do veřejného rejstříku se musí zapsat i údaj o tom, který člen, resp. kteří členové statutárního orgánu jsou takovým jednáním pověřeni. Úprava se uvádí do souladu s právem EU a současně se zvyšuje ochrana zaměstnanců, jelikož ti si budou moci kdykoli ověřit, kteří členové statutárního orgánu jsou oprávněni vůči nim jednat. Spolehnou-li se na údaje zapsané ve veřejném rejstříku, prosadí se vůči nim ochrana jejich důvěry v tento zápis, i kdyby zapsané údaje v době jednání vůči nim již nebyly aktuální (tzv. princip materiální publicity).

Přechodné ustanovení:

Zapsaná osoba přizpůsobí zapsaný stav požadavkům tohoto zákona do 6 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

§ 169

(1) Po zrušení právnické osoby se vyžaduje její likvidace, ledaže ~~celé její jmění nabývá právní nástupce, nebo zákon stanoví-li zákon~~ jinak.

(2) Neplyne-li z právní ~~skutečnosti, která má za následek ho~~ jednání o zrušení právnické osoby, zda je rušena s likvidací nebo bez likvidace, platí, že je zrušena s likvidací.

K § 169:

Navrhuje se vypustit z prvního odstavce text, podle něhož se likvidace právnické osoby nevyžaduje v případě, kdy celé její jmění nabývá právní nástupce. Formulace je nadbytečná a vyvolává výkladové problémy. Ze samotného pojmu likvidace vyplývá, že právnická osoba nemůže mít právního nástupce. Totéž platí i obráceně, tedy zrušuje-li se právnická osoba s univerzálním právním nástupcem, její likvidace je z povahy věci vyloučena. Co více, situace univerzálního právního nástupnictví bude i po vypuštění explicitní zmínky pokryta tímto ustanovením, jelikož výjimka z likvidace je v těchto případech stanovena zákonem. Konkrétně pak ustanovením § 173 odst. 1, které stanoví, že „*zrušuje-li se právnická osoba při přeměně, zrušuje se bez likvidace dnem účinnosti likvidace.*“

V odstavci 2 se rozšiřuje formulace, aby pokryla všechny možné případy zrušení právnické osoby. Ke zrušení může dojít také soudním nebo správním rozhodnutím, nikoli jenom právním jednáním obsahujícím rozhodnutí samotné osoby.

Změna zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob:

§ 66

Sbírka listin obsahuje

a) zakladatelské právní jednání právnické osoby, statut nadace, statut nadačního fondu nebo ústavu, je-li vydán, veřejnou listinu o osvědčení průběhu ustavující schůze družstva a o rozhodnutí ustavující schůze družstva o přijetí stanov, stanovy družstva, stanovy spolku, usnesení ustavující schůze spolku, byl-li spolek založen usnesením ustavující schůze, rozhodnutí příslušného orgánu spolku o založení, zrušení nebo přeměně pobočného spolku, stanovy odborové organizace, mezinárodní odborové organizace, organizace zaměstnavatelů nebo mezinárodní organizace zaměstnavatelů a oznámení o založení odborové organizace, mezinárodní odborové organizace, organizace zaměstnavatelů nebo mezinárodní organizace zaměstnavatelů nebo jejich pobočné organizace, a jejich pozdější změny; po každé změně musí být uloženo také jejich platné úplné znění,

b) rozhodnutí o volbě nebo jmenování, odvolání nebo doklad o jiném ukončení funkce osob, které jsou členem statutárního orgánu, likvidátorem, insolvenčním správcem nebo vedoucím odštěpného závodu nebo které jako zákonem upravený orgán nebo jako jeho členové jsou oprávněny zavazovat právnickou osobu nebo ji zastupovat před soudem nebo se takto podílejí na řízení nebo kontrole právnické osoby, rozhodnutí soudu o vyloučení člena statutárního orgánu z výkonu funkce podle zákona upravujícího právní poměry obchodních společností a družstev⁶⁾ a rozhodnutí o ručení člena orgánu při úpadku obchodní korporace podle zákona upravujícího právní poměry obchodních společností a družstev⁷⁾,

c) výroční zprávy, řádné, mimořádné a konsolidované účetní závěrky, nejsou-li součástí výroční zprávy, stanoví-li povinnost jejich uložení do sbírky listin zákon upravující účetnictví osob a vyžaduje-li jejich vyhotovení jiný zákon, návrh rozdělení zisku nebo vypořádání ztráty a jejich konečnou podobu, nejsou-li součástí účetní závěrky, a zprávu auditora o ověření účetní závěrky,

d) rozhodnutí o zrušení nebo přeměně právnické osoby a; rozhodnutí, jímž se tato rozhodnutí ruší ~~rozhodnutí o zrušení právnické osoby, rozhodnutí o přeměně právnické osoby, rozhodnutí o zrušení rozhodnutí o přeměně právnické osoby, nebo mění~~, rozhodnutí soudu o neplatnosti právnické osoby a konečnou zprávu o průběhu likvidace,

K § 66:

Stávající ustanovení § 175 NOZ počítá s tím, že orgán, který rozhodl o přeměně právnické osoby, může své rozhodnutí změnit, dokud se přeměna nestane účinnou. Stávající dikce § 66 písm. d) ZVR však ukládá založit do sbírky listin jen rozhodnutí, kterým se rozhodnutí o přeměně ruší. Přitom i tehdy, dojde-li k jeho změně, je žádoucí, aby rozhodnutí o tom bylo založeno do sbírky listin. Textace se proto navrhuje odpovídajícím způsobem doplnit.

§ 213

~~Poškodí-li korporaci její člen nebo člen jejího orgánu způsobem, který zakládá jeho povinnost k náhradě a kterým byl poškozen i jiný člen korporace na hodnotě své~~

~~účasti, a domáhá-li se náhrady jen tento člen, může soud škůdci i bez zvláštního návrhu uložit povinnost nahradit způsobenou škodu jen korporaci, pokud to odůvodňují okolnosti případu, zejména pokud je dostatečně zřejmé, že se takovým opatřením vyrovná i škoda na znehodnocené účasti.~~

K § 213:

Navrhuje se zrušit ustanovení o tzv. reflexní škodě v obecné úpravě korporací. Přestože cílem § 213 NOZ bylo vymezit reflexní škodu, je toto označení nepřesné, neboť je tento institut definován odlišně. Pro zjednodušení se však dále pojem reflexní škoda používá.

Zařazení reflexní škody v této široké podobě do obecné úpravy korporací je problematické. Institut reflexní škody je tradičně spojován s úpravou obchodních korporací. Má sloužit v případech, kdy společník či člen voleného orgánu způsobí obchodní korporaci škodu, a tím nepřímo sníží hodnotu podílů (ostatních) společníků. Je otázkou, nakolik se tito společníci poté mohou domáhat náhrady škody na svých podílech bez ohledu na to, zda byla uhrazena škoda primární, vzniklá obchodní korporaci. Institut není vnímán zahraničními úpravami jednotně a obecně se taková náhrada spíše nepřipouští (odmítá jej např. anglická nebo americká judikatura). Také dosavadní postoj Nejvyššího soudu k náhradě reflexní škody byl odmítavý (srov. např. rozhodnutí sp. zn. 29 Cdo 3180/2008). Reflexní škodu naopak upravuje německý akciový zákon (§ 117 odst. 1 AktG), činí tak ovšem odlišně od § 213 NOZ a pouze pro akciové společnosti. Dosavadní právní úprava obchodního zákoníku s reflexní škodou nepočítala a vystačila si s institutem společnické žaloby, který plní obdobnou funkci. Ani zákon o obchodních korporacích s tímto institutem nepočítá, namísto toho v něm zůstává zachována společnická žaloba jako dříve v obchodním zákoníku. Vztah obou úprav je nejasný a problematický. Pro účely domáhání se náhrady škody členy obchodní korporace je přitom osvědčený nástroj společnické žaloby dostatečný. Není tudíž třeba zavádět další úpravu v NOZ sloužící obdobným účelům a navíc spojenou s řadou výkladových nejasností (zvláště procesního rázu; viz například otázku, zda má být korporace dalším účastníkem řízení předvídaného v § 213, zda v něm může činit procesní úkony, jako kupříkladu podat odvolání proti rozhodnutí, kterým se jí náhrada přiznává apod.). Teorie dokonce dovozuje, že pro obchodní korporace se § 213 NOZ nepoužije, neboť společnická žaloba je institut speciální mající aplikační přednost.

Pokud jde o úpravu reflexní škody pro další soukromoprávní korporace, zejména spolky a společenství vlastníků, jeví se otázka zachování § 213 NOZ i pro ně bezpředmětná. Úprava reflexní škody tak, jak ji vymezuje § 213 NOZ, i v jejich případě naráží na popsání praktická úskalí, jež plynou především z nevyjasněných otázek, které se týkají hmotněprávních a zvláště procesních vazeb této úpravy. Proto se navrhuje namísto ní vložit přímo do úpravy spolků a společenství vlastníků osvědčená pravidla o členské (společné) žalobě (ut singuli), jež by kopírovala základní rysy úpravy společnické žaloby z práva obchodních korporací a tím lépe zapadla do existujících a v praxi zaběhnutých struktur hmotněprávních i procesních.

§ 3042

Odporuje-li název právnické osoby ustanovením tohoto zákona, přizpůsobí právnická osoba svůj název požadavkům tohoto zákona do dvou let ode dne nabytí jeho účinnosti. Není povinna tak učinit tehdy, jsou-li pro to důležité důvody, zejména užívala-li právnická osoba svůj název dlouhodobě a je-li pro ni tak příznačný, že jeho zaměnitelnost nebo klamavost nelze rozumně předpokládat.

Nové přechodné ustanovení

§ X

Povinnost uvést v názvu označení formy do souladu s požadavky § 216 a § 1200 odst. 2 písm. a) zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, se nepoužije na sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, a společenství vlastníků vzniklá před nabytím účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku.

K § 3042:

Navrhuje se zavést výjimku z povinnosti stanovené v přechodném ustanovení § 3042 NOZ.

Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, který obsahoval úpravu občanských sdružení do účinnosti NOZ, nestanovil žádné náležitosti názvu občanských sdružení. Ta si tak mohla zvolit název libovolný za podmínky, že se výrazně lišil od názvu již existující právnické osoby, orgánu veřejné moci České republiky, mezinárodní organizace, jejího orgánu nebo její instituce a od názvu Evropské unie a jejích orgánů (viz § 6 odst. 2 a odst. 4 zákona o sdružování občanů). Zákon dokonce rozmanitost názvů předpokládal (§ 2 odst. 1 zákona o sdružování občanů). Zákon č. 72/1994 Sb., o vlastnictví bytů, který upravoval společenství vlastníků do nabytí účinnosti NOZ, vyžadoval, aby název obsahoval slovo „společenství“ (viz § 9 odst. 14 písm. a) zákona o vlastnictví bytů).

Současné znění § 3042 zakotvuje povinnost přizpůsobit název právnické osoby ustanovením NOZ. Takovými ustanoveními jsou § 132 až 134 NOZ z obecné části upravující právnické osoby a dále speciální ustanovení u jednotlivých typů právnických osob, která zakotvují další požadavky. Bývalá občanská sdružení musejí do dvou let zařadit do svého názvu slova „spolek“, „zapsaný spolek“ nebo zkratku „z. s.“ (§ 216 NOZ). Společenství vlastníků se týká § 1200 odst. 2 písm. a), který vyžaduje, aby název společenství obsahoval slova „společenství vlastníků“ – v praxi tedy musí mnohá společenství, jež tuto podmínku nesplňují, do svého názvu přidat slovo „vlastníků“. Z povinnosti uvést název do souladu připouští § 3042 výjimku. Ta je však vymezena relativně úzce a nedokáže zachytit všechny případy, na něž by výjimka měla dopadnout.

Spolky i společenství vlastníků jsou svobodné soukromoprávní útvary. Nutit je, aby změny stávající název, pokud zde není legitimní veřejný zájem, představuje nepřiměřený zásah do jejich autonomie. Spolky jsou ze všech právnických osob nadány nejvyšší mírou autonomie, fungují na bázi dobrovolnosti, nemají velký majetek a jejich hodnota je často dána jen jejich zažitým názvem. Změna názvu může znamenat snížení této hodnoty a mnohdy přináší značné finanční náklady spojené se změnou zakladatelských právních jednání, návrhem na zápis nového názvu do veřejných rejstříků, ale též třeba s úpravou propagačních předmetů, internetových stránek či vizitek. Není důvod autonomii spolků narušovat a nutit ty již existující, aby si do svého názvu vkládaly údaj o právní formě. Jediný veřejný zájem, jenž

může případně u názvu vyvstat a který je vyjádřen v § 132 odst. 2 NOZ (zákaz klamavosti nebo zaměnitelnosti názvu spolku s jinou právnickou osobou), byl zajištěn již v úpravě účinné do konce roku 2013 (§ 6 odst. 4 zákona o sdružování).

U společenství vlastníků jednotek existuje legitimní zájem na tom, aby veřejnost věděla, že se o takové společenství jedná. Tento legitimní zájem byl však nepochybně zajištěn i v předchozí úpravě, která vyžadovala, aby název společenství vlastníků obsahoval slovo „společenství“. Ani zde tak není nutné klást na společenství vlastníků vzniklá před rokem 2014 další nároky.

Navržená výjimka z povinnosti uvést název do souladu s NOZ se však nevztahuje na další právnické osoby. Tato povinnost se projevuje např. u několika málo obchodních korporací (10), které budou muset ze svého názvu odstranit slovo „spolek“, neboť to se po nabytí účinnosti NOZ stalo vyhrazeným označením pro tuto formu právnické osoby a jeho uvedení v názvu právnické osoby jiné formy (kupř. Spolek zahrádkářů, s.r.o.) by bylo klamavé, a tudíž v rozporu s § 132 odst. 2 NOZ.

§ 220

(1) Určí-li stanovy, že členství je různého druhu, vymezí zároveň práva a povinnosti spojené s jednotlivými druhy členství.

(2) Omezit práva nebo rozšířit povinnosti spojené s určitým druhem členství lze jen za podmínek určených předem ve stanovách, jinak se souhlasem většiny dotčených členů. ~~To neplatí, má-li spolek k omezení práv nebo rozšíření povinností spravedlivý důvod.~~

K § 220:

Z ustanovení § 220 odst. 2 NOZ se navrhuje vypustit větu druhou. Nová úprava spolků je ve srovnání s úpravou ostatních druhů korporací dispozitivní, vedena široce pojatou zásadou autonomie vůle. I ta však musí mít své meze a právě tyto meze jsou v předmětné větě překročeny.

Ustanovení § 220 dopadá na spolky, které zavedly členství různého druhu. Odstavec druhý uvedeného ustanovení stanoví podmínky, za nichž lze omezit práva nebo rozšířit povinnosti spojené s určitým druhem členství. Zakotvení většinového rozhodování odpovídá podstatě spolku jako dobrovolného sdružení osob. V některých případech ovšem vzniká mimořádné nebezpečí zneužití principu většinovosti, a to v situacích, kdy není situace všech členů spolku shodná; na to reaguje první věta druhého odstavce § 220 vyžadující v takových případech oddělené rozhodování dotčené části členů. Toto pravidlo je ovšem bez potřebného odůvodnění prolomeno větou druhou, jež toto prolomení váže navíc na vágní a dosti široký „spravedlivý důvod“. To je o to nebezpečnější, že takto může být dotčené skupině většinou vnuceno nejen omezení práv, ale dokonce i rozšíření povinností.

Řešení, které uvedené pravidlo zakotvuje, je tak problematické a v rozporu se zásadami, na nichž stojí spolkové právo. To platí tím spíše v situaci, kdy se právní úprava spolků použije subsidiárně na úpravu společenství vlastníků (§ 1221 NOZ). Vypuštěním pravidla dojde k odstranění potenciálního nebezpečí zneužití a zvýšení právní jistoty účastníků spolkových vztahů.

§ 245

Na usnesení členské schůze nebo jiného orgánu, které ~~se přičí dobrým mravům,~~ ~~nebo~~ mění stanovy tak, že jejich obsah odporuje donucujícím ustanovením zákona, se hledí, jako by nebylo přijato. To platí i v případě, že bylo přijato usnesení v záležitosti, o které tento orgán nemá působnost rozhodnout.

K § 245:

Navrhuje se vypustit rozpor s dobrými mravy z výčtu důvodů zakládajících zdánlivost usnesení členské schůze nebo jiného orgánu spolku. Ustanovení § 245 má za cíl zabránit vzniku právně nepřijatelných a neřešitelných situací, které by mohly nastat, pokud by dané vady usnesení byly stíženy pouhou neplatností a té by se závčas nikdo nedovolal: je logicky neakceptovatelné, aby takto vznikl rozpor stanov s kogentními zákonnými pravidly, a je stejně nepřijatelné, aby tu existovalo neodkliditelné rozhodnutí učiněné mimo působnost daného orgánu. Stávající úprava proto oba stavy přílehavě řadí mezi důvody zdánlivosti. V případě pouhého rozporu usnesení s dobrými mravy ovšem takové důvody pro opuštění běžného režimu neplatnosti chybí a je to naopak nevhodné.

Dobré mravy představují neurčitý právní pojem, který nelze přesně definovat. Obvykle označují soubor mravních a etických zásad, společenských hodnot, na jejichž dodržování společnost v danou chvíli trvá (srov. např. nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 635/09), respektive která přikazují soudci, aby v konkrétním případě nastoupil cestu nalézání spravedlnosti a uplatnil pravidla slušnosti, ekvity (srov. např. nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 643/04). Jejich obsah se v průběhu doby mění. S ohledem na jejich neurčitost a značnou variabilitu by bylo v rozporu s právní jistotou stíhat jejich porušení nicotností. Není vhodné, aby usnesení orgánu spolku, které je v rozporu s určitou společenskou hodnotou, bylo ex lege považováno za paakt, který nevyvolá žádné právní důsledky, i když se jeho vad nikdo ve stanovené lhůtě nedovolá. Ani v obecné úpravě právních jednání zákonodárce nestíhá rozpor s dobrými mravy zdánlivostí, nýbrž neplatností (srov. § 580 NOZ).

Navrhuje se vyjít z řešení, které zvolil zákon o obchodních korporacích. Ten v § 45 odst. 1 řeší problematiku zdánlivosti rozhodnutí orgánu obchodní korporace odkazem na § 245 NOZ, vyjímá z něj však rozpor s dobrými mravy a stíhá jej neplatností (např. pro společnost s ručením omezeným srov. § 191 zákona o obchodních korporacích). Tomu odpovídá doplnění rozporu s dobrými mravy do ustanovení § 258 NOZ, jež upravuje neplatnost usnesení orgánu spolku (srov. důvodovou zprávu k § 258).

Související změna zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích

§ 45

(1) V jakých případech se hledí na rozhodnutí orgánu obchodní korporace, jako by nebylo přijato, se posoudí podle ustanovení občanského zákoníku upravujícího spolky; ~~to neplatí pro rozhodnutí, které se přičí dobrým mravům.~~

(2) Na rozhodnutí orgánu obchodní korporace se hledí, jako by nebylo přijato, také tehdy, je-li jeho obsah neurčitý nebo nesrozumitelný anebo zavazuje-li k nemožnému plnění.

(3) Ustanovení občanského zákoníku o zdánlivém právním jednání, o neplatnosti právních jednání, omylu a následcích neplatnosti právního jednání se na rozhodnutí

orgánu obchodní korporace s výjimkou povinnosti nahradit újmu způsobenou neplatným právním jednáním nepoužijí.

(4) Rozhodnutí orgánu obchodní korporace působí vůči obchodní korporaci okamžikem přijetí. Rozhodnutí jediného společníka v působnosti orgánu obchodní korporace je vůči ní účinné, jakmile jí dojde. Vůči třetím osobám působí rozhodnutí orgánu obchodní korporace od okamžiku, kdy se o něm dozvěděly nebo dozvědět mohly.

§ 191

(1) Každý společník, jednatel, člen dozorčí rady, je-li zřízena, nebo likvidátor se může v mezích tohoto ustanovení dovolávat neplatnosti usnesení valné hromady podle ustanovení občanského zákoníku o neplatnosti usnesení členské schůze spolku ~~pro rozpor s právními předpisy nebo společenskou smlouvou~~. Bylo-li rozhodnuto mimo valnou hromadu nebo bylo-li rozhodnutí valné hromady přijato dodatečně, právo podat návrh zanikne uplynutím 3 měsíců ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl nebo mohl dozvědět o přijetí rozhodnutí podle § 174 odst. 3 nebo § 177, nejdéle však uplynutím 1 roku od přijetí tohoto rozhodnutí. Totéž platí, rozhodl-li v působnosti valné hromady jediný společník.

~~(2) Důvodem neplatnosti usnesení valné hromady je i rozpor tohoto usnesení s dobrými mravy.~~

§ 428

Neplatnost usnesení valné hromady

(1) Každý akcionář, člen představenstva, dozorčí rady nebo likvidátor se může dovolávat neplatnosti usnesení valné hromady podle ustanovení občanského zákoníku o neplatnosti usnesení členské schůze spolku ~~pro rozpor s právními předpisy nebo stanovami~~.

~~(2) Důvodem neplatnosti usnesení valné hromady je i rozpor tohoto usnesení s dobrými mravy.~~

§ 663

Neplatnost usnesení členské schůze

(1) Každý člen družstva, člen představenstva nebo kontrolní komise nebo likvidátor se mohou dovolávat neplatnosti usnesení členské schůze podle ustanovení občanského zákoníku o neplatnosti usnesení členské schůze spolku ~~pro rozpor s právními předpisy nebo stanovami~~. Bylo-li rozhodnuto mimo členskou schůzi, právo podat návrh zanikne uplynutím 3 měsíců ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl nebo mohl dozvědět o přijetí rozhodnutí podle § 652 až 655.

(2) Nebylo-li právo podle odstavce 1 uplatněno v zákonné lhůtě, případně nebylo-li návrhu na vyslovení neplatnosti vyhověno, nelze platnost usnesení členské schůze již přezkoumávat, ledaže jiný právní předpis stanoví jinak.

(3) Neplatnosti rozhodnutí jiných orgánů družstva se mohou osoby podle odstavce 1 dovolávat pouze tehdy, byla-li tato rozhodnutí činěna v působnosti členské schůze; odstavce 1 a 2 se použijí přiměřeně.

(4) Ustanovení odstavce 1 věty druhé platí obdobně pro rozhodování na dílčích členských schůzích s tím, že lhůta pro uplatnění práva podat návrh běží ode dne konání poslední dílčí členské schůze.

~~(5) Důvodem neplatnosti usnesení členské schůze je i jeho rozpor s dobrými mravy.~~

§ 702

(1) Každý člen, likvidátor nebo člen představenstva nebo kontrolní komise se může dovolávat neplatnosti usnesení shromáždění delegátů podle ustanovení občanského zákoníku upravujících neplatnost usnesení členské schůze spolku ~~pro rozpor s právními předpisy nebo stanovami.~~

(2) Nebylo-li právo podle odstavce 1 uplatněno v zákonné lhůtě, případně nebylo-li návrhu na vyslovení neplatnosti vyhověno, nelze platnost usnesení shromáždění delegátů již přezkoumávat, ledaže jiný právní předpis stanoví jinak.

~~(3) Důvodem neplatnosti usnesení delegátů je i jeho rozpor s dobrými mravy.~~

K § 45, § 191, § 428, § 663 a § 702 ZOK:

Do uvedených ustanovení se navrhuje promítnout změnu provedenou v NOZ, která se týká neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku (přesun rozporu s dobrými mravy z režimu zdánlivosti, tedy ustanovení § 245 NOZ, mezi důvody neplatnosti vymezené v § 258 NOZ), tak, aby předmětná ustanovení ZOK byla s touto změnou plně v souladu. Viz důvodovou zprávu k § 245 NOZ.

§ 246

(1) Neurčí-li stanovy funkční období členů volených orgánů spolku, je toto období pětileté.

(2) Neurčí-li stanovy jinak, mohou členové volených orgánů spolku, jejichž počet neklesl pod polovinu, kooptovat náhradní členy do nejbližšího zasedání orgánu příslušného k volbě.

~~(3) Neurčí-li stanovy jinak, použijí se pro svolání, zasedání a rozhodování kolektivních orgánů spolku § 156 a § 159 odst. 2 a přiměřeně též ustanovení o členské schůzi.~~

K § 246:

Navrhuje se vypustit odstavec třetí v ustanovení § 246 NOZ. Ustanovení je zčásti zbytečné, zčásti nesprávné, když zavádí dispozitivnost do oblastí, jejichž úprava musí být v některých případech kogentní.

Úprava kolektivních orgánů právnické osoby obsažená v § 156 an. NOZ se předně na spolek použije subsidiárně bez dalšího a není třeba na ni ve spolkové úpravě výslovně odkazovat (spolek je právnickou osobou, a tak není-li stanoveno jinak, použije se na něj úprava právnických osob podpůrně). Stávající výslovný odkaz vyvolává pouze zbytečné otázky.

Zároveň některá ustanovení, na něž je v současném znění § 246 odst. 3 NOZ odkazováno, jsou a musí být kogentní, nemohou tedy být součástí dispozitivního odkazu (např. § 159 odst.

2 NOZ). Ustanovení § 156 NOZ, na něž je rovněž odkazováno, je sice částečně dispozitivní, to ale plyne již z obecné úpravy právnických osob (§ 158 NOZ) a není třeba další výslovné úpravy. K tomuto závěru došla i část současné doktríny (viz např. Dvořák, T. in Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014, s. 717).

Pokud jde konečně o odkaz na „přiměřené“ užití ustanovení o členské schůzi pro jiné kolektivní orgány, ten vybočuje z toho, co je normou u jiných typů korporací, a nezdá se být vhodný. Tato ustanovení si kladou za cíl rozličnými požadavky zejména formálního rázu chránit práva osob, které se na činnosti korporace každodenně nepodílejí (viz například ustanovení o svolání členské schůze). Pro jiné kolektivní orgány jsou nevhodná a zbytečně zatěžující. Nic samozřejmě nebrání příslušnému orgánu spolku, aby v rámci spolkové autonomie tato či obdobná pravidla vtělil do spolkových stanov a učinil je závaznými i pro ostatní (či vybrané) další kolektivní orgány spolku. Není ale žádoucí činit z toho normu a stanovit je dispozitivně všem spolkům bez rozdílu, když většině z nich vyhovovat nebudou.

Nejvyšší orgán spolku

§ 247

~~Nejvyšší orgán spolku~~

~~1) Stanovy určí, který orgán je nejvyšším orgánem spolku. Nejvyšším orgánem spolku je členská schůze; do jeho působnosti zpravidla náleží určit členská schůze určuje hlavní zaměření činnosti spolku, rozhodovat o změně stanov, schválit výsledek hospodaření spolku, hodnotit činnost dalších orgánů spolku i jejich členů a rozhodnout rozhoduje o zrušení spolku s likvidací nebo o jeho přeměně a o dalších otázkách, které jí svěří stanovy. Neurčí-li stanovy jinak, rozhoduje členská schůze o změně stanov, schvaluje výsledek hospodaření spolku a hodnotí činnost dalších orgánů spolku i jejich členů.~~

~~(2) Je-li podle stanov statutární orgán spolku i jeho nejvyšším orgánem a není-li s to vykonávat působnost po dobu delší než jeden měsíc, může alespoň pětina členů spolku svolat shromáždění všech členů spolku; na shromáždění přechází působnost nejvyššího orgánu spolku. To neplatí, určí-li stanovy něco jiného.~~

~~(3) Neurčí-li stanovy jinak, je nejvyšším orgánem spolku členská schůze; Ustanovení § 248 až 257 se na členskou schůzi použijí, pokud stanovy neurčí něco jiného.~~

K § 247:

V § 247 odst. 1 se navrhuje kogentně stanovit, že nejvyšším orgánem spolku je členská schůze, a důsledněji vymezit její působnost. Ustanovení § 247 odst. 2 a odst. 3 věta před středníkem se navrhuje zrušit bez náhrady.

Důvodová zpráva k NOZ ve své části věnující se § 247 stanoví, že ustanovení respektuje vnitřní autonomii spolku. Oproti ostatním korporacím je úprava spolku velmi dispozitivní, nicméně i zde musí být v určité míře nezadatelně chráněna svoboda jednotlivce (člena) před vnučováním vůle jiných. Z povahy všech korporací jako dobrovolného sdružení osob vyplývá, že nejvyšší orgán korporace musejí tvořit její členové, v případě spolku jím tedy má být nezadatelně členská schůze. Otázku, kdo bude nejvyšším orgánem spolku, nelze

ponechávat na autonomii vůle jeho členů. Už vůbec pak nelze akceptovat variantu předvídanou v § 247 odst. 2, která připouští, aby statutární orgán byl zároveň nejvyšším orgánem, a umožňuje tak vznik autokraticky řízených spolků.

V této souvislosti je nutno poukázat na právní úpravu spolků v tradičních kontinentálních jurisdikcích. V německém BGB je členská schůze povinným orgánem spolku (srov. § 32, § 37 a § 41 BGB) s postavením orgánu nejvyššího (srov. *Bassange, P., Brudermüller, G, a kol.: Bürgerliches Gesetzbuch. Verlag C.H.Beck München 2013, s. 40*). Obdobná situace je i v rakouském spolkovém zákoně, který členskou schůzi považuje za orgán, jenž má vytvářet společnou vůli členů (srov. § 5 odst. 1 Vereinsgesetz). Konečně i švýcarský ZGB prohlašuje členskou schůzi za nejvyšší orgán spolku (viz čl. 64 odst. 1 ZGB).

Ze stávajícího znění § 247 odst. 1 současně není jasné, co přesně náleží do působnosti nejvyššího orgánu. Použití slova „zpravidla“ vede k závěru, že daný výčet opravdu základních pravomocí nejvyššího orgánu lze ještě zúžit či jeho působnost dokonce úplně vyprázdnit. Tato situace není únosná a nepřipouští ji ani kontinentální právní řády. Dle německého práva musí být členské schůzi zachována alespoň základní působnost, která vyplývá z jejího postavení jako nejvyššího orgánu – do této základní působnosti náleží zrušení spolku (více viz komentář k § 32 BGB, *Bassange, P., Brudermüller, G, a kol.: Bürgerliches Gesetzbuch. Verlag C.H.Beck München 2013, s. 40*). Obdobné lze nalézt i ve švýcarské doktríně, která do výlučné působnosti členské schůze řadí změnu stanov, rozhodování o rozpuštění spolku a dohled nad činností ostatních orgánů spolku (srov. čl. 65 a komentář k němu, *Honsell. Vogt. Geiser.: Basler Kommentar. Zivilgesetzbuch I. HelbingLichtenhahnVerlag, Basel, 2010, s. 475-477*).

Navrhuje se tedy kogentně stanovit, že nejvyšším orgánem spolku je členská schůze, a zároveň jednoznačně určit její základní působnost, která představuje jakési neredukovatelné minimum vnitrospolkové demokracie. Pokud jde o změnu stanov, navazuje navrhované znění na ideová východiska spolkového práva, kterými je dispozitivnost a autonomie vůle, a vychází z německého řešení, jež sice svěřuje pravomoc ke změně stanov nejvyššímu orgánu, ovšem pouze dispozitivně (srov. § 33 ve spojení s § 40 BGB). Z důvodu dispozitivnosti frekvence, s jakou se má členská schůze scházet (srov. § 248 odst. 1 NOZ), se navrhuje svěřit členské schůzi dispozitivně také působnost ke schvalování výsledku hospodaření spolku a hodnocení ostatních orgánů (pokud by byla tato působnost členské schůzi propůjčena kogentně, muselo by k jejímu svolání docházet minimálně jednou za rok, neboť jinak by schůze nemohla dostát své povinnosti spočívající ve schválení ročního výsledku hospodaření spolku; tomuto důsledku se návrh snaží čelit – viz též navrhovaná změna v § 248 a důvodová zpráva k ní).

Zachována zůstává možnost, aby stanovy zavedly jiný název nejvyššího orgánu (§ 243) a vymezily ostatní působnost v rámci spolku. Nic se nemění ani na možnosti nahradit členskou schůzi shromážděním delegátů (§ 256 NOZ).

Vzhledem ke změně znění § 247 odst. 1 se zrušují § 247 odst. 2 a odst. 3 věta před středníkem, neboť ve světle navrhované změny postrádají nadále smysl.

Přechodné ustanovení k tomuto novelizačnímu bodu:

Bod x tohoto zákona se nevztahuje na spolky vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

K přechodnému ustanovení:

Konstrukce přechodného ustanovení zachovává širší míru spolkové autonomie, kterou spolkům přiznávala dosavadní úprava v oblasti určení a působnosti jejich nejvyššího orgánu (viz § 247), všem spolkům, jež vznikly za její účinnosti a této autonomie využily. Jejich stanov se změna nedotkne. Pokud nejvyšší orgán či jeho působnost vymezily v rozporu s novelizovanou úpravou, ve vnitřních poměrech spolku se dál prosadí, a to po neomezeně dlouhou dobu.

~~Členská schůze~~

§ 248

(1) Členskou schůzi svolává k zasedání statutární orgán spolku—nejméně jedenkrát do roka.

(2) Statutární orgán spolku svolá zasedání členské schůze z podnětu kontrolního orgánu spolku nebo alespoň třetiny členů spolku, neurčí-li stanov nižší počet—nebo kontrolního orgánu spolku. Nesvolá-li statutární orgán spolku zasedání členské schůze do třiceti dnů od doručení podnětu, může ten, kdo podnět podal, svolat zasedání členské schůze na náklady spolku sám.

K § 248:

Přestože se již nyní dovozuje (zejm. ze stávajícího ustanovení § 247 odst. 3 věta za středníkem), že § 248 odst. 1 je dispozitivní, navrhuje se slova „nejméně jedenkrát do roka“ vypustit. Pro futuro se tím jednak odstraní pochyby o tom, že stanovy mohou určit libovolný interval, ve kterém se bude členská schůze scházet. Především se však vyloučí nutnost, aby všechny spolky, kterým tato úprava nevyhovuje (a ukazuje se, že je jich v praxi většina), nejprve musely změnit stanovy, aby se ze zákonné povinnosti každoročního konání členské schůze vymanily. Bývalá občanská sdružení, která ve svých zakladatelských právních jednáních otázku typicky neřeší (když předchozí úprava si takové řešení nežádala), by povinnosti jinak podléhala a masově ji porušovala (již v roce 2014). Takovéto řešení si žádá zejména povaha a praktické poznatky z činnosti spolků. Spolek vzniká za jiným než majetkovým účelem. Členové spolku se sdružují pro provozování společné záliby, která má často povahu volnočasové aktivity, a nemají příliš zájem podílet se na administrativním fungování spolku jako takového. Neděje-li se v životě spolku něco významného, bývá prakticky nemožné přimět členy k účasti na členské schůzi, tím méně pokud by se tak mělo dít každoročně. To platí obdobě pro společenství vlastníků jednotek, na něž se úprava spolků použije subsidiárně. Je tak ponecháno na stanovách, jaký časový interval svolání určí a zda vůbec.

Rovněž se výslovně zakotvuje dispozitivnost, pokud jde o počet členů, kteří mohou požádat o svolání členské schůze. Navrhuje se však koncepce dispozitivnosti jednostranné – stanovy mohou určit pouze nižší nutný počet členů, na jejichž žádost dojde ke svolání členské schůze. Aby nemohlo docházet k faktickému vyloučení práva členské minority na svolání členské schůze k řešení aktuálních tíživých otázek spolkové samosprávy (například porušování

povinností ze strany členů volených orgánů spolku), navrhuje se nepřipustit, aby stanovy požadavek zpřísnily na vyšší počet členů, než vyžaduje zákon. Již prahu požadovaného zákonem (třetina všech členů) v případě větších spolků v praxi nebude snadné dosáhnout.

§ 258

Každý člen spolku nebo ten, kdo na tom má zájem hodný právní ochrany, může navrhnout soudu, aby rozhodl o neplatnosti rozhodnutí orgánu spolku pro jeho rozpor se zákonem, ~~nebo~~ se stanovami nebo s dobrými mravy, pokud se neplatnosti nelze dovolat u orgánů spolku.

§ 260

(1) Soud neplatnost rozhodnutí nevysloví, došlo-li k porušení zákona, ~~nebo~~ stanov nebo dobrých mravů, aniž to mělo závažné právní následky, a je-li v zájmu spolku hodném právní ochrany neplatnost rozhodnutí nevyslovit.

(2) Soud neplatnost rozhodnutí nevysloví ani tehdy, bylo-li by tím podstatně zasazeno do práva třetí osoby nabytého v dobré víře.

K § 258 a § 260:

V souvislosti s navrženou úpravou § 245 NOZ se navrhuje přidat do § 258 a § 260 NOZ rozpor s dobrými mravy jako důvod neplatnosti (nikoliv již zdánlivosti). Více viz důvodovou zprávu k § 245.

§ 394

(1) Zakladatel zakládá nadační fond k účelu užitečnému společensky nebo hospodářsky.

(2) Název nadačního fondu musí obsahovat slova „nadační fond“.

(3) Nevyplývá-li z ustanovení o nadačních fondech něco jiného, použijí se přiměřeně ustanovení o nadacích.

K § 394:

Navrhuje se vyhovět požadavkům praxe a výslovně do zákona zakotvit pravidlo ukládající přiměřené použití ustanovení o nadacích na nadační fondy.

Stávající úprava nadačních fondů je ve srovnání s úpravou ostatních právnických osob v NOZ, jakož i bývalou úpravou obsaženou v zákoně o nadacích a nadačních fondech, velice kusá. Kupříkladu úprava nadací či spolků obsahuje na devadesát ustanovení, naproti tomu nadačním fondům jich je věnováno pouhých osm. Byť se na nadační fondy použije i obecná úprava o fundacích (§§ 303-305) a o právnických osobách, ukazuje se, že stávající stav je nevyhovující a dlouhodobě neudržitelný.

S nedostatečnou úpravou se snaží vypořádat současná doktrína, která je však v otázce řešení problému rozpolcená a dochází k různým závěrům. Zvažují se výklady, které dovozují subsidiaritu použití ustanovení o nadacích, nebo ji naopak odmítají, anebo ve velmi omezené míře připouštějí za použití analogie (srov. např. Ronovská, K.: Nadační fond po rekonstrukci soukromého práva. Subsidiarita, či analogie uvnitř nadačního práva? in Právní rozhledy 13-14/2013, s. 494 an., Ronovská, K., Havel. B.: Nadační fond v realitě nového občanského

zákoníku in Právní rozhledy 3/2014, s. 82, nebo Ronovská, K. in *Lavický, P. a kol: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*, 1. Vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1519-1520). Právní nejistota, která tímto vzniká, je nežádoucí a praxe si s ní nedokáže poradit.

Původní návrh NOZ se subsidiárním použitím nadačního práva pro nadační fondy počítal (srov. § 301 odst. 1 osnovy NOZ ve znění z dubna 2009: „*Právní poměry fundací se spravují ustanoveními o jejich právních formách. Nejsou-li taková ustanovení, použijí se na tyto poměry přiměřeně ustanovení o nadacích.*“ dostupné na obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Navrh_obcanskeho_zakoniku__duben_2009_.pdf).

Ustanovení však později z návrhu vypadlo, aniž by byla úprava odpovídajícím způsobem doplněna. V účinném znění tak výslovné řešení chybí a lze je i s ohledem na výše zmíněný historický kontext výkladem dovodit jen obtížně (*Lavický, P. a kol: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*, 1. Vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1315). Návrh tak pravidlo v modifikované podobě vrací výslovně zpět. Stejně jako se úprava nadací subsidiárně použije pro ústav, použije se podle navrhovaného ustanovení přiměřeně i na nadační fondy.

Uvedené řešení odpovídá původnímu záměru zákonodárce, přechodnému ustanovení v § 3049 odst. 3 NOZ i § 398 odst. 3 NOZ, který pro nadační fondy vylučuje aplikaci některých ustanovení nadačního práva. Koresponduje však i s úpravou účinnou do konce roku 2013, podle níž byla úprava nadací a nadačních fondů až na výjimky plynoucí z rozdílů mezi oběma právními osobami obdobná (srov. zákon o nadacích a nadačních fondech).

K aplikaci ustanovení o nadacích bude docházet přiměřeně, neboť jen tak lze nejlépe zohlednit vztah obou typů právníků osob. Byť se oba typy fundací v mnoha ohledech podobají, existují mezi nimi rozdíly. Ty pak determinují, jaká ustanovení z nadačního práva se na nadační fond použijí a aplikace jakých ustanovení naopak bude z povahy věci vyloučena. Jedná se zejména o skutečnost, že nadační fond může být zřízen i na dobu určitou, nevytváří nadační jistinu ani nadační kapitál, jeho majetek nemusí splňovat požadavek trvalého výnosu a může dojít k jeho kompletnímu spotřebování. Obecně je tak úprava nadačního fondu volnější a podmínky pro nakládání s jeho majetkem nejsou tak přísně regulovány.

§ 395

Nadační fond se zakládá zakládací listinou nebo pořizením pro případ smrti.
Zakladatelské právní jednání vyžaduje formu veřejné listiny.

K § 395:

Stejně jako v případě ústavu se i pro nadační fond navrhuje postavit najisto, že zakladatelské právní jednání vyžaduje formu veřejné listiny. Podle § 309 odst. 4 NOZ vyžaduje zákon v pro nadační listinu nadace formu veřejné listiny. Pokud jde však o zakladatelské právní jednání nadačního fondu, nestanoví stávající úprava výslovně zvláštní formu, což by mohlo vést k závěru, že postačí prostá forma písemná (§ 123 odst. 2 NOZ). Za účinnosti zákona o nadacích a nadačních fondech však nebyl co do formy zakladatelského jednání mezi oběma typy právníků osoby činěn žádný rozdíl (srov. § 3 odst. 2 zákona o nadacích a nadačních fondech). Návrh na uvedené navazuje. Vychází z premisy, že stejně jako v případě nadací je i pro založení nadačního fondu třeba trvat na formě veřejné listiny (pro účely NOZ notářský zápis). Účelem je zejména zabezpečit, aby se projev vůle vedoucí k založení nadačního fondu děl s rozvahou, vážně a bez donucení.

Důvodem výslovného zakotvení tohoto požadavku je zvláště snaha vyloučit pochybnosti o jeho existenci a tím posílit právní jistotu účastníků právních vztahů. Požadavek formy veřejné listiny by nepochybně bylo možné opřít již o navrhované pravidlo o subsidiárním použití ustanovení o nadacích. Stejně jako v právní úpravě ústavu se však raději navrhuje požadovanou formu výslovně zmínit.

§ 405

(1) Ústav se zakládá zakládací listinou nebo pořízením pro případ smrti. Zakladatelské právní jednání obsahuje alespoň

- a) název ústavu a jeho sídlo,
- b) účel ústavu vymezením předmětu jeho činnosti, popřípadě i předmět jeho podnikání,
- c) údaj o výši vkladu, popřípadě o jeho nepeněžitém předmětu,
- d) počet členů správní rady i jména a bydliště jejích prvních členů a
- e) podrobnosti o vnitřní organizaci ústavu, nevyhradí-li se její úprava statutu ústavu.

(2) Zřídí-li zakladatelské právní jednání dozorčí radu, uvedou se v něm počet členů dozorčí rady a jména i bydliště jejích prvních členů.

(3) Zakladatelské právní jednání vyžaduje formu veřejné listiny.

K § 405:

Navrhuje se vložit odstavec třetí, který výslovně zakotví, že zakladatelské právní jednání ústavu vyžaduje formu veřejné listiny. Nově tedy nebude pochyb o tom, že k založení ústavu je třeba pořídit notářský zápis (viz § 3026 odst. 2 NOZ). Současná úprava nestanoví žádné náležitosti formy a mohlo by se tak zdát, že postačí prostá forma písemná (§ 123 odst. 2 NOZ). Ustanovení § 418 NOZ však pro ústav odkazuje na obdobné použití ustanovení o nadaci, pro jejíž založení se forma veřejné listiny vyžaduje (§ 309 odst. 4 NOZ). Takováto úprava vyvolává interpretační otazníky a mezi odbornou veřejností nepanuje shoda, zda se forma veřejné listiny, vyžadovaná pro nadaci, podle § 418 obdobně použije i na zakladatelské právní jednání ústavu (srov. *Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck. 2014, s. 1576-1578, a Švestka, J. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Svazek I (§ 1 až 654). Praha: Wolters Kluwer, a.s. 2014. str. 921*). Je tedy nutné postavit najisto, jaké formy je pro zakladatelské právní jednání třeba.

Stejně jako v případě nadací je u založení ústavu nutné trvat na formě veřejné listiny (pro účely NOZ notářský zápis). Účelem je zejména zabezpečit, aby se projev vůle vedoucí k založení ústavu děl s rozvahou, vážně a bez donucení. Tento závěr koresponduje i s vývojem předchozí právní úpravy – zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích, v § 3 odst. 1 rozlišoval založení nadace více zřizovatelem smlouvou, pro niž vyžadoval pouze úřední ověření, a založení nadace jedním zřizovatelem nadační listinou, pro kterou předepisoval formu notářského zápisu. Dvojkolejnost formy v závislosti na počtu zakladatelů byla obsažena i v zákoně č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, které jsou předchůdcem současných ústavů. Nová úprava nadací již takto nerozlišuje a pro všechny nadace bez ohledu

na způsob založení vyžaduje formu notářského zápisu. Stejně je třeba postupovat i v případě ústavu jakožto nástupce obecně prospěšné společnosti.

Díl 4

Spotřebitel a profesionál¹

§ 419

(1) Spotřebitelem je každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem profesionálem nebo s ním jinak jedná.

(2) Profesionálem je jakákoli osoba soukromého nebo veřejného práva jednající osobně nebo prostřednictvím jiného, kdo vystupuje jejím jménem nebo na její účet, ve vztahu ke spotřebitelům v rámci své obchodní, průmyslové nebo řemeslné činnosti či při výkonu svobodného povolání.

Díl 5

Podnikatel

§ 420

~~**(1) Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.**~~

~~**(2) Pro účely ochrany spotřebitele a pro účely § 1963 se za podnikatele považuje také každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání, popřípadě osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele.**~~

¹ Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/114/ES ze dne 12. prosince 2006 o klamavé a srovnávací reklamě.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. září 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku a o změně směrnice Rady 90/619/EHS a směrnic 97/7/ES.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/122/ES ze dne 14. ledna 2009 o ochraně spotřebitele ve vztahu k některým aspektům smluv o dočasném užívání ubytovacího zařízení (timeshare), o dlouhodobých rekreačních produktech, o dalším prodeji a o výměně.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES.

K § 419 a 420:

Do právního řádu se navrhuje zavést pojem profesionála jako ustálený termín evropských směrnic o ochraně spotřebitele. Smyslem tohoto návrhu je srozumitelnější legislativní rozlišení, které využívá širší pojem profesionála pro účely spotřebitelského práva, zatímco pojem podnikatele by měl být nadále vyhrazen pro účely obchodněprávní. Tím se odstraňuje neblahý stav nastolený měněnou úpravou, který totožný termín „podnikatel“ užíval v různých kontextech v různých významech, což odporuje zásadám správného zákonodárství.

Navrhovaná definice je inspirována vymezením profesionála pro účely směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES. Podle čl. 2 odst. 2 směrnice č. 2011/83/EU je profesionálem (český překlad používá pojem obchodník) jako „fyzická nebo právnická osoba bez ohledu na to, zda je v soukromém či veřejném vlastnictví, která jedná i prostřednictvím jiné osoby jednající jejím jménem nebo v jejím zastoupení, za účelem, který lze považovat za její obchodní činnost, podnikání, řemeslo nebo povolání v souvislosti se smlouvami, na které se vztahuje tato směrnice“. Navrhovaná definice se jeví jako vhodná, neboť je dostatečně široká, aby v sobě obsáhla v některých případech rozdílné znaky přítomné v definicích v jiných směrnicích provedených v občanském zákoníku.

§ 423

(1) Obchodní firma je jméno, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku. Podnikatel nesmí mít více obchodních firem.

~~(2) Ochrana práv k obchodní firmě náleží tomu, kdo ji po právu použil poprvé.~~ **Kdo byl dotčen ve svém právu k obchodní firmě, má stejná práva jako při ochraně před nekalou soutěží.**

(3) Podnikatel, který má obchodní firmu, je povinen pod ní v obchodním styku právně jednat.

K § 423:

Navrhovaným zrušením ustanovení odstavce druhého věty první se má postavit najisto uplatnění principu formální ochrany obchodní firmy, jenž se v českém právním řádu uplatňoval za účinnosti obchodního zákoníku a byl judikaturou prostřednictvím zásady časové priority ustáleně zpracován (rozhodnutí VS v Praze sp. zn. 3 Cmo 233/1992, rozhodnutí NS ČR sp. zn. 23 Cdo 775/2012). Napříště by mělo jednoznačně platit, že ochranu požívá obchodní firma dříve zapsaná do obchodního rejstříku. Takové pravidlo je nezbytné zejména z důvodu právní jistoty, jakož i z důvodu koncepce obchodní firmy, která váže její vznik na zápis do obchodního rejstříku. Tím není dotčena možnost rezervace obchodní firmy dle ustanovení § 48 odst. 2 (a navrhovaně též odst. 3) ZVR, jakož i ochrana vyplývající z práva proti nekalé soutěži.

Dále se navrhuje navrátit do zákona firemní povinnost podnikatele zapsaného do obchodního rejstříku, kterou výslovně stanovil obchodní zákoník, ve stávajícím znění zákona však chybí. V teorii se nicméně dovozovala dál, jeví se tudíž jako vhodné ji v zákoně výslovně vyjádřit, aby praxe nebyla matena ohledně její (ne)existence.

Související změna zákona č. 304/2013, o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob:

§ 48

(2) Navrhnou-li to všichni zakladatelé, zapíše rejstříkový soud do obchodního rejstříku obchodní firmu (dále jen „firma“) řádně založené obchodní korporace; přílohou návrhu je zakladatelské právní jednání. Není-li podán návrh na zápis obchodní korporace, jejíž zakladatelé o zápis firmy požádali, do ~~1 měsíce~~ 6 měsíců od zápisu firmy, rejstříkový soud firmu vymaže.

(3) Navrhne-li to kterákoli z osob zúčastněných na přeměně obchodní korporace, zapíše rejstříkový soud do obchodního rejstříku též firmu nástupnické nebo zúčastněné obchodní korporace po přeměně; přílohou návrhu je projekt přeměny. Není-li podán návrh na zápis přeměny do 1 roku od zápisu firmy, rejstříkový soud firmu vymaže.

K § 48:

Navrhuje se zavést možnost tzv. rezervace obchodní firmy i pro případy přeměn obchodních korporací. Reaguje se tím na zneužívající jednání pozorovaná v praxi, kdy dochází k blokování zamýšlených přeměn tím, že jsou po zveřejnění projektu přeměny účelově vytvářeny subjekty, jejichž firmy nesou v projektu zamýšlený název nástupnické společnosti, čímž znemožní dokončení procesu přeměny, když nástupnickou či zúčastněnou obchodní korporaci (a tedy ani samotnou přeměnu) nelze do rejstříku zapsat pro rozpor se zásadou firemní výlučnosti. Stávající § 48 odst. 2 ZVR tu přitom nelze použít. V té souvislosti se navrhuje stanovit lhůtu pro podání návrhu pro zápis přeměny v délce jednoho roku od zápisu obchodní firmy, která dostatečně zohlední standardní délku procesu přeměny od zpracování projektu do zápisu přeměny do obchodního rejstříku (viz též § 15b odst. 1 ZPřem). Rovněž se navrhuje prodloužit obdobnou lhůtu i pro případy rezervace obchodní firmy dle stávajícího ustanovení § 48 odst. 2 ZVR. Dosavadní měsíční lhůta se v praxi ukázala jako nepřipadně krátká. Navržená půlroční délka této lhůty podstatně lépe koresponduje s pravidlem stanoveným v § 9 odst. 1 zákona o obchodních korporacích, dle něhož lze návrh na zápis obchodní korporace do obchodního rejstříku podat až do šesti měsíců ode dne jejího založení.

§ 424

Obchodní firma nesmí být zaměnitelná s jinou obchodní firmou ani nesmí působit klamavě. K odlišení obchodní firmy nestačí rozdílný dodatek označující právní formu nebo dodatek podle § 425. U fyzické osoby postačí zpravidla k odlišení uvedení jiného sídla podnikatele.

§ 425

~~(1) Člověk~~ Fyzická osoba se zapíše do obchodního rejstříku pod obchodní firmou tvořenou zpravidla ~~jeho~~ jejím jménem. Obchodní firma obsahuje dodatek „zapsaná fyzická osoba“, postačí však zkratka „z. f. o.“. Změní-li se ~~jeho~~ jméno fyzické osoby, může používat v obchodní firmě i nadále své dřívější jméno; ~~změnu jména však uveřejní.~~

~~(2) Zapíše-li se člověk do obchodního rejstříku pod jinou obchodní firmou než pod svým jménem, musí být zřejmé, že nejde o obchodní firmu právnické osoby.~~

K § 424 a § 425:

Navrhuje se zpřesnění zákazu klamavosti a zaměnitelnosti při tvorbě obchodní firmy, které se inspiruje někdejší ustanovením § 10 ObchZ. Smyslem je vyloučení pochybností o platnosti těchto pravidel a jejich praktickém uplatňování v souladu s dřívějším právním stavem.

Vzhledem k tomu, že nový občanský zákoník zakotvil princip volné tvorby obchodní firmy fyzických osob, navrhuje se, aby ta byla napříště povinně doplňována o dodatek označující, že se jedná o fyzickou osobu. Ten umožní bezpečně rozpoznat podnikatele – fyzickou osobu v obchodním styku i v případech, kdy se fyzická osoba rozhodne, že obchodní firma bude tvořena kupříkladu fantazijním kmenem.

S povinným dodatkem obchodních firem u fyzických osob se lze setkat i v zahraničních právních řádech, ve kterých má právní úprava firmy dlouhou tradici a z nichž naše právo standardně čerpá inspiraci. Například ustanovení § 19 odst. 1 bodu 1 německého obchodního zákoníku (Handelsgesetzbuch) vyžaduje, aby obchodní firma samostatného podnikatele – fyzické osoby obsahovala povinný dodatek znějící „*eingetragener Kaufmann*“ nebo „*eingetragene Kauffrau*“, popřípadě zkratku takového dodatku například „*e. K.*“ či „*e. Kfm.*“. Obdobnou povinnost stanoví i § 19 odst. 1 bod 1 rakouského obchodního zákoníku (Unternehmensgesetzbuch).

Navrhuje se také vypustit povinnost podnikatelů – fyzických osob uveřejnit změnu svého jména, pod nímž jsou jako pod svou obchodní firmou zapsáni v obchodním rejstříku. Tato povinnost je nadbytečná, neboť se jako postačující jeví zapsání změny jména do obchodního rejstříku podle ustanovení § 25 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 47 ZVR.

Přechodné ustanovení:

Povinnost fyzické osoby připojit k obchodní firmě dodatek podle § 425 zákona č. 89/2012 Sb., ve znění tohoto zákona, se nepoužije na fyzickou osobu, která podala návrh na zápis obchodní firmy do obchodního rejstříku před účinností tohoto zákona.

K přechodnému ustanovení:

Navrhuje se, aby povinnost připojit nově vyžadovaný dodatek k obchodní firmě vznikl jen těm fyzickým osobám, které budou podávat návrh na zápis obchodní firmy do obchodního rejstříku po nabytí účinnosti navrhovaného zákona. Ačkoli například rakouský zákonodárce uložil při zakotvení povinného dodatku všem fyzickým osobám upravit obchodní firmu do tří let (srov. § 907 odst. 4 bod. 1 Unternehmensgesetzbuch), bere se v tomto ohledu v potaz, že tuzemským podnikatelům bylo v souvislosti s rekonstrukcí soukromého práva uloženo již mnoho povinností a není na místě je zatěžovat dalšími.

§ 427

(1) ~~Kdo nabude obchodní firmu, má právo ji používat~~ **Kdo nabude obchodní závod nebo jeho pobočku, může podnikat pod obchodní firmou předchůdce, pokud k tomu má jeho souhlas svého předchůdce nebo souhlas jeho právního nástupce; vyžaduje se však, aby k obchodní firmě připojil údaj vyjadřující právní nástupnictví.**

(2) Při přeměně právnické osoby přejde obchodní firma na právního nástupce, pokud s tím souhlasí; souhlas jiné osoby se nevyžaduje. Má-li právnická osoba více právních nástupců a neurčí-li se, na kterého z nich obchodní firma přechází, nepřejde obchodní firma na žádného z nich.

(3) Nabytí obchodní firmy bez současného nabytí obchodního závodu nebo pobočky se zakazuje. Nabýt obchodní firmu při nabytí obchodního závodu nebo pobočky lze jen tehdy, bude-li předchůdce případný zbývající obchodní závod nebo jeho část provozovat pod jinou obchodní firmou.

K § 427:

Navrhuje se zrušit možnost samostatného převodu nebo přechodu obchodní firmy a vrátit se k pravidlu tzv. vázaného převodu či přechodu, jak jej upravoval § 11 ObchZ. Obdobný zákaz formuloval již čl. 23 všeobecného obchodního zákoníku (zákon č. 1/1863 ř.z.) a rovněž jej obsahuje kupříkladu ustanovení § 23 německého HGB. Tím není zpochybněn majetkový charakter práva k obchodní firmě. Smyslem obchodní firmy je ovšem zejména identifikovat určitou osobu jako provozovatele konkrétního obchodního závodu při jednání v rámci jeho provozu. Odtržení obchodní firmy od obchodního závodu tak může být potenciálním zdrojem účelových převodů, které se mohou dotknout osob jednajících v dobré víře v totožnost provozovatele obchodního závodu a jeho dřívějšího označení. Za nedostatečnou ochranu je v této souvislosti pokládána povinnost připojení údaje vyjadřujícího právní nástupnictví. Požadavek není způsobilý vyvážit rozlišovací způsobilost kmene obchodní firmy, který je hlavním identifikačním prvkem.

§ 429

Sídlo podnikatele

(1) Skutečným Sídlem podnikatele je místo, ze kterého pravidelně řídí svou podnikatelskou činnost a kde se s ním veřejnost může stýkat se určí adresou zapsanou ve veřejném rejstříku. Nezapisuje-li se fyzická osoba jako podnikatel do veřejného rejstříku, je jeho sídlem místo, kde má hlavní obchodní závod, popřípadě kde má bydliště.

(2) Uvádí-li podnikatel jako své sídlo jiné místo než své sídlo skutečné, může se každý dovolat i jeho skutečného sídla. Proti tomu, kdo se dovolá sídla podnikatele zapsaného ve veřejném rejstříku, nemůže podnikatel namítat, že má skutečné sídlo v jiném místě.

K § 429:

Za účelem utvrzení právní jistoty se navrhuje vtělit do zákona vymezení pojmu skutečného sídla podnikatele, k němuž se v ustanovení odstavce druhého váže právo každého dovolat se jej v případě rozporu se sídlem zapsaným v obchodním rejstříku. Navrhovanou změnou ustanovení se má postavit též najisto, že zápis sídla podnikatele do obchodního rejstříku je toliko deklaratorní. K výkladovým nejasnostem srovnej názor J. Lasáka in *Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1635: „Může být sporné, zda zápis sídla podnikatele do veřejného rejstříku je konstitutivní či nikoliv. Podle dosavadních právních předpisů byl zápis sídla právnické osoby do veřejného rejstříku deklaratorní a z důvodové zprávy současně nelyne, že by se na tomto principu mělo cokoli měnit. Nicméně s ohledem na použitou dikci § 429 odst. 1 se objevuje názor, podle kterého zápis sídla podnikatele do veřejného rejstříku je konstitutivní povahy (srov. dikci „sídlo podnikatele se určí adresou...“ a k tomu i srovnatelnou dikci v případě obchodní firmy podle § 423 odst. 1: „obchodní firma je jméno, pod kterým je podnikatel zapsán...“) (...)”.*

Navrhovaná změna se tak výslovně hlásí k dřívějšímu pojetí materiálního sídla, které třetím osobám umožňuje dovolat se skutečného sídla podnikatele v případě nesouladu mezi sídlem zapsaným v obchodním rejstříku a sídlem skutečným. Návrh pak vychází z pojetí, že sídlem podnikatele je místo, kde se nachází faktické těžiště činnosti podnikatele, tj. místo, odkud je podnikatel řízen, tedy zejména kde zasedají a působí členové statutárního orgánu podnikatele – právnické osoby, eventuálně místo, kde se nachází jeho hlavní obchodní závod.

(Změna rubriky na nadpis)

§ 430

Zastoupení podnikatele

(1) Pověřil-li podnikatel někoho při provozu obchodního závodu určitou činností, zastupuje tato osoba podnikatele ve všech jednáních, k nimž při této činnosti obvykle dochází.

~~(2) Podnikatele zavazuje i jednání jiné osoby v jeho provozovně, pokud byla třetí osoba v dobré víře, že jedná jí osoba je k jednání oprávněna. Překročí-li zástupce podnikatele zástupčí oprávnění, podnikatele právní jednání zavazuje; to neplatí, věděla-li třetí osoba o překročení nebo musela-li o něm vědět vzhledem k okolnostem případu.~~

§ 431

~~Překročí-li zástupce podnikatele zástupčí oprávnění, podnikatele právní jednání zavazuje; to neplatí, věděla-li třetí osoba o překročení nebo musela-li o něm vědět vzhledem k okolnostem případu. Podnikatele zavazuje i jednání jiné osoby v jeho provozovně, nemohla-li třetí osoba vědět, že jedná jí osoba k tomu není oprávněna.~~

K §430 a 431:

Navrhuje se systematicky upravit § 430 a 431 NOZ tak, že ustanovení věnující se překročení zástupčího oprávnění bude upraveno spolu se zákonným zastoupením podnikatele v § 430 NOZ a úprava nepřikázaného jednání v provozovně přesunuta do § 431 NOZ. Stávající znění § 430 odst. 2 NOZ upravuje nepřikázané jednání spolu se zastoupením podnikatele, což není ze systematického hlediska vhodné. Zároveň se navrhuje změnit rubriku „Zastoupení podnikatele“ na stejnojmenný nadpis pouze u § 430 NOZ, neboť nepřikázané jednání (dříve § 430 odst. 2, nově § 431) zastoupením není. V souvislosti s touto změnou se navrhuje upravit formulaci nezmocněného jednání po vzoru § 16 ObchZ tak, aby bylo zřejmé, že jde právě o jednání neoprávněné.

§ 432

Zákaz konkurence

(1) Osoba, která vystupuje jako podnikatelův ~~zástupce při provozu obchodního závodu~~ prokurista nebo zástupce oprávněný jednat za podnikatele ve všech věcech obchodního závodu nebo jeho pobočky, nesmí bez souhlasu podnikatele činit na vlastní účet nebo eizí účet třetí osoby nic, co spadá do oboru obchodního závodu. Stane-li se tak, může se podnikatel domáhat, aby se jeho zástupce takového jednání zdržel.

K § 432:

Navrhovanou změnou se vyhovuje četným připomínkám praxe, která volá po zúžení věcné působnosti pravidla o zákazu konkurence. Stávající dikce formuluje příliš široké vymezení okruhu osob, na něž ustanovení může dopadnout. To může vést k nechtěným závěrům, kdy ustanovení postihne jakéhokoliv zaměstnance či jiného pomocníka, neboť téměř každý je v nějakém rozsahu oprávněn podnikatele při provozu závodu zastupovat (srov. § 430). Takové řešení není souladné s úpravou v zákoníku práce (srov. omezenější § 304 ZPr) a nebylo zřejmě ani zamýšleno. Navrhovaná textace má v souladu s účelem a smyslem této normy výslovně omezit zákaz konkurence pouze na zástupce podnikatele v postavení, které umožňuje zástupci ze svého působení u podnikatele potenciálně konkurenčně těžít. Inspiračním zdrojem je čl. 56 všeobecného obchodního zákoníku (č. 1/1863 ř. z.): „*Prokuristovi anebo plnomocníkovi obchodnímu, k provozování celé živnosti obchodní zřízenému, není dovoleno, nepřivolí-li k tomu principál, ani na svůj účet ani na účet osoby jiné obchodů provozovati*“.

§ 438

~~Zástupce jedná osobně. Dalšího zástupce může pověřit, je-li to se zastoupeným ujednáno nebo vyžaduje-li to nutná potřeba, odpovídá však za řádný výběr jeho osoby.~~

K § 438 (a novému ustanovení § 441 odst. 4):

Ustanovení se v upravené podobě navrhuje přesunout do úpravy smluvního zastoupení, kam systematicky patří, neboť pouze při smluvním zastoupení si zmocnitel a zmocněnec mohou něco ujednat. Cílem přesunu je odstranění pochybností ve vztahu k zákonným zástupcům. Napříště by mělo být postaveno na jisto, že ustanovení se na zákonné zastoupení nevztahuje. Substitute, na niž ustanovení směřuje, je možná pouze u zmocněnce, zákonné zastoupení přenést na další osobu nelze. To neznamená, že by zákonný zástupce nemohl v rozsahu svého zástupčího oprávnění zvolit zastoupenému v dílčích otázkách jiného zástupce. Rodiče dítěte pravidelně udělují plnou moc např. advokátům a není důvodu tomu bránit či to omezovat. U zastoupení právnické osoby zaměstnanci dle § 166 NOZ je třeba zvažovat, zda je udělení plné moci či pověření dalšího zákonného zástupce obvyklé vzhledem k jejich zařazení nebo funkci. Podobně i osoba pověřená určitou činností při provozu závodu dle § 430 odst. 1 NOZ může zmocnit nebo pověřit jinou osobu, lze-li to považovat vzhledem k činnosti, jíž byla pověřena, za obvyklé. Typické je pověřování dalších zástupců zejména u vrcholových manažerů, u nichž nelze očekávat, že budou veškeré úkony činit osobně (v tomto duchu viz např. rozhodnutí NS ČR ze dne 30. 5. 2000, sp. zn. 33 Cdo 2839/99). Nemohou však své zástupčí oprávnění, jehož rozsah je zákonem vymezen, přenést na další osobu.

§ 441

(1) Ujednají-li si to strany, zastupuje jedna z nich druhou v ujednaném rozsahu jako zmocněnec.

(2) Zmocnitel uvede rozsah zástupčího oprávnění v plné moci. Netýká-li se zastoupení jen určitého právního jednání, udělí se plná moc v písemné formě. Vyžaduje-li se pro právní jednání zvláštní forma, udělí se v téže formě i plná moc.

(3) Vyžaduje-li zákon pro právní jednání formu veřejné listiny, postačuje plná moc s úředně ověřeným podpisem

a) ve věcech obchodních korporací,

b) je-li zmocnitelem podnikatel při podnikatelské činnosti nebo

c) je-li zmocněncem advokát.

(4) Zmocněnec jedná osobně. Další osobu může zmocnit, je-li to se zmocnitelem ujednáno nebo vyžaduje-li to nutná potřeba.

K § 441:

Navržené doplnění odstavce 3 do § 441 NOZ reaguje na problémy, jež se v praxi vyskytují při aplikaci poslední věty § 441 odst. 2 NOZ, především ve věcech upravených zákonem o obchodních korporacích. Nejasnosti panují zejména u plných mocí k rozhodnutí jediného společníka, vyžaduje-li zákon pro rozhodnutí formu veřejné listiny. Částečně řeší tuto problematiku výkladové stanovisko Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti, podle něž je třeba na rozhodování jediného společníka v působnosti valné hromady vztáhnout analogicky úpravu plné moci k zastoupení na valné hromadě. Závěry stanoviska však nejsou právně závazné, i po jeho vydání panuje značná nejistota a praxe notářů není jednotná. Stanovisko navíc neodpovídá na otázku, jak přistupovat k plné moci k rozhodnutí jediného společníka, jde-li o věc, která není v působnosti valné hromady, tedy například rozhodnutí o změně společenské smlouvy v případě, že společenská smlouva tuto působnost valné hromadě výslovně nesvěřuje. Notáři vyžadují plnou moc ve formě notářského zápisu, čímž vzniká absurdní situace, kdy forma plné moci se odvíjí čistě od toho, zda společenská smlouva opsala ustanovení zákona upravujícího působnost valné hromady. Tento postup se u veřejnosti nesetkává s pochopením, stejně jako situace, kdy k dohodě společníků o změně společenské smlouvy se vyžaduje plná moc ve formě veřejné listiny, zatímco táž změna učiněná na valné hromadě (která ani nemusela být řádně svolána, neboť tohoto práva se mohou společníci vzdát) se bez plné moci udělené notářským zápisem obejde. Specifické pochyby a nejistotu potom požadavek vyvolává ve vztahu k zahraničním zmocnitelům. Aby je vyloučili, v praxi nezřídka cestují do České republiky jen za tím účelem, aby zde u tuzemského notáře sepsali plné moci za účelem správy svého majetku a investic na území České republiky. Požadavek tak ve svém důsledku odrazuje od investování a podnikání v tuzemsku.

K odstranění uvedených nejasností i zmírnění neúměrných formálních zátěží se navrhuje stanovit, že ve všech věcech obchodních korporací, to jest všude tam, kde zákon o obchodních korporacích nebo zákon o přeměnách vyžaduje pro právní jednání formu veřejné listiny, bude napříště postačovat plná moc s úředně ověřeným podpisem. Tím se obnoví zavedená praxe, která zde panovala do konce roku 2013. Tím nejsou dotčena pravidla pro plnou moc k účasti na valné hromadě, kde ze zákona postačuje prostá písemná forma, neobsahuje-li zakladatelské právní jednání zvláštní úpravu.

Pro srovnání lze uvést, že dle údajů European Notarial Network v Německu i Rakousku ve věcech obchodních společností postačuje plná moc s úředně ověřeným podpisem i pro právní jednání, k nimž je třeba veřejné listiny (v Rakousku s výjimkou zvýšení základního kapitálu). Viz v Německu např. § 23 AktG či § 2 GmbHG, v Rakousku např. § 16 AktG či § 4 GmbHG.

Naopak po důkladném zvážení možných důsledků návrh nevychází vstříc požadavkům, aby plná moc s úředně ověřeným podpisem (popřípadě v prosté písemné formě) postačovala ve všech případech, kdy zákon pro právní jednání vyžaduje formu veřejné listiny. Forma veřejné listiny je vyhrazena pro závažná právní jednání, která mohou mít pro účastníky dalekosáhlé

důsledky, například úpravu majetkového režimu manželů, zřeknutí se dědického práva nebo dohodu se svolením k vykonatelnosti, jíž se účastníci zřikají práva na projednání věci v nalézacím řízení. Zde je třeba, a je to ostatně jeden z důvodů oné přísnější formy, aby k takovému jednání přistoupili účastníci až po pečlivém uvážení a po poradě s notářem, který je nestranný a nezávislý. Byť obecná poučovací povinnost notáře není v zákoně výslovně deklarována, je nepochybné, že notář takovou povinnost má (viz komentář JUDr. Miloslava Jindřicha k § 63 notářského řádu in Petr Bílek, Ljubomír Drápal, Miloslav Jindřich, Karel Wawerka: Notářský řád a řízení o dědictví, 4. vydání. Praha: 2010, s. 247; a dále např. JUDr. Martin Krčma: Český notář a poučovací povinnost in Ad Notam 2/2012). Zde lze poukázat na skutečnost, že i v Německu je třeba pro úpravy majetkového režimu manželů plná moc ve formě veřejné listiny, stejně jako pro právní jednání samé.

Na druhou stranu u podnikatelů při podnikatelské činnosti požadavek na plnou moc ve formě veřejné listiny zatěžuje obchodní styk, aniž je pro to závažný důvod. Od těchto osob lze očekávat určitou míru profesionality, přičemž přísnější forma plné moci je odůvodněna především potřebou zakotvení okamžiku udělení plné moci a ověření totožnosti jednající osoby, spíše nežli ochranou jednajících před neuváženými kroky. Pro tyto účely je dostačující forma plné moci s úředně ověřeným podpisem a není nutné trvat na nákladnější a leckdy nesnadno dostupné formě veřejné listiny.

Dále se jeví jako praktické umožnit (ve všech případech) udělení plné moci s úředně ověřeným podpisem advokátovi. Tato možnost usnadní zejména zahraničním osobám právní styk a zároveň zajistí ochranu nezkušené či slabší smluvní strany, když její zájem bude hájit osoba práva znalá, jíž zákon hájit zájmy klienta výslovně ukládá a která případně nese odpovědnost za porušení této povinnosti (§ 16 a § 24 zákona o advokacii).

Požadavek na formu plné moci se samozřejmě neuplatní na doklad o existenci zákonného zastoupení.

Do odstavce 4 se navrhuje přesunout úprava § 438 z důvodů uvedených u tohoto ustanovení. Ze stávajícího znění § 438 se naopak navrhuje vypustit dovětek o odpovědnosti zmocnitele za výběr osoby substituta. Tento dovětek je matoucí hned ze dvou důvodů: zmocněnec jednak neodpovídá zmocniteli pouze za výběr osoby substituta, nýbrž podle okolností odpovídá i za jeho kontrolu, obeznámení s pokyny zmocnitele aj. Naopak odpovědnost za jeho výběr pochopitelně odpadá tam, kde určení osoby substituta vyplývá již ze samotného ujednání se zmocnitelem.

Přechodné ustanovení:

Ve vztahu k právním jednáním učiněným po nabytí účinnosti tohoto zákona postačí, vyhovuje-li forma plné moci zákonu ve znění po nabytí účinnosti tohoto zákona, byť byla udělena dříve.

§ 442

Zmocnitel se nemůže vzdát práva odvolat zmocnění, Je-li to však v oprávněném zájmu zmocněnce nebo třetí osoby, mohou si strany ujednat ujednají-li si však strany pro jeho odvolání zmocnění určité důvody, V takovém případě nelze zmocnění odvolat z jiného důvodu. To neplatí, má-li zmocnitel pro odvolání zmocnění zvlášť závažný důvod.

K § 442:

Navrhuje se vymezit podmínky, za nichž bude přípustné omezit zmocnitelovo právo odvolat zmocnění. Důvodová zpráva ke stávajícímu znění omezení zásady odvolatelnosti zastoupení podrobně nezdůvodňuje; k § 441 až 449 NOZ avizuje toliko „drobné věcné, jazykové a systematické změny.“ V důvodové zprávě k všeobecným ustanovením o zastoupení se mimo jiné uvádí, že se přihlíží k návrhu obecného referenčního rámce (DCFR). V DCFR se však konstatuje, že právní řády všech členských států vychází ze zásady odvolatelnosti zmocnění a zmocnění může být uděleno jako neodvolatelné jen výjimečně. Ve většině států je udělení zásadně neodvolatelného zmocnění možné jen za určitých podmínek, přičemž typickou podmínkou je zmocnění udělené v zájmu zmocněnce (viz Bar, C., Clive, E. in *Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law, Draft Common Frame of Reference (DCFR)*, Full Edition, Volume 1, Oxford University Press, 2010, s. 448). Také modelová pravidla v DCFR vymezují podmínky, za nichž se připouští neodvolatelné zmocnění (IV.D.-1:105), jimiž jsou oprávněný zájem zmocněnce nebo společný zájem stran jiného právního vztahu, a také podmínky, za kterých lze i zásadně neodvolatelné zmocnění odvolat. Právo odvolat zmocnění vychází z principu, že pokud si zmocnitel nepřeje uzavřít smlouvu nebo učinit jiné právní jednání, k jehož vykonání zmocněnce zmocnil, neměl by k tomu být nucen. V některých případech se může toto právo zmocnitele dostat do rozporu s legitimními zájmy třetích osob. Pouze ochrana oprávněného zájmu může odůvodnit omezení práva kdykoli zmocnění odvolat. Oprávněný zájem bude typicky pramenit z jiného právního vztahu. Například banka poskytne úvěr za podmínky, že bude zřízeno zástavní právo k jeho zajištění, a v úvěrové smlouvě bude banka zmocněna k jeho zřízení. Omezení důvodů pro odvolání zmocnění tu bude v zájmu zmocněnce. Určení zmocněnce, a omezení jeho odvolatelnosti, může být i ve společném zájmu více osob, například poskytuje-li více bank syndikovaný úvěr. Požadavek oprávněného zájmu by měl zabránit zneužití omezení odvolatelnosti zmocnění. Lze usuzovat, že ochrana oprávněného zájmu nebude nikdy vyžadovat udělení zásadně neodvolatelné generální plné moci nebo zásadně neodvolatelného zmocnění na neomezenou dobu. Bude-li zmocnění odvoláno, aniž budou splněny podmínky pro jeho odvolání, k zániku zmocnění nedojde. Vůči třetí osobě se uplatní ustanovení § 444 NOZ. Bude případně na zmocniteli, aby třetí osobě, s níž má zmocněnec jednat, poskytl dostatek podkladů, aby mohla posoudit, že podmínky pro odvolání zmocnění byly splněny.

Přechodné ustanovení:

Ujednal-li před nabytím účinnosti tohoto zákona zmocnitel se zmocněncem důvody, pro které lze zmocnění odvolat, použije se na odvolání zmocnění dosavadní úprava.

§ 443

Při zmocnění právnické osoby náleží výkon zástupčího oprávnění do působnosti jejího statutárního orgánu. K výkonu zastoupení je oprávněna i osoba, kterou statutární orgán určí. Při zmocnění právnické osoby vzniká právo jednat jménem zmocnitele osobě, která je oprávněna jednat jménem právnické osoby ve věcech, jichž se zmocnění týká, nebo osobě, kterou k tomu jménem zastupující právnické osoby zmocní její statutární orgán.

K § 443:

Navrhuje se upravit § 443 NOZ, neboť vyvolává výkladové otázky, jakým způsobem má být statutárním orgánem osoba určena a zároveň neodůvodněně omezuje výkon oprávnění jenom na statutární orgán, ačkoli není pochyb o tom, že např. prokurista nebo vedoucí odštěpného závodu by měl mít také oprávnění zastupovat, jestliže věc spadá do jejich působnosti. Vzhledem k tomu, že není stanovena forma určení, dovozuje se, že to může být v jakékoli formě (R. Dávid in Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1671). Takový výklad však vede k nežádoucímu závěru, že i tam, kde by se jinak vyžadovala substituční plná moc v kvalifikované formě, postačí u právnické osoby jako zmocněnce forma libovolná. Neformálnost je v pořádku tam, kde jedná osoba oprávněná jednat jménem právnické osoby ve věcech, jichž se zmocnění týká. V takovém případě se (konkrétní) určení jeví jako nadbytečné, neboť není důvodu, aby tato osoba nemohla jednat bez dalšího, lze-li takovou činnost zahrnout do jejího zástupčího oprávnění. Není praktické, aby za právnickou osobu jako zmocněnce musel jednat výlučně člen jejího statutárního orgánu nebo osoba jím pro ten případ určená, a nikoli např. zaměstnanec, osoba pověřená určitou činností nebo prokurista. Tam, kde právnická osoba zmocňuje další osobu, je ovšem třeba na dodržení formy substituční plné moci trvat. V těchto případech také nelze připustit, aby další zmocnění prováděl kdokoliv jiný než právě statutární orgán zmocněnce. Navrhovaná úprava tudíž toto oprávnění omezuje jen na něj.

§ 901

(1) Povinnost a právo rodiče pečovat o jmění dítěte zaniká prohlášením úpadku konkursu na majetek rodiče nebo povolením oddlužení. Není-li tu druhý rodič, který by mohl pečovat o jmění dítěte, soud jmenuje i bez návrhu opatrovníka pro správu jmění dítěte.

(2) Po uplynutí tří let od zrušení konkursu může soud na návrh rodiče nebo opatrovníka pro správu jmění dítěte omezení rodičovské odpovědnosti zrušit, ledaže by obnovení povinnosti a práva rodiče pečovat o jmění dítěte bylo v rozporu se zájmy dítěte.

(3) Splněním oddlužení omezení rodičovské odpovědnosti zaniká.

K § 901:

Podle stávající právní úpravy má již samotné prohlášení úpadku na majetek rodiče důsledky na právo a povinnost pečovat o jmění dítěte. To však neodpovídá nejen znění důvodové zprávy k NOZ, ale ani terminologii insolvenčního zákona (§ 136 an.), podle kterého se o úpadku vydává rozhodnutí, a nejde tedy o „prohlášení“ úpadku. Naopak konkurs se, dle ustanovení § 4 odst. 1 písm. a) a § 244 insolvenčního zákona, rozhodnutím prohlašuje. Návrh občanského zákoníku z roku 2005 v původním § 771 důsledky pro péči o jmění dítěte spojoval s prohlášením konkursu, oddlužení tehdy však ještě ani nebylo možné. Znění prvního odstavce se tedy navrhuje upřesnit tak, že povinnost a právo péče o jmění dítěte zanikají až prohlášením konkursu, resp. povolením oddlužení (tj. rozhodnutím o způsobu řešení úpadku oddlužením, ustanovení § 4 odst. 2 písm. c) insolvenčního zákona).

Odstavec druhý pak počítá s možností obnovy práva pečovat o jmění dítěte, a to po uplynutí tří let od zrušení konkursu, o obnově správy jmění dítěte v návaznosti na splnění oddlužení však mlčí. To je, vzhledem k podmínkám a důsledkům konkursu a oddlužení ve vztahu k oddlužení, stav nespravedlivý. Podle Principů evropského rodinného práva vypracovaných

Komisi pro evropské rodinné právo má být rodičovská odpovědnost obnovena, když okolnosti, které zapříčinily omezení této odpovědnosti, pominuly. Pokud je úpadek řešen oddlužením, nemá rodič dle NOZ právo navrhnout obnovu rodičovské odpovědnosti co do péče o jmění dítěte, uvažovat by bylo možné pouze o aplikaci § 10 NOZ. Navrhuje se proto zakotvit nový, třetí odstavec, který stanoví, že již samotným splněním oddlužení se povinnost a právo rodiče pečovat o jmění dítěte obnovuje, neboť řešení úpadku oddlužením vyžaduje určitou míru finanční zodpovědnosti osoby v úpadku a chránit jmění dítěte tak postačí pouze ve fázi, kdy je úpadek řešen, aby tak nebyl majetek dítěte zneužit. K obnově tedy nebude potřebný návrh rodiče nebo opatrovníka pro správu jmění dítěte ani konstitutivní soudní rozhodnutí, ke zrušení omezení dojde *ex lege*. Splnění oddlužení vezme insolvenční soud na vědomí rozhodnutím, proti němuž není přípustné odvolání.

§ 971

(1) Jsou-li výchova dítěte nebo jeho tělesný, rozumový či duševní stav, anebo jeho řádný vývoj vážně ohroženy nebo narušeny do té míry, že je to v rozporu se zájmem dítěte, anebo jsou-li tu vážné důvody, pro které rodiče dítěte nemohou jeho výchovu zabezpečit, může soud jako nezbytné opatření také nařídit ústavní výchovu. Učiní tak zejména tehdy, kdy dříve učiněná opatření nevedla k nápravě. Soud přitom vždy zvažuje, zda není na místě dát přednost svěřeni dítěte do péče fyzické osoby.

(2) V případě, že rodiče nemohou z vážných důvodů zabezpečit výchovu dětí na přechodnou dobu, svěří soud dítě do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, a to na dobu nejdéle šest měsíců. **Je-li to v zájmu dítěte, může soud svěřit dítě do takového zařízení opakovaně.**

(3) Nedostatečné bytové poměry nebo majetkové poměry rodičů dítěte nebo osob, kterým bylo dítě svěřeno do péče, nemohou být samy o sobě důvodem pro rozhodnutí soudu o ústavní výchově, jestliže jsou jinak rodiče způsobilí zabezpečit řádnou výchovu dítěte a plnění dalších povinností vyplývajících z jejich rodičovské odpovědnosti.

(4) Soud v rozhodnutí, kterým nařizuje ústavní výchovu, označí zařízení, do kterého má být dítě umístěno. Přitom přihlédne k zájmům dítěte a k vyjádření orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Soud dbá na umístění dítěte co nejbližší bydliště rodičů nebo jiných osob dítěti blízkých. To platí i tehdy, rozhoduje-li soud o přemístění dítěte do jiného zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy.

K § 971:

Ustanovení § 971 odst. 2 stanovuje limit pro nejvýše přípustnou dobu, na kterou je možné dítě svěřit do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Vzhledem k závažnosti problematiky se navrhuje doplnit je o novou větu druhou a předejít tak výkladovým nejasnostem, které stávající znění v praxi působí. Navrhovaná změna potvrdí, o čem za stávajícího znění panovaly na některých soudech pochybnosti, že soud může, je-li to v důležitém zájmu dítěte, rozhodnout o svěřeni dítěte vyžadující okamžitou pomoc i do téhož zařízení opakovaně, ač mají tato zařízení primárně sloužit ke krátkodobé péči o dítě. Legitimním důvodem pro ponechání dítěte v takovém zařízení může být například skutečnost, že dítě je na zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc již zvyklé, je v něm spokojené a nežádoucím přemístěním by mohly být narušeny jeho sociální vazby nebo jiné zájmy. Posouzení, zda je ponechání dítěte v takovém zařízení v jeho zájmu, bude předmětem každého individuálního případu. Vzhledem k tomu, že na základě stávající dikce ustanovení § 971 odst. 2 již soudy v několika případech rozhodly o „odebrání“ dítěte z takového zařízení, považuje se za nezbytné výslovně

zakotvit možnost soudně rozhodnout o znovuumístění i do stejného zařízení. Posouzení zájmů dítěte bude napříště prvořadé.

Uvedený návrh koresponduje též s Výkladovým stanoviskem č. 18 Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti ze dne 14. února 2014. Zákonná úprava účinná do 31. 12. 2013 také umožňovala prodloužení účinků rozhodnutí o svěřeni dítěte do péče zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (§ 46 odst. 3 zákona o rodině).

§ 764

(1) ~~Zanikne-li manželství smrtí manžela, posoudí se majetkové povinnosti a práva bývalých manželů v rámci řízení o dědictví podle toho majetkového režimu, který existoval mezi manžely, popřípadě i podle pokynů, které zemřelý manžel ještě za svého života ohledně svého majetku pro případ smrti učinil; jinak se použijí pravidla uvedená v § 742, s výjimkou § 742 odst. 1 písm. e), ledaže se pozůstalý manžel dohodne s dědici o vypořádání jinak. vypořádá se v řízení o pozůstalosti majetek patřící do společného jmění manželů ke dni smrti zůstavitele podle pravidel uvedených v § 742, nedohodnou-li se pozůstalý manžel se zůstavitelovými dědici na jiném vypořádání. Dluhy, které jsou součástí společného jmění manželů, lze v řízení o pozůstalosti vypořádat ve smyslu § 737 odst. 2 ke dni smrti zůstavitele pouze dohodou pozůstalého manžela se zůstavitelovými dědici; vypořádání dluhů má účinky jen mezi pozůstalým manželem a zůstavitelovými dědici.~~

(2) ~~Byl-li manžel prohlášen za mrtvého, posoudí se jeho majetkové povinnosti a práva ke dni, který je v rozhodnutí o prohlášení za mrtvého uveden jako den jeho smrti. provede se vypořádání majetku a dluhů patřících do společného jmění manželů obdobně podle odstavce 1 ke dni, který je v rozhodnutí soudu o prohlášení za mrtvého uveden jako den jeho smrti.~~

K § 764:

Zanikne-li manželství smrtí jednoho z manželů, není žádný důvod, aby jejich SJM bylo vypořádáváno jinak, než jestliže manželství zaniklo za života obou manželů. Zákonná pravidla vypořádání, uvedená v § 742, mohou být modifikována jen dohodou, kterou mohou místo zemřelého manžela uzavřít jeho dědici. Případné pokyny zemřelého manžela ohledně dispozic s majetkem, který je v SJM, není třeba výslovně zmiňovat; je zřejmé, že se proti vůli pozůstalého manžela stejně nemohou prosadit. V dohodě mezi pozůstalým manželem a dědici zemřelého manžela samozřejmě pokyny zemřelého manžela mohou být respektovány. Vypořádání dluhů, které může mít účinky – obdobně jako při vypořádání SJM prováděném za života bývalých manželů (§ 737 odst. 2) – jen mezi manžely, se provede, jen jestliže o tom pozůstalý manžel a dědici zůstavitele (na místě zemřelého manžela) uzavřou dohodu.

§ 1556

(1) ~~Zůstavitel může povolat správce pozůstalosti nebo některé její části (dále jen „správce pozůstalosti“) a případně určit, jaké má povinnosti a zda i jak bude odměňován. Povolání správce pozůstalosti vyžaduje formu veřejné listiny. jaká má práva a povinnosti, popřípadě zda a jak bude odměňován.~~

(2) ~~Projev vůle, kterým byl správce pozůstalosti povolán, lze zrušit stejným způsobem, jakým se zrušuje závěť. Povolání správce pozůstalosti a jeho zrušení vyžadují formu veřejné listiny.~~

K § 1556:

Notářská komora České republiky vede v rámci Evidence právních jednání pro případ smrti podle § 35b odst. 3 samostatnou evidenci správců dědictví, která navazuje na evidenci, která byla vedena do 31. 12. 2013. Její význam je v tom, že zůstavitelem ustanovený správce se může ujmout správy ihned po úmrtí zůstavitele, předloží-li vedle úmrtního listu a stejnopisu notářského zápisu, jímž byl ustanoven, opis z evidence, vydaný kterýmkoli notářem. V opisu

jsou podle § 35c odst. 3 notářského řádu uvedeny chronologicky všechna právní jednání ve formě notářského zápisu, tedy povolání správce, změna (například povolání dalšího správce k jiné části pozůstalosti), a také zrušení těchto právních jednání. Opis notář vydává na žádost nejen správci pozůstalosti, ale také každému, kdo prokáže právní zájem. Tím, že nová právní úprava umožnila zrušení povolání správce i jinak než ve formě notářského zápisu, stala se evidence neprůkaznou, neboť nutně se evidují jen právní jednání ve formě notářského zápisu, která je notář, který takovou listinu sepsal povinen neodkladně do evidence zapsat. Nelze zajistit, aby každá jiná listina byla evidována. Takže na základě opisu z evidence, může jednat i ten, který třeba již správcem není.

Přechodné ustanovení:

Bylo-li přede dnem účinnosti tohoto zákona zrušeno povolání správce v jiné formě, než formě veřejné listiny, musí být tato forma doplněna ve lhůtě šesti měsíců, ledaže zůstavitel dříve zemřel. Jinak se k němu po uplynutí této lhůty nepřihlíží.

§ 1561

Směřuje-li podmínka k jednání dědice nebo odkazovníka, které jím může být opakováno, ne musí být znovu vykonáno po smrti zůstavitele, ~~třebaže jestliže~~ se tak stalo již za zůstavitelova života, není-li zřejmá jiná vůle zůstavitele.

K § 1561:

Rozumnému uspořádání právního vztahu odporuje, aby bylo opakováno něco, co dědic za života zůstavitele již splnil a zůstavitel zřejmě zapomněl vzhledem k tomu změnit závět' a podmínku z ní vypustit, v důsledku čehož by třeba dědic musel opakovat něco, co by zůstavitel v takovémto případě ani nežádal (např. znovu vystudovat vysokou školu, kterou dědic za života zůstavitele úspěšně ukončil promocií).

§ 1602

~~Má se za to, že odkaz byl odvolán, jestliže zůstavitel~~

~~a) odkázanou věc zničí, nebo ji zcizí a znovu nenabude,~~

~~b) odkázanou věc změní takovým způsobem, že to je již věc jiná, nebo~~

~~c) odkázanou pohledávku vymůže a vybere.~~

(1) Platí, že odkaz byl odvolán, jestliže

a) odkázaná hmotná věc byla ještě za života zůstavitele zničena,

b) vlastnické právo k odkázané věci zůstavitel ještě za svého života pozbyl v důsledku zcizení, vydržení, zpracování, smísení nebo z jiných důvodů stanovených zákonem a zůstavitel je do své smrti znovu nenabyl,

c) dluh odpovídající odkázané pohledávce byl ještě za života zůstavitele splněn nebo jinak zanikl, nebo

d) při vypořádání majetku patřícího do společného jmění manželů provedeném v řízení o pozůstalosti (§ 764) odkázanou věc nabyt pozůstalý manžel zůstavitele.

(2) Týká-li se důvody uvedené v odstavci 1 odkázané věci jen zčásti, platí, že odkaz byl odvolán jen v tomu odpovídajícím rozsahu.

§ 1603

~~Má se za to, že odkaz nebyl odvolán, pokud odkázanou věc nabyla jiná osoba nebo byla-li odkázaná věc změněna či zničena mimo vůli zůstavitele. To platí i tehdy, vyrovnal-li dlužník zůstaviteli odkázanou pohledávku z vlastního popudu.~~

Platí-li podle § 1602, že odkaz byl zcela nebo zčásti odvolán, a nastala-li v případech uvedených v § 1602 písm. a) a b) rozhodná skutečnost jinak, než v důsledku jednání nebo opomenutí zůstavitele, má odkazovník právo na odpovídající peněžitou náhradu ve výši obvyklé ceny odkázané věci.

K § 1602 a § 1603:

U důvodů popsaných v § 1602 je odpovídajícím řešením nikoliv domněnka, ale fikce odvolání odkazu, jelikož stejně nemůže být proveden. V takovém případě může být odkazovník odškodněn pouze odpovídající peněžitou náhradou. Provedení odkazu zůstavitele může být zmařeno také tím, že odkázaná věc tvoří součást SJM a že při vypořádání SJM tato věc, zejména v důsledku postoje pozůstalého manžela, nepřípadla do vypořádání pozůstalosti; také v tomto případě se může odkazovníku dostat pouze peněžítá náhrada.

§ 1631

~~(1) Nestačí-li čistá pozůstalost k úhradě všech dluhů a jiných povinných výdajů, odkazy se poměrně sníží.~~

~~(2) Nestačí-li čistá pozůstalost k vyřízení všech odkazů, uspokojí se přede všemi ostatními odkaz zaopatření, výchovy a výživy; ostatní odkazy se poměrně sníží.~~

Nestačí-li majetek v pozůstalosti k úhradě všech dluhů a jiných povinných výdajů, odkazy se sníží. Přitom se uspokojí přede všemi ostatními odkaz zaopatření, výchovy a výživy; ostatní odkazy se poměrně sníží

K § 1631:

Jde o zjevnou chybu, o „čistou“ pozůstalost jde právě až po odečtení „všech dluhů a jiných povinných výdajů“. Zároveň se novou formulací napravuje nedostatek, kdy nebyl zřejmý vztah mezi oběma odstavci modifikovaného ustanovení.

§ 1671

~~(1) Neuplatnil-li dědic dědické právo před soudem ve lhůtě, kterou soud stanoví, nezaniká dědici dědické právo, avšak při projednání pozůstalosti se k němu nepřihlíží. To platí i o dědickém právu neznámého dědice nebo dědici neznámého pobytu, který byl o svém právu vyrozuměn vyhláškou soudu a v určené lhůtě o sobě nedal vědět.~~

~~(2) Má-li neznámý dědic nebo dědic neznámého pobytu opatrovníka, nemůže opatrovník učinit prohlášení, že tento dědic dědictví odmítá, nebo že je neodmítá, anebo přijímá.~~

(1) Neznámému dědici, který byl o svém dědickém právu vyrozuměn vyhláškou a který v určené lhůtě o sobě nedal vědět, dědické právo nezaniká, avšak v řízení o

pozůstalosti se k němu nepřihlíží. Totéž platí, jde-li o dědice neznámého pobytu nebo o dědice, jemuž se nepodařilo doručit na známou adresu jeho bydliště nebo místa, kde se zdržuje.

(2) Opatrovník neznámého dědice, dědice neznámého pobytu nebo dědice, jemuž se nepodařilo doručit na známou adresu jeho bydliště nebo místa, kde se zdržuje, není oprávněn učinit prohlášení o tom, zda dědic dědictví odmítá, neodmítá nebo přijímá, prohlášení o vzdání se dědictví nebo zcizit dědictví.

K § 1671:

Dědic nemusí své dědické právo uplatňovat u soudu ve lhůtě, kterou by soud k tomuto účelu stanovil. Upraveno ovšem musí být, jak je to s dědickým právem neznámého dědice, dědice neznámého pobytu a dědice, jemuž se nepodařilo doručit na známou adresu jeho bydliště nebo místa, kde se zdržuje. Tyto osoby v rámci řízení o pozůstalosti nemohou nabýt dědictví, nicméně jejich dědické právo zůstává nedotčeno. V zájmu možného uplatnění dědického práva v budoucnu se opatrovníku – pod sankcí nicotnosti – zakazuje, aby s dědickým právem těchto osob jakkoliv nakládal.

~~§ 1672~~

~~Uplatňuje-li právo na dědictví více osob a odporují-li si, odkáže soud toho z dědiců, jehož právní důvod je slabší, aby své právo uplatnil žalobou. Nepodá-li tento dědic žalobu ve lhůtě určené soudem, nezaniká sice jeho dědické právo, avšak při projednání pozůstalosti se k němu nepřihlíží.~~

~~§ 1673~~

~~(1) Proti dědici, který se opírá o dědickou smlouvu nepopřanou co do pravosti, se k podání žaloby odkáže každý dědic ze závěti nebo dědic zákonný. Proti dědici, který se opírá o závět' nepopřanou co do pravosti, se odkáže k podání žaloby každý zákonný dědic.~~

~~(2) Uvede-li zůstavitel důvod vydědění, odkáže se k podání žaloby potomek, který tvrdí, že byl vyděděn neprávem. Není-li důvod vydědění uveden, odkáže se k podání žaloby ten, kdo má dědit na jeho místě.~~

K § 1672 a § 1673:

Úprava obsažená v § 1672 a 1673 svým obsahem patří do procesního práva. Odpovídají tomu § 168-170 ZŘS a není potřeba, aby byla uvedena (duplicitně, neúplně a nesrozumitelně) též v NOZ.

§ 1676

(1) O svéprávném, známém a přítomném dědici, který není manželem, potomkem, anebo předkem zůstavitele a ve lhůtě podle § 1675 se nevyjádří, platí, že neuplatňuje výhradu soupisu. Od ostatních dědiců si soud vyžádá po jejich předvolání a poučení výslovné vyjádření, ledaže vůči svéprávnému manželovi, potomkovi či předkovi **zůstavitele dědice** nastal účinek podle § 1681.

(2) Kdo si nevyhradil soupis pozůstalosti, nebo prohlásil, že právo výhrady soupisu neuplatňuje, nemůže si soupis vyhradit dodatečně.

K § 1676:

Odstraňuje se zřejmá legislativní chyba.

§ 1682

~~(1) Soud učiní bez odkladu opatření zajišťující pozůstalost (závěru), jestliže~~

~~a) některý z dědiců není svéprávný,~~

~~b) některý z dědiců je neznámého pobytu,~~

~~c) je obava, že je pozůstalost předlužena,~~

~~d) věřitel navrhl odloučení pozůstalosti, nebo~~

~~e) je-li tu jiný důležitý důvod pro zvláštní opatrnost.~~

~~(2) Je-li jen některý dědic nesvéprávný, nepřítomný nebo neznámý, lze se spokojit se závěrou takové části pozůstalosti, která stačí k uspokojení jeho dědického práva. To platí i tehdy, je-li tu osoba, které přísluší právo na povinný díl.~~

Ukáže-li se to potřebné, soud učiní bezodkladně opatření zajišťující pozůstalost nebo její část (závěru), jestliže

a) některý z dědiců není svéprávný,

b) některý z dědiců je neznámého pobytu nebo se mu nepodařilo doručit na známou adresu jeho bydliště nebo místa, kde se zdržuje,

c) je obava, že je pozůstalost předlužena,

d) věřitel navrhl odloučení pozůstalosti, nebo

e) je-li tu jiný důležitý důvod pro zvláštní opatrnost.

K § 1682:

Stávající znění ukládá soudu provést vždy zajištění pozůstalosti, což by muselo být provedeno vždy, když napadne některý z důvodů zde uvedených. Přitom někdy zajištění nelze ani provést, když např. půjde o domácnost, kde rodina bydlí a nelze zapečetit byt, ani nic vzít do úschovy a zákazem výplat z účtu by nemohly být hrazeny běžné platby jako nájem, spotřeba elektřiny, apod. Proto se navrhuje, aby soud (soudní komisař) mohl sám v konkrétním případě uvážit, zda je závěry v daném případě třeba. Také nemusí být vždy zajištěna pozůstalost celá,

postačí opatření zajišťující jen její část. Úprava v dosavadním odstavci 2 se navrhuje zrušit. V případě nepřítomných nebo neznámých dědiců jejich účast v řízení končí, jakmile uplyne lhůta, ve které se měli přihlásit (§ 1671 odst. 1) a zajištění také končí právní mocí rozhodnutí o dědictví (§ 188 písm. a) ZŘS.). Navíc při více dědicích patří majetek v pozůstalosti všem dědicům (§ 1236), takže nelze zajistit část, která by měla patřit dědici nesvéprávnému, nepřítomnému nebo neznámému.

§ 1713

~~Nebylo-li žádáno o výzvu věřitelům, nebo uspokojí-li dědic některého z hlásících se věřitelů bez zřetele na práva ostatních, a nedosáhne-li proto některý věřitel úplného uhrazení pohledávky z pozůstalosti, je dědic věřiteli zavázán nad rámec uvedený v § 1692, a to až do výše, v jaké by věřitel dosáhl uspokojení při likvidaci pozůstalosti podle jiného právního předpisu.~~

Uspokojil-li dědic, který uplatnil výhradu soupisu, některé z věřitelů bez zřetele na práva ostatních věřitelů a přesahují-li pohledávky všech zůstavitelových věřitelů hranici uvedenou v § 1706, je dědic povinen neuspokojeným věřitelům uhradit dluhy zůstavitele až do výše, v jaké by dosáhli uspokojení, kdyby byla nařízena a provedena likvidace pozůstalosti podle jiného právního předpisu, a to i kdyby přitom byla překročena výše ceny nabytého dědictví.

K § 1713:

Odstraňuje se legislativní chyba v odkazu na § 1692 a nepřesné znění, které výstižně neupravovalo řešenou problematiku.

Díl 9

Ochrana dědického práva

§ 1720a

(1) Zjistí-li se po skončení projednání pozůstalosti, že dědické právo náleží jinému, má právo, aby mu dědic, kterému bylo potvrzeno nabytí dědictví pravomocným rozhodnutím soudu, vydal nabyté dědictví; není-li to zcela nebo zčásti dobře možné, musí být poskytnuta peněžitá náhrada ve výši obvyklé ceny. Na vydání plodů a užitků dědictví má však právo jen tehdy, jestliže dědic, kterému bylo potvrzeno nabytí dědictví rozhodnutím soudu, nebyl nebo nemohl být v dobré víře o svém dědickém právu.

(2) Dědic, kterému bylo potvrzeno nabytí dědictví pravomocným rozhodnutím soudu, může při vydání dědictví požadovat, aby mu bylo nahrazeno vše, co vynaložil na úhradu zůstavitelových dluhů a jiných dluhů, o nichž zákon stanoví, že je hradí dědic zůstavitele nebo že se hradí z pozůstalosti, popřípadě že jsou pasivem pozůstalosti.

(3) Dědic, kterému bylo potvrzeno nabytí dědictví pravomocným rozhodnutím soudu, může kromě náhrady podle odstavce 2 dále požadovat, aby mu bylo nahrazeno vše, co účelně vynaložil na majetek nabytý jako dědictví. Jestliže však nebyl nebo nemohl být v dobré víře o svém dědickém právu, nahradí se mu jen nutné náklady.

§ 1720b

(1) Ten, komu bylo vydáno dědictví, je povinen splnit dosud neuspokojené dluhy zůstavitele a jiné dluhy, o nichž zákon stanoví, že je hradí dědici zůstavitele nebo že se hradí z pozůstalosti, popřípadě že jsou pasivem pozůstalosti, a to společně a nerozdílně s dědicem, kterému bylo potvrzeno nabytí dědictví pravomocným rozhodnutím soudu.

(2) Uhradil-li dědic, kterému bylo potvrzeno nabytí dědictví pravomocným rozhodnutím soudu, po vydání dědictví dluh zůstavitele nebo jiný dluh, o němž zákon stanoví, že ho hradí dědici zůstavitele nebo že se hradí z pozůstalosti, popřípadě že je pasivem pozůstalosti, má právo požadovat náhradu po tom, komu vydal dědictví.

K § 1720a a § 1720b:

Je nedostatkem NOZ, že neobsahuje úpravu dědické žaloby. Navrhuje se proto vnést do NOZ nové § 1720a a 1720b a promlčení se týkající nový § 638a. Navrhovaná úprava je inspirována úpravou z OZ 1964, nepřebírá však úpravu bez dalšího, ale se snahou eliminovat chyby, které v ní (také) byly obsaženy.

Východiskem navrhované úpravy je, že zůstavitelovým dědicem je ten, komu bylo nabytí dědictví potvrzeno pravomocným rozhodnutím soudu, a že jím zůstává (v zájmu ochrany práv zůstavitelových věřitelů a dalších třetích osob) i po případném vydání dědictví oprávněnému dědici. Žaloba podle § 1720a zakotvuje právo oprávněného dědice (toho, komu vskutku svědčí dědické právo po zůstaviteli), aby mu neoprávněný dědic vydal dědictví a aby oprávněný dědic majetek z dědictví nabytí způsobem, jakým se jinak nabývá vlastnické právo (derivativně od nepravého dědice). Neoprávněný dědic samozřejmě má právo, aby mu bylo nahrazeno vše, co z titulu „nepravého“ dědění vynaložil, a může si z vydaného dědictví ponechat i plody a užitky, byl-li při potvrzení dědictví soudem v dobré víře, že mu svědčí dědické právo.

§ 638a

Právo na ochranu dědického práva se promlčí za deset let ode dne, kterým bylo pravomocně skončeno řízení o pozůstalosti; lhůta uvedená v § 629 odst. 1 zde neplatí.

K § 638a:

Délka promlčecí lhůty se přizpůsobuje době vydržení nemovitostí.

Ustanovení § 1810 až § 1867 se zrušují.

Ustanovení dílu 4 včetně nadpisů nově zní:

Díl 4

Ustanovení o závazcích ze smluv uzavíraných se spotřebitelem

Oddíl 1

Obecná ustanovení

§ 1810

(1) Ustanovení tohoto dílu se použijí na smlouvy, které se spotřebitelem uzavírá profesionál (dále jen „spotřebitelské smlouvy“) a na závazky z nich vzniklé v rozsahu dále stanoveném.

(2) Pro účely tohoto dílu se rozumí

a) smlouvou uzavíranou distančním způsobem smlouva o dodávce zboží nebo služeb uzavřená mezi profesionálem a spotřebitelem v rámci systému prodeje nebo poskytování služeb organizovaného profesionálem bez současné fyzické přítomnosti profesionála a spotřebitele, který pro tuto smlouvu užívá výlučně jednu nebo několik technik komunikace na dálku až do uzavření smlouvy, včetně samotného uzavření smlouvy,

b) smlouvou uzavřenou mimo provozovnu smlouva

1. uzavřená za současné fyzické přítomnosti profesionála a spotřebitele v místě, které není provozovnou profesionála,

2. pro kterou byla předložena nabídka spotřebitelem za stejných okolností, které stanoví bod 1,

3. uzavřená v provozovně profesionála nebo s použitím prostředků komunikace na dálku bezprostředně po osobním a individuálním oslovení spotřebitele na místě, které není provozovnou profesionála, za současné fyzické přítomnosti profesionála a spotřebitele, nebo

4. uzavřená během zájezdu organizovaného profesionálem za účelem nebo s účinkem propagace a prodeje zboží či služeb spotřebiteli,

c) provozovnou veškeré nemovité obchodní prostory, kde profesionál trvale provozuje svou činnost, nebo veškeré movité obchodní prostory, kde profesionál obvykle provozuje svou činnost,

d) trvalým nosičem jakýkoli nástroj, který umožňuje spotřebiteli nebo profesionálovi ukládat informace určené jemu osobně, a to způsobem vhodným pro jejich budoucí použití, po dobu přiměřenou jejich účelu, a který umožňuje reprodukci uložených informací v nezměněném stavu,

e) digitálním obsahem data, která jsou tvořena a dodána v digitální podobě.

§ 1811

Jsou zakázána ujednání odchylovající se v neprospěch spotřebitele od ustanovení zákona zvláště stanovených k ochraně spotřebitele. Spotřebitel se nemůže platně vzdát zvláštního práva, které mu zákon poskytuje, není-li výslovně stanoveno jinak.

Oddíl 2

Zneužívající ujednání²

§ 1812

V případě, že všechna nebo některá smluvní ujednání jsou spotřebiteli navržena v písemné formě, musí tak profesionál učinit jasně a srozumitelně.

§ 1813

(1) Lze-li obsah smlouvy vyložit různým způsobem, použije se výklad pro spotřebitele nejprůzračnější. Toto výkladové pravidlo se neuplatní v případě, že příslušný orgán nebo soud na podnět organizace chránící zájmy spotřebitelů má určit výkladem ujednání určených k obecnému použití, zda mají zneužívající povahu.

(2) Smluvní ujednání odpovídající kogentním ustanovením právních předpisů nebo ustanovením či principům mezinárodních smluv, jejichž stranou jsou členské státy nebo Evropská unie, zejména v oblasti dopravy, nepodléhají ustanovením tohoto oddílu.

Zneužívající ujednání

§ 1814

(1) Smluvní ujednání, která nebyla individuálně projednána a která zakládají v rozporu se zásadou poctivosti v neprospěch spotřebitele významnou nerovnováhu práv nebo povinností stran vyplývající ze smlouvy, jsou považována za zneužívající.

(2) Ujednání je vždy považováno za individuálně neprojednané, jestliže bylo profesionálem sepsáno předem, a spotřebitel proto nemohl mít vliv na jeho obsah, zejména v rámci adhezní smlouvy. Skutečnost, že některé ujednání nebo jeho části byly individuálně projednány, nevylučuje použití odstavce 1 pro zbytek smlouvy, jestliže z celkového posouzení smlouvy vyplývá, že jde o adhezní smlouvu.

(3) Jestliže profesionál tvrdí, že standardní ujednání bylo individuálně projednáno, musí to prokázat.

§ 1815

(1) Za zneužívající mohou být prohlášena zejména ujednání, jejichž předmětem nebo účinkem je

a) vyloučit nebo omezit zákonnou odpovědnost profesionála za jednání nebo opomenutí, kterým byla spotřebiteli způsobena smrt či újma na zdraví,

² Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách.

b) vyloučit nebo nepřiměřeně omezit zákonná práva spotřebitele vůči profesionálovi nebo vůči jiné straně v případě úplného nebo částečného nesplnění závazku nebo v případě vadného plnění některého ze smluvních závazků ze strany profesionála, včetně možnosti započtení závazku vůči profesionálovi proti pohledávce, kterou by proti němu spotřebitel měl,

c) stanovení nepodmíněného závazku spotřebitele plnit, zatímco profesionálovi by vznikla povinnost plnit jenom při splnění podmínky, jejíž splnění závisí pouze na jeho vůli,

d) umožnit, aby si profesionál ponechal částky zaplacené spotřebitelem, jestliže se spotřebitel rozhodne neuzavřít nebo nesplnit smlouvu, aniž spotřebiteli vznikne proti profesionálovi právo na náhradu v přiměřené výši, jestliže je profesionál stranou, která zrušuje nebo nesplní smlouvu,

e) zavázat spotřebitele, který nesplní svůj závazek, k nepřiměřeně vysoké náhradě,

f) dovolit profesionálovi odstoupit od smlouvy na základě svého volného uvážení, jestliže stejné právo není přiznáno spotřebiteli, nebo umožnit, aby si profesionál v případě, že sám zruší smlouvu, ponechal částky zaplacené za služby, které dosud neposkytl,

g) umožnit, aby profesionál ukončil smlouvu uzavřenou na dobu neurčitou bez výpovědní doby, ledaže pro to jsou vážné důvody,

h) automaticky prodloužit smlouvu na dobu určitou, pokud se spotřebitel nevyjádří jinak, je-li lhůta stanovená spotřebiteli k odmítnutí prodloužení smlouvy nepřiměřeně krátká,

i) zavázat spotřebitele neodvolatelně k přijetí ujednání, s nimiž neměl možnost seznámit se před uzavřením smlouvy,

j) umožnit, aby profesionál jednostranně změnil smluvní ujednání bez platného důvodu přesně uvedeného ve smlouvě,

k) umožnit, aby profesionál jednostranně změnil bez platného důvodu vlastnosti zboží, které má být dodáno, nebo služby, která má být poskytnuta,

l) umožnit, aby cena zboží byla stanovena až v okamžiku dodání nebo aby profesionál zvýšil cenu, aniž by v obou případech přiznal spotřebiteli odpovídající právo odstoupit od smlouvy, jestliže je konečná cena příliš vysoká v poměru k ceně dohodnuté při uzavírání smlouvy,

m) poskytnout profesionálovi právo určovat, zda dodané zboží nebo poskytnutá služba je v souladu se smlouvou nebo výlučné právo vykládat kterékoli smluvní ujednání,

n) zúžit povinnosti profesionála dodržovat závazky, na které přistoupili jeho zástupci, nebo podmínit tyto závazky dodržením jiné zvláštní formality,

o) zavázat spotřebitele ke splnění jeho povinností, i když profesionál

své povinnosti nesplní,

p) umožnit profesionálovi bez souhlasu spotřebitele postoupit smlouvu, jestliže to může vést ke zhoršení zajištění pohledávky spotřebitele,

q) zbavit nebo omezit právo spotřebitele podat žalobu nebo použít jiný opravný prostředek, zejména požadovat na spotřebiteli, aby předkládal spory výlučně rozhodčímu soudu neupravenému zákonem, omezit důkazní prostředky, které má spotřebitel k dispozici, nebo uložit spotřebiteli důkazní břemeno, které by podle aplikovatelného práva měla nést druhá smluvní strana,

(2) Ustanovení odstavce 1 písm. g) nebrání ujednáním, jimiž si poskytovatel finančních služeb vyhrazuje právo vypovědět smlouvu uzavřenou na dobu neurčitou, a to i bez výpovědní lhůty, je-li k tomu platný důvod za předpokladu, že o tom bezodkladně informuje druhou smluvní stranu.

(3) Ustanovení odstavce 1 písm. j) nebrání ujednáním, jimiž si poskytovatel finančních služeb vyhrazuje právo bez předběžného oznámení změnit úrokovou sazbu, kterou má platit spotřebitel nebo která má být spotřebiteli placena, nebo částku jiných poplatků za finanční služby, je-li k tomu platný důvod za předpokladu, že o tom informuje při nejbližší příležitosti druhou smluvní stranu, má-li druhá strana právo smlouvu z tohoto důvodu okamžitě vypovědět.

(4) Ustanovení odstavce 1 písm. j) také nebrání ujednáním, jimiž si profesionál vyhrazuje právo jednostranně změnit podmínky smlouvy na dobu neurčitou, jestliže je povinen o tom spotřebitele v dostatečném předstihu informovat a má-li současně spotřebitel právo smlouvu vypovědět.

(5) Ustanovení odstavce 1 písm. g), j) a l) se nevztahují na

a) obchody s cennými papíry, finančními nástroji a jinými produkty nebo službami, u nichž je cena závislá na fluktuaci kurzů nebo burzovních indexů nebo úrokových sazeb na finančních trzích, na něž nemá profesionál žádný vliv,

b) smlouvy o nákupu nebo prodeji cizí měny, cestovních šeků nebo mezinárodních peněžních poukázek vystavených v cizí měně.

(6) Ustanovení odstavce 1 písm. l) nebrání ujednáním o cenové indexaci, pokud jsou v souladu se zákonem a jestliže je způsob, kterým se ceny mění, výslovně popsán.

§ 1816

(1) Zneužívající povaha ujednání se posuzuje s ohledem na povahu zboží nebo služeb, které jsou předmětem smlouvy, a s přihlédnutím ke všem okolnostem uzavření smlouvy i k ostatním ujednáním ve smlouvě nebo v souvisejících smlouvách v době uzavření smlouvy.

(2) Předmětem posouzení zneužívající povahy podle odstavce 1 není ujednání o vymezení hlavního předmětu plnění ani o přiměřenosti mezi cenou a úhradou na jedné straně a službami nebo zbožím poskytovanými jako protiplnění na straně druhé, nakolik jsou spotřebiteli poskytnuty jasným a srozumitelným způsobem.

§ 1817

Zneužívající ujednání nezavazuje spotřebitele. Smlouva není neplatná, pokud může být závazek splněn za stejných podmínek i bez zneužívajícího ujednání. Spotřebitel může prohlásit, že zneužívající ujednání uznává jako platné.

Oddíl 3

Smlouvy uzavírané distančním způsobem, smlouvy uzavřené mimo provozovnu a některé další smlouvy³

§ 1818

(1) Ustanovení tohoto oddílu se použijí také na dodávky vody, plynu, elektřiny a městského tepla včetně dodávek poskytovaných veřejnými dodavateli, pokud jsou poskytovány na smluvním základě.

(2) Ustanovení tohoto oddílu se nepoužijí na

a) smlouvu, jejímž předmětem je poskytování sociálních služeb, včetně sociálního bydlení, péče o děti a podpora rodin a osob, které se trvale nebo dočasně nacházejí v nouzové situaci, a to včetně dlouhodobé péče,

b) smlouvu, jejímž předmětem je poskytování zdravotní péče pacientům zdravotnickými pracovníky za účelem vyhodnocení nebo udržení jejich zdravotního stavu nebo jejich uzdravení, včetně předepisování, vydávání a poskytování léčivých přípravků a zdravotnických prostředků, bez ohledu na to, zda je poskytována ve zdravotnickém zařízení či nikoliv,

c) smlouvu, jejímž předmětem je sázení peněžitých částek, včetně loterií, hazardních her v kasinech a sázkových her,

d) smlouvu, jejímž předmětem jsou finanční služby,

e) smlouvu, jejímž předmětem je zhotovení, nabývání či převod práva k nemovité věci,

f) smlouvu, jejímž předmětem je výstavba nové budovy, podstatná přestavba budovy nebo nájem bytu pro obytné účely,

g) smlouvy vymezené v § 1865,

h) smlouvy, které připraví notář nebo úředník veřejné moci, který je podle zákona vázán nestranností a nezávislostí a který je povinen poskytnutím úplné právní informace dbát na to, aby spotřebitel uzavřel smlouvu jenom po zralém uvážení a s plnou znalostí všech právních aspektů a jsa si vědom právních důsledků,

i) smlouvu o dodávce potravin, nápojů nebo jiného zboží běžné spotřeby dodávaného do spotřebitelovy domácnosti, do místa jeho bydliště nebo

³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES.

jeho pracoviště formou častých a pravidelných dodávek,

j) smlouvy o přepravě osoby, s výjimkou § 1825, § 1843 a § 1846,

k) smlouvu uzavřenou při použití prodejních automatů nebo automatizovaných obchodních prostor, nebo

l) smlouvu uzavřenou s poskytovatelem veřejně dostupné služby elektronických komunikací prostřednictvím placeného telefonního automatu za účelem jeho používání nebo uzavřenou za účelem jediného spojení spotřebitele telefonem, faxem nebo internetem.

Pododdíl 1

Jiné smlouvy než smlouvy uzavírané distančním způsobem nebo smlouvy uzavřené mimo provozovnu

§ 1819

Sdělení před uzavřením smlouvy

(1) Dříve, než je spotřebitel vázán jinou smlouvou, než uzavíranou distančním způsobem nebo mimo provozovnu, nebo nabídkou stejného druhu, poskytne mu profesionál jasným a srozumitelným způsobem následující informace, nakolik nevyplývají z kontextu

a) hlavní vlastnosti zboží nebo služby v rozsahu odpovídajícím danému nosiči a zboží nebo službám,

b) údaje sloužící k dostatečné identifikaci profesionála, například obchodní firmu, adresu jeho provozovny a telefonní číslo,

c) celkovou cenu zboží nebo služeb včetně daní, nebo pokud z povahy zboží nebo služeb vyplývá, že cenu nelze rozumně stanovit předem, způsob jejího výpočtu a případně i veškeré další poplatky za dopravu, dodání nebo poštovné, nebo pokud tyto poplatky nelze rozumně stanovit předem, skutečnost, že k ceně mohou být účtovány takové dodatečné poplatky,

d) případně způsob platby, dodání a plnění, datum, k němuž se profesionál zavazuje dodat zboží nebo poskytnout službu, a profesionálem stanovený způsob vyřizování reklamací,

e) připomenutí zákonné odpovědnosti za vady, existence poprodejiho servisu a obchodních záruk včetně podmínek pro uplatňování těchto práv,

f) je-li to třeba nebo jde-li o smlouvu uzavíranou na dobu neurčitou nebo automaticky obnovovanou, údaj o době trvání závazku a podmínky jeho ukončení,

g) je-li to třeba, údaje o funkčnosti digitálního obsahu včetně použitelných opatření technické ochrany a

h) je-li to třeba, údaje o součinnosti digitálního obsahu s hardwarem a softwarem, které jsou profesionálovi známy nebo u nichž lze rozumně očekávat,

že by mu měly být známy.

(2) Ustanovení odstavce 1 se použije také na smlouvy týkající se dodávek vody, plynu nebo elektřiny, které nejsou baleny ve vymezeném objemu nebo ve stanoveném množství, tepla z dálkového vytápění a digitálního obsahu, který není poskytnut na hmotném nosiči.

(3) Ustanovení odstavce 1 se nepoužije na smlouvy o běžných každodenních záležitostech a které jsou splněny hned po jejich uzavření.

Pododdíl 2

Smlouvy uzavírané distančním způsobem a smlouvy uzavřené mimo provozovnu

§ 1820

Sdělení před uzavřením smlouvy

(1) Dříve, než je spotřebitel vázán smlouvou uzavíranou distančním způsobem nebo mimo provozovnu nebo nabídkou stejného druhu, poskytne mu profesionál jasným a srozumitelným způsobem následující informace

a) hlavní vlastnosti zboží nebo služeb v rozsahu odpovídajícím danému nosiči a zboží nebo službám,

b) údaje sloužící k dostatečné identifikaci profesionála, například jeho obchodní jméno,

c) adresa, na níž je profesionál usazen, a telefonní číslo profesionála, číslo faxu a e-mailovou adresu, pokud existují, které spotřebiteli umožňují urychleně profesionála kontaktovat a efektivně s ním komunikovat, a případně identifikaci a sídlo profesionála, na jehož účet jedná,

d) adresa obchodního sídla profesionála, pokud se liší od adresy podle písmene c), a případně adresa profesionála, na jehož účet jedná a na niž může spotřebitel zaslat případnou reklamaci,

e) celková cena včetně daní, nebo pokud z povahy zboží nebo služby vyplývá, že cenu nelze rozumně stanovit předem, způsob jejího výpočtu a případně i veškeré další poplatky za dopravu, dodání nebo poštovné a jakékoliv další náklady, nebo pokud tyto poplatky nelze rozumně stanovit předem, skutečnost, že k ceně mohou být účtovány takové dodatečné poplatky. V případě smlouvy na dobu neurčitou nebo smlouvy obsahující předplatné zahrnuje cena celkové náklady za jedno zúčtovací období. Pokud takové smlouvy stanoví pevnou sazbu, obsahuje celková cena také celkové měsíční náklady. Pokud celkové náklady nelze rozumně stanovit předem, sdělí způsob výpočtu ceny,

f) náklady na prostředky komunikace na dálku použité pro uzavření smlouvy, pokud se liší od základní sazby,

g) způsob platby, dodání a plnění, datum, k němuž se profesionál zavazuje dodat zboží nebo poskytnout službu, a případně profesionálem stanovený způsob vyřizování reklamací,

h) má-li spotřebitel právo odstoupit od smlouvy, podmínky, lhůtu a způsob výkonu tohoto práva v souladu s § 1832 odst. 1, jakož i vzorový formulář pro odstoupení od smlouvy, jehož náležitosti stanoví prováděcí předpis,

i) případně, že při odstoupení od smlouvy ponese spotřebitel náklady zpětného zaslání zboží a v případě smluv uzavíraných distančním způsobem, jestliže zboží podle své povahy nemůže být zasláno zpět obvyklou poštovní cestou, náklady spojené s vrácením zboží,

j) že v případě odstoupení od smlouvy po předložení žádosti podle § 1827 odst. 2 nebo § 1830 odst. 3 o zahájení dodávek již v průběhu lhůty pro odstoupení od smlouvy je spotřebitel povinen uhradit profesionálovi přiměřené náklady v souladu s § 1837,

k) pokud v souladu s § 1840 nevznikne právo odstoupit od smlouvy, údaj, že spotřebitel nebude moci tohoto práva využít, nebo případně údaj, za jakých okolností spotřebitel své právo odstoupit ztrácí,

l) připomenutí práva ze zákonné odpovědnosti za vady,

m) případně existence poprodejní asistenční služby pro zákazníky, poprodejního servisu služeb a obchodních záruk a jejich podmínek,

n) existence příslušných kodexů upravujících chování profesionálů, kteří se zaváží k jejich dodržování, v souvislosti s jednou nebo více obchodními praktikami nebo odvětvími podnikání, aniž by jejich dodržování bylo uloženo právním předpisem a případně jak lze obdržet jejich kopii,

o) doba trvání závazku ze smlouvy, nebo, je-li smlouva uzavřena na dobu neurčitou nebo je-li automaticky obnovována, podmínky ukončení závazku,

p) případně minimální doba trvání povinností spotřebitele vyplývajících ze smlouvy,

q) případně existence záloh nebo peněžitých záruk, které musí spotřebitel na žádost profesionála zaplatit nebo poskytnout, a podmínky, které se na ně vztahují,

r) je-li to třeba, údaje o funkčnosti digitálního obsahu, včetně aplikovatelných opatření technické ochrany,

s) je-li to třeba, údaje o součinnosti digitálního obsahu s hardwarem a softwarem, které jsou profesionálovi známy nebo u nichž lze rozumně očekávat, že by mu měly být známy,

t) případně možnost obrátit se na mechanismus mimosoudního řízení o reklamaci a náhradě, jemuž je profesionál podroben a způsob přístupu k tomuto mechanismu.

(2) Odstavec 1 platí také na smlouvy týkající se dodávek vody, plynu nebo elektřiny, které nejsou baleny ve vymezeném objemu nebo ve stanoveném množství, tepla z dálkového vytápění a digitálního obsahu, který není poskytnut na hmotném nosiči.

(3) V případě veřejné dražby mohou být informace uvedené v odstavci 1 písm. b), c) a d) nahrazeny odpovídajícími informacemi týkajícími se dražitele.

(4) Údaje podle odstavce 1 písm. h), i) a j) může profesionál spotřebiteli sdělit také prostřednictvím vzorového poučení o možnosti odstoupení od smlouvy, jehož náležitosti stanoví prováděcí právní předpis.

(5) Pokud profesionál poskytl spotřebiteli správně vyplněné vzorové poučení o možnosti odstoupení od smlouvy, splnil informační požadavky uvedené v odstavci 1 písm. h), i) a j).

§ 1821

Obsah smlouvy

Údaje uvedené v § 1820 odst. 1 tvoří nedílnou součást smlouvy. Tyto údaje lze změnit, jenom pokud si to strany výslovně ujednají.

§ 1822

Pokud profesionál nesplnil požadavky na poskytnutí údajů o dalších poplatcích či nákladech podle § 1820 odst. 1 písm. e), nebo o nákladech spojených s vrácením zboží podle § 1820 odst. 1 písm. i), není spotřebitel povinen tyto poplatky nebo náklady profesionálovi hradit.

§ 1823

V případě pochybností musí podnikatel prokázat, že sdělil spotřebiteli údaje, které je povinen sdělit podle tohoto pododdílu.

Ustanovení o závazcích ze smluv uzavíraných distančním způsobem

§ 1824

(1) V případě smluv uzavíraných distančním způsobem sdělí profesionál spotřebiteli údaje uvedené v § 1820 odst. 1 nebo mu je zpřístupní způsobem odpovídajícím použitému prostředku komunikace na dálku. Sdělení musí být učiněno jasným a srozumitelným jazykem. Jsou-li tyto údaje poskytnuty na trvalém nosiči, musí být čitelné.

(2) Pokud prostředek komunikace na dálku poskytuje jen omezený prostor nebo čas pro sdělení údajů, poskytne profesionál příslušným prostředkem komunikace na dálku a před uzavřením smlouvy alespoň předmluvní informace o hlavních znacích zboží nebo služby, o identifikaci profesionála, celkové ceně, právu odstoupit od smlouvy a o době platnosti smlouvy a v případě smlouvy uzavírané na dobu neurčitou také údaje o podmínkách ukončení smlouvy podle § 1820 odst. 1 písm. a), b), e), h) a o). Ostatní informace podle § 1820 odst. 1 poskytne profesionál spotřebiteli vhodným způsobem v souladu s odstavcem 1.

§ 1825

(1) Pokud smlouva, která musí být uzavřena elektronickými prostředky, zavazuje spotřebitele k zaplacení, upozorní profesionál spotřebitele jasným a zjevným způsobem

na údaje uvedené v § 1820 odst. 1 písm. a), e), o) a p). K upozornění musí dojít bezprostředně před tím, než spotřebitel učiní objednávku.

(2) Profesionál zajistí, aby spotřebitel při učinění objednávky výslovně vzal na vědomí, že se objednávkou zavazuje k zaplacení. Pokud je objednávka činěna použitím tlačítka nebo podobné funkce, musí být toto tlačítko či podobná funkce snadno čitelným způsobem označeny „objedávka zavazující k platbě“ nebo jinou odpovídající a jednoznačnou formulací upozorňující, že podáním objednávky vzniká povinnost zaplatit.

(3) Nedodrží-li profesionál povinnost podle odstavce 2, není spotřebitel smlouvou nebo objednávkou vázán.

(4) Stránky internetového obchodu jasně a čitelně informují nejpozději na začátku procesu objednávky, zda budou použita nějaká omezení dodávky a jaké prostředky placení jsou přijímány.

§ 1826

(1) Pokud profesionál kontaktuje spotřebitele prostřednictvím telefonu za účelem uzavření smlouvy uzavírané distančním způsobem, sdělí mu na začátku hovoru základní údaje sloužící k dostatečné identifikaci profesionála, a pokud telefonuje v zastoupení jiné osoby, též údaje sloužící k její dostatečné identifikaci, a obchodní povahu hovoru.

(2) Sjednává-li se smlouva způsobem podle odstavce 1, potvrdí profesionál spotřebiteli nabídku písemně nebo na trvalém nosiči. Spotřebitel je nabídkou vázán až po jejím podpisu nebo po odeslání svého písemného či textového souhlasu.

§ 1827

(1) Profesionál potvrdí spotřebiteli uzavření smlouvy uzavírané distančním způsobem na trvalém nosiči v přiměřené lhůtě po jejím uzavření, a nejpozději v okamžiku dodání zboží nebo před tím, než začne plnění služby. Potvrzení obsahuje údaje uvedené v § 1820 odst. 1, pokud je profesionál spotřebiteli nesdělil na trvalém nosiči již před uzavřením smlouvy uzavírané distančním způsobem, a u zboží s digitálním obsahem, které není dodáváno na pevném nosiči, potvrzení, že spotřebitel výslovně souhlasí se započítáním plněním a že bere na vědomí, že poskytnutím souhlasu ztrácí své právo odstoupit od smlouvy (§ 1840 písm. m).

(2) Přeje-li si spotřebitel, aby poskytování služeb nebo dodávka vody, plynu nebo elektřiny, které nejsou baleny ve vymezeném objemu nebo ve stanoveném množství, či tepla z dálkového vytápění začaly ve lhůtě pro odstoupení od smlouvy, profesionál požádá spotřebitele, aby podal výslovnou žádost.

§ 1828⁴

(1) Při použití elektronických prostředků musí profesionál spotřebiteli před tím, než podá objednávku, poskytnout i údaje

a) zda uzavřená smlouva bude u něho uložena a zda k ní umožní

⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu.

spotřebiteli přístup,

b) o jazycích, ve kterých lze smlouvu uzavřít,

c) o jednotlivých technických krocích vedoucích k uzavření smlouvy,

d) o možnostech zjištění a opravování chyb vzniklých při zadávání dat před podáním objednávky a

e) o kodexech chování, které jsou pro profesionála závazné nebo které dobrovolně dodržuje, a o jejich přístupnosti s využitím elektronických prostředků.

(2) Ustanovení odstavce 1 se nepoužije, pokud se smlouva uzavírá jen s využitím elektronické pošty nebo obdobnou individuální komunikací.

(3) Před podáním objednávky musí být při použití elektronických prostředků spotřebiteli umožněno zkontrolovat a měnit vstupní údaje, které do objednávky vložil.

§ 1829

(1) Podá-li spotřebitel objednávku prostřednictvím některého prostředku komunikace na dálku, je profesionál povinen neprodleně potvrdit její obdržení za použití elektronických prostředků; to neplatí, pokud se smlouva uzavírá jen s využitím elektronické pošty nebo obdobnou individuální komunikací.

(2) Objednávka a potvrzení o přijetí podle odstavce 1 jsou považovány za přijaté, pokud k nim strany, kterým jsou určeny, mají přístup.

(3) Uzavírá-li se smlouva za použití elektronických prostředků, poskytne profesionál spotřebiteli znění smlouvy i znění všeobecných obchodních podmínek v takové formě, aby je mohl uchovávat a reprodukovat.

§ 1830

Ustanovení o závazcích ze smluv uzavřených mimo provozovnu

(1) V případě smluv uzavřených mimo provozovnu sdělí profesionál spotřebiteli údaje uvedené v § 1820 odst. 1 na papíru; na jiném trvalém nosiči pokud s tím spotřebitel souhlasí. Tyto informace musí být čitelné a vyjádřené jasným a srozumitelným jazykem.

(2) Profesionál poskytne spotřebiteli kopii podepsané smlouvy nebo potvrzení o uzavřené smlouvě na papíru; na jiném trvalém nosiči, jen pokud s tím spotřebitel souhlasí. U zboží s digitálním obsahem dodávaným bez hmotného nosiče poskytne též potvrzení, že spotřebitel výslovně souhlasí se započítím plnění před uplynutím lhůty pro odstoupení a že bere na vědomí, že poskytnutím souhlasu ztrácí své právo odstoupit od smlouvy (§ 1840 písm. m).

(3) Přeje-li si spotřebitel, aby poskytování služeb nebo dodávka vody, plynu nebo elektřiny, které nejsou baleny ve vymezeném objemu nebo ve stanoveném množství, či tepla z dálkového vytápění začaly ve lhůtě pro odstoupení od smlouvy, profesionál požádá spotřebitele, aby podal výslovnou žádost na trvalém nosiči.

Odstoupení od smlouvy uzavřené distančním způsobem nebo od smlouvy uzavřené mimo provozovnu

§ 1831

(1) Spotřebitel má kromě případů a výjimek dále uvedených právo odstoupit bez udání důvodu od smlouvy ve lhůtě čtrnácti dnů. V případě odstoupení nenese spotřebitel žádné náklady s výjimkou případů stanovených v § 1834 odst. 2 a § 1835 až 1838. Lhůta podle věty první běží

a) v případě smluv o poskytování služeb ode dne uzavření smlouvy,

b) v případě kupních smluv ode dne převzetí zboží spotřebitelem nebo jím určenou třetí osobou jinou než dopravcem nebo

1. objedná-li spotřebitel v rámci jedné objednávky více věcí, které jsou dodávány samostatně, ode dne převzetí poslední věci,

2. v případě dodávky zboží sestávajícího z několika souprav nebo částí ode dne převzetí poslední soupravy nebo části,

3. v případě smluv, jejichž předmětem je pravidelná dodávka věcí po stanovenou dobu, ode dne převzetí první dodávky první věci,

c) v případě smluv týkajících se dodávek vody, plynu nebo elektřiny, pokud nejsou baleny ve vymezeném objemu nebo ve stanoveném množství, tepla z dálkového vytápění nebo digitálního obsahu, který není poskytnut na hmotném nosiči, ode dne, kdy byla uzavřena smlouva.

(2) Nebyl-li spotřebitel poučen o právu odstoupit od smlouvy v souladu s § 1820 odst. 1 písm. h), může spotřebitel od smlouvy odstoupit od smlouvy do 12 měsíců od uplynutí původní lhůty pro odstoupení stanovené podle odstavce 1. Jestliže však byl spotřebitel poučen o právu odstoupit od smlouvy ve lhůtě 12 měsíců ode dne stanoveného podle odstavce 1, běží čtrnáctidenní lhůta pro odstoupení ode dne, kdy spotřebitel poučení obdržel.

(3) Lhůta pro odstoupení se považuje za zachovanou, pokud spotřebitel oznámení o odstoupení odeslal před jejím uplynutím.

§ 1832

(1) Spotřebitel před uplynutím lhůty podle § 1831 oznámí profesionálovi své rozhodnutí o odstoupení prostřednictvím vzorového formuláře stanoveným v prováděcím předpise, nebo jakýmkoli jiným jednoznačným prohlášením.

(2) Profesionál může vedle prostředků podle odstavce 1 poskytnout spotřebiteli možnost vyplnit a odeslat prostřednictvím internetu vzorový formulář pro odstoupení od smlouvy nebo jiné jednoznačné prohlášení nacházející se na jeho internetových stránkách. V takovém případě potvrdí spotřebiteli bezodkladně jeho přijetí na trvalém nosiči.

(3) Odstoupení od smlouvy podle předchozích odstavců musí prokázat spotřebitel.

§ 1833

Účinky odstoupení

Odstoupení od smlouvy má za následek zánik závazků stran ze smlouvy

a) splnit závazky ze smlouvy uzavřené distančním způsobem nebo mimo provozovnu nebo

b) uzavřít smlouvu distančním způsobem nebo mimo provozovnu v případech, kde spotřebitel dal návrh.

§ 1834

Povinnosti profesionála při odstoupení spotřebitele

(1) Odstoupí-li spotřebitel od smlouvy, vrátí mu profesionál bez zbytečného odkladu, nejpozději do čtrnácti dnů od okamžiku, kdy byl informován o odstoupení spotřebitele od smlouvy, všechny peněžní prostředky včetně nákladů na dodání, které od něho na základě smlouvy přijal. Použije při tom stejný prostředek placení, jaký použil spotřebitel, ledaže by spotřebitel výslovně souhlasil s použitím jiného prostředku a za předpokladu, že tím spotřebiteli nevzniknou další náklady.

(2) Profesionál není povinen uhradit dodatečné náklady související s dodáním, pokud spotřebitel výslovně zvolil jiný než levnější způsob standardního dodání, který profesionál nabízí.

(3) Odstoupí-li spotřebitel od kupní smlouvy, a pokud profesionál nenabídl, že zboží osobně od spotřebitele vyzvedne, není profesionál povinen vrátit přijaté peněžní prostředky spotřebiteli dříve, než mu spotřebitel zboží předá nebo prokáže, že mu zboží odeslal, podle toho, co nastane dříve.

Povinnosti spotřebitele při odstoupení od smlouvy

§ 1835

(1) Odstoupí-li spotřebitel od smlouvy, zašle nebo předá zboží profesionálovi nebo osobě jím pověřené k jeho převzetí bez zbytečného odkladu, nejpozději do čtrnácti dnů ode dne, kdy profesionála informoval o odstoupení od smlouvy, pokud mu profesionál nenabídl, že si zboží vyzvedne. Lhůta se považuje za dodržanou, pokud spotřebitel odešle zboží zpět před uplynutím čtrnácti dnů.

(2) Spotřebitel nese pouze přímé náklady na vrácení zboží, ledaže profesionál souhlasil s jejich převzetím nebo neinformoval spotřebitele o tom, že je nese spotřebitel sám.

(3) V případě smluv uzavřených mimo provozovnu, kdy bylo zboží dodáno spotřebiteli domů v době uzavření smlouvy, převezme profesionál zboží na své náklady, pokud povaha zboží neumožňuje odeslat je běžným způsobem zpět poštou.

§ 1836

Spotřebitel odpovídá profesionálovi pouze za snížení hodnoty zboží, které vzniklo v důsledku nakládání s tímto zbožím jinak, než je nutné k tomu, aby se obeznámil s

povahou, vlastnostmi a funkčností zboží. Zejména není spotřebitel odpovědný, pokud mu profesionál nesdělil informace podle ustanovení § 1820 odst. 1 písm. h).

§ 1837

Odstoupí-li spotřebitel od smlouvy poté, co profesionál začal s plněním na základě výslovné žádosti spotřebitele podle § 1827 odst. 2 nebo § 1830 odst. 3 před uplynutím lhůty pro odstoupení, uhradí profesionálovi poměrnou část sjednané ceny za plnění poskytnuté do okamžiku odstoupení od smlouvy. Poměrná část, kterou má spotřebitel uhradit, se vypočítá na základě celkové ceny sjednané ve smlouvě. Je-li celková cena nepřiměřeně vysoká, vypočítá se na základě tržní hodnoty dodaného zboží nebo poskytnuté služby.

§ 1838

(1) Odstoupí-li spotřebitel od smlouvy, nenese žádné náklady, jestliže jde o smlouvu

a) jejímž předmětem je poskytování služeb nebo dodávka vody, plynu nebo elektřiny, které nejsou baleny ve vymezeném objemu nebo ve stanoveném množství, či tepla z dálkového vytápění, provedené zcela nebo částečně během lhůty pro odstoupení od smlouvy, pokud profesionál neposkytl spotřebiteli údaje podle § 1820 odst. 1 písm. h) nebo j) nebo pokud začal s plněním, aniž o to spotřebitel výslovně žádal podle § 1827 odst. 2 a § 1830 odst. 3, nebo

b) o dodání digitálního obsahu, který nebyl dodán na hmotném nosiči, a profesionál jej dodal před uplynutím lhůty pro odstoupení od smlouvy, ačkoliv spotřebitel nedal výslovný souhlas k plnění před uplynutím lhůty k odstoupení nebo neuznal výslovně, že mu právo na odstoupení od smlouvy nevznikne dávaje k tomu souhlas nebo profesionál neposkytl spotřebiteli potvrzení podle § 1827 odst. 1 a § 1830 odst. 2.

(2) S výjimkou případů upravených v § 1834 odst. 2 a § 1835 až 1838 nenese spotřebitel žádnou odpovědnost za odstoupení od smlouvy.

§ 1839

Účinky odstoupení na závazky z akcesorických smluv

(1) Aniž je dotčen jiný právní předpis⁵, uplatní-li spotřebitel své právo odstoupit od smlouvy uzavírané distančním způsobem nebo smlouvy uzavřené mimo provozovnu v souladu s § 1831 až § 1838, zanikají závazky ze všech akcesorických smluv ke stejnému okamžiku jako závazky ze smlouvy hlavní bez jakýchkoli jiných nákladů pro spotřebitele, s výjimkou nákladů podle § 1834 odst. 2 a § 1835 až 1838.

(2) Akcesorickou smlouvou podle odstavce 1 se rozumí smlouva, na jejímž základě získává spotřebitel zboží nebo službu, které souvisejí se smlouvou uzavíranou distančním způsobem nebo se smlouvou uzavřenou mimo provozovnu, a toto zboží nebo služba jsou poskytovány profesionálem nebo třetí stranou na základě ujednání mezi uvedenou třetí stranou a profesionálem.

⁵ Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a změně některých zákonů.

§ 1840

Výjimky z práva odstoupit od smlouvy

Spotřebitel nemůže odstoupit od smlouvy

a) o poskytování služeb, jestliže byly závazky ze smlouvy v plném rozsahu splněny, jestliže plnění začalo s předchozím výslovným souhlasem spotřebitele, který výslovně uznal, že ztratí právo odstoupit od smlouvy, jakmile bude závazek profesionála splněn v celém rozsahu,

b) o dodávce zboží nebo služby, jejichž cena závisí na výchylkách finančního trhu nezávisle na vůli profesionála, k nimž může dojít během lhůty pro odstoupení od smlouvy,

c) o dodávce zboží, které bylo vyrobeno podle specifikace spotřebitele nebo zvláště upraveno pro jeho osobu,

d) o dodávce zboží, které podléhá rychlé zkáze nebo má krátkou dobu trvanlivosti,

e) o dodávce zboží v uzavřeném obalu, které spotřebitel po dodání z obalu vyňal a z důvodů ochrany zdraví nebo z hygienických důvodů jej není možné vrátit,

f) o dodávce zboží, které bylo po dodání a s ohledem na jeho povahu nevratně smíšeno s jiným zbožím,

g) o dodání alkoholických nápojů, jejichž cena byla sjednána v době uzavření kupní smlouvy, jež mohou být dodány až po uplynutí třiceti dnů a jejichž cena závisí na výchylkách trhu nezávislých na vůli profesionála,

h) o naléhavé opravě nebo údržbě provedené na pozvání a v místě určeném spotřebitelem na jeho žádost; pokud při příležitosti takové návštěvy poskytne profesionál navíc jinou službu než tu, kterou si spotřebitel výslovně vyžádal, nebo dodá navíc jiné zboží než náhradní díly nutné k provedení údržby nebo opravy, má spotřebitel právo od smlouvy o dodávce těchto dodatečných služeb nebo zboží odstoupit,

i) o dodávce zvukové nebo obrazové nahrávky nebo počítačového programu v uzavřeném obalu, pokud jej spotřebitel po dodání porušil,

j) o dodávce novin, jiných periodik nebo časopisů s výjimkou smluv o předplatném na jejich dodávání,

k) uzavírané při veřejné dražbě,

l) o ubytování k jiným než bytovým účelům, o přepravě zboží, o pronájmu vozidel, o restauračních službách nebo o využití volného času, pokud smlouva určuje plnění k určitému datu nebo v určitém období, nebo

m) o dodání digitálního obsahu, není-li dodán na hmotném nosiči a byl-li dodán s předchozím výslovným souhlasem spotřebitele před uplynutím lhůty pro odstoupení od smlouvy, a jestliže spotřebitel rovněž uznal, že v takovém

případě ztrácí právo odstoupit od smlouvy.

Pododdíl 3

Další práva spotřebitelů

§ 1841

(1) Ustanovení tohoto pododdílu se použijí na kupní smlouvy. Nepoužijí se na smlouvy o dodávce vody, plynu nebo elektřiny, pokud nejsou baleny ve vymezeném objemu nebo ve stanoveném množství, tepla z dálkového vytápění nebo o dodávce digitálního obsahu, který není poskytnut na hmotném nosiči.

(2) Ustanovení § 1843 o platebních prostředcích, § 1845 o telefonické komunikaci a § 1846 o dodatečných platbách se použijí na kupní smlouvy, smlouvy o dodávce služeb a rovněž na smlouvy o dodávce vody, plynu elektřiny, tepla z dálkového vytápění nebo o dodávkách digitálního obsahu.

§ 1842

Dodání

(1) Jedná-li se o závazek z kupní smlouvy a nedohodnou-li se strany jinak, předá profesionál zboží spotřebiteli nebo mu umožní jím disponovat bez zbytečného odkladu po uzavření smlouvy, nejpozději však do třiceti dnů ode dne jejího uzavření.

(2) Nesplní-li profesionál povinnost podle odstavce 1, spotřebitel jej vyzve k dodání v dodatečně přiměřené lhůtě. Nedodá-li profesionál zboží ani v této lhůtě, je spotřebitel oprávněn od smlouvy odstoupit. Odmítl-li však profesionál zboží dodat nebo jedná-li se o fixní závazek podle § 1980, má spotřebitel právo od smlouvy odstoupit ihned.

(3) Po odstoupení od smlouvy vrátí profesionál bez zbytečného odkladu spotřebiteli všechny částky, které ten uhradil podle smlouvy.

§ 1843

Náklady užití platebního prostředku

Profesionál nesmí účtovat spotřebiteli vyšší náklady použití platebního prostředku, než které sám platí.

§ 1844

Přechod nebezpečí

Jestliže smlouva zavazuje profesionála k expedování zboží, přechází nebezpečí škody nebo nahodilé zkázy v okamžiku, kdy spotřebitel nebo třetí osoba určená spotřebitelem a odlišná od dopravce převezme zboží. Nebezpečí však přechází na spotřebitele již předáním dopravci, pokud byl k přepravě pověřen spotřebitelem, jestliže volba dopravce nebyla navržena profesionálem, aniž jsou tímto ustanovením dotčena práva spotřebitele vůči dopravci.

§ 1845

Telefonická komunikace

Jestliže profesionál využívá ke kontaktování spotřebitele ohledně uzavření smlouvy telefonní spojení, musí zajistit, aby spotřebitel, který jej telefonicky kontaktuje, neplatil víc než základní sazbu. Toto ustanovení se nedotýká práva telefonního operátora účtovat takové hovory.

§ 1846

Dodatečné platby

(1) Než je spotřebitel vázán smlouvou nebo nabídkou, vyžádá si od něj profesionál výslovný souhlas pro každou dodatečnou platbu nad dohodnutou cenu za hlavní smluvní závazek.

(2) Pokud profesionál souhlas spotřebitele podle odstavce 1 neobdržel, ale odvodil jej z předem nastavených možností, které by musel spotřebitel zamítnout, aby se vyhnul dodatečné platbě, má spotřebitel nárok na vrácení této platby.

§ 1847

Neobjednané plnění

(1) Dodal-li profesionál spotřebiteli zboží, vodu, plyn, elektřinu, teplo z dálkového vytápění nebo digitální obsah nebo poskytl-li službu bez objednávky, nevzniká spotřebiteli povinnost uhradit cenu. Spotřebitel nemusí na své náklady profesionálovi ani nic vracet.

(2) Mlčení nebo nečinnost spotřebitele po takovém nevyžádaném dodání nebo poskytnutí nelze považovat za souhlas.

Oddíl 4

Smlouvy o finančních službách uzavírané distančním způsobem⁶

§ 1848

(1) Smlouvou o finanční službě se pro účely úpravy spotřebitelských smluv v tomto zákoně rozumí každá spotřebitelská smlouva týkající se banky, úvěru, pojištění, penzijního připojištění, investic a placení.

(2) Dodavatelem se pro účely tohoto oddílu rozumí kterákoli fyzická nebo právnická osoba soukromého nebo veřejného práva, která je v rámci své obchodní nebo profesionální činnosti poskytovatelem služeb, jež jsou předmětem smlouvy uzavírané distančním způsobem.

⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. září 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku a o změně směrnice Rady 90/619/EHS a směrnic 97/7/ES a 98/27/ES.

§ 1849

(1) Ustanovení tohoto oddílu se použijí na smlouvu o finanční službě a na práva a povinnosti z ní vzniklé, pokud byl k uzavření smlouvy použit výhradně prostředek komunikace na dálku.

(2) U smlouvy o finanční službě, na základě které jsou uskutečňovány následné operace nebo řada různých operací stejné povahy rozložených v čase, se ustanovení tohoto oddílu použijí jen na tuto první smlouvu. Není-li žádná první smlouva, ale mezi stejnými smluvními stranami jsou uskutečňovány následné operace nebo řada různých operací stejné povahy rozložených v čase, použije se ustanovení § 1850 jen na první uskutečněnou operaci; jestliže však od poslední operace stejné povahy uplynul více než jeden rok, následující uskutečněná operace téže povahy je považována za první v nové řadě operací a ustanovení § 1850 se použije.

§ 1850

Sdělení před uzavřením smlouvy

(1) Dodavatel sdělí v dostatečném předstihu před uzavřením smlouvy nebo před tím, než spotřebitel učiní závaznou nabídku, spotřebiteli alespoň

a) údaje o dodavateli

1. identifikační údaje a hlavní předmět činnosti dodavatele, adresu sídla dodavatele a každou další adresu potřebnou pro vztahy spotřebitele s dodavatelem,

2. identifikační údaje zástupce dodavatele usazeného v domovském členském státě spotřebitele a adresu pro vztahy spotřebitele se zástupcem, jestliže takový zástupce existuje,

3. pokud má spotřebitel obchodní vztahy s jiným profesionálem, než je dodavatel, identifikační údaje tohoto profesionála, titul, z něhož vystupuje vůči spotřebiteli, a adresu pro vztah spotřebitele s tímto profesionálem,

4. je-li dodavatel zapsán v obchodním nebo podobném veřejném rejstříku, údaje o tomto rejstříku a o čísle zápisu nebo o jiném prostředku identifikace zápisu,

5. podléhá-li činnost dodavatele povolovacímu režimu, údaje o příslušném orgánu dohledu,

b) údaje o finanční službě

1. popis hlavních znaků finanční služby,

2. celkovou cenu poskytované služby včetně všech souvisejících provizí za zprostředkování, poplatků a nákladů a veškerých daní placených prostřednictvím dodavatele; nelze-li přesnou celkovou cenu určit předem, pak veškeré údaje o způsobu výpočtu konečné ceny umožňující spotřebiteli si tuto cenu ověřit,

3. případně upozornění, že finanční služba je spojena s nástroji

zahrnujícími zvláštní rizika spojená s jejich specifickými vlastnostmi nebo operacemi, které mají být uskutečněny, nebo jejichž cena závisí na kolísání finančních trhů, které dodavatel nemůže nijak ovlivnit, a že minulé výkony nedovolují předvídat výkony budoucí,

4. upozornění na možnost, že mohou existovat další daně a náklady, které nejsou placeny prostřednictvím dodavatele nebo jím nejsou fakturovány,

5. veškerá časová omezení platnosti poskytnutých údajů,

6. způsoby placení a plnění závazků,

7. veškeré zvláštní dodatečné náklady pro spotřebitele související s používáním prostředků dálkové komunikace, jsou-li fakturovány,

c) údaje o smlouvě uzavřené distančním způsobem

1. zda má nebo nemá spotřebitel právo odstoupit od smlouvy a v případě, že takové právo má, lhůtu a způsob jeho výkonu včetně všech úhrad, jež od něho mohou být požadovány v souladu s následujícími ustanoveními, a o důsledcích, které s sebou nese nevykonání práva odstoupit,

2. minimální dobu trvání závazku ze smlouvy o trvalém nebo opakujícím se poskytování finančních služeb,

3. údaje o právech na předčasné nebo jednostranné ukončení smluvního vztahu, jež strany mohou mít ze smlouvy uzavřené distančním způsobem, včetně případných smluvních pokut, které pro takové případy smlouva ukládá,

4. praktické pokyny pro výkon práva odstoupení od smlouvy včetně adresy, na niž má být oznámení o odstoupení zasláno,

6. označení členského státu nebo členských států Evropské unie, jejichž právní předpisy bere dodavatel za základ pro vytvoření vztahů se spotřebitelem před uzavřením smlouvy,

7. údaj o každé smluvní doložce o rozhodném právu a o soudní kompetenci,

8. údaj o jazyku nebo jazycích, v jakém jsou sděleny smluvní podmínky a informace podle tohoto ustanovení a rovněž jazyk nebo jazyky, jimiž se dodavatel se souhlasem spotřebitele zavazuje komunikovat za trvání závazku,

d) údaje o právní ochraně

1. údaj o existenci či neexistenci, způsobu a podmínkách mimosoudního vyřizování reklamací a prostředků právní ochrany přístupných spotřebiteli, který je stranou smlouvy uzavřené distančním způsobem, a pokud existují, postup jejich uplatnění,

2. údaj o existenci garančního fondu nebo jiného odškodňovacího

systému.

(2) Z údajů poskytnutých spotřebiteli musí být jednoznačně rozpoznatelný jejich podnikatelský účel. Musí být poskytnuty jasným a srozumitelným způsobem vhodným pro použité prostředky dálkové komunikace, zejména s ohledem na zásadu poctivosti v obchodních transakcích a na ochranu osob, které nejsou plně svéprávné.

§ 1851

Hlasová telefonní komunikace

(1) V případě hlasové telefonní komunikace musí být spotřebiteli na začátku každého hovoru zahájeného dodavatelem sdělen jednoznačně obchodní účel hovoru a údaje sloužící k identifikaci dodavatele.

(2) Jestliže s tím vysloví spotřebitel souhlas, je možné mu místo informací uvedených v § 1850 odst. 1, sdělit pouze

a) identitu osoby, která je v kontaktu se spotřebitelem, a její spojení s dodavatelem,

b) hlavní vlastnosti poskytované finanční služby,

c) celkovou cenu, již je spotřebitel povinen zaplatit dodavateli za poskytnutou finanční službu včetně všech daní a poplatků zaplacených prostřednictvím dodavatele; není-li možno cenu určit, základ pro její výpočet umožňující spotřebiteli cenu ověřit,

d) další daně a poplatky, které nejsou hrazeny ani fakturovány dodavatelem, nebo

e) existenci nebo absenci práva odstoupit od smlouvy, lhůtu a způsob jeho výkonu včetně informace o tom, jakou částku by spotřebitel musel při odstoupení uhradit.

(3) Dodavatel dále informuje spotřebitele o tom, že další údaje jsou k dispozici na vyžádání, a o povaze těchto údajů. Povinnost dodavatele dodat poté informace za podmínek a v rozsahu stanoveném v § 1853 není tímto ustanovením dotčena.

§ 1852

(1) Jestliže jiné právní předpisy upravující finanční služby stanoví další informační povinnosti dodavateli, musí dodavatel splnit i tyto další povinnosti.

(2) Je-li na dodávku rovněž aplikovatelná směrnice o platebních službách na vnitřním trhu Evropské unie⁷, použijí se namísto ustanovení § 1850 odst. 1, s výjimkou písm. b) bod 3 až 7, písm. c) bod 1, 4 a 6 a písm. d) bod 2, ustanovení § 79 až § 85 zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku.

⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES ze dne 13. listopadu 2007 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES a 2006/48/ES a zrušuje směrnice 97/5/ES.

§ 1853

(1) Dodavatel sdělí spotřebiteli veškeré smluvní podmínky a údaje uvedené v § 1850 odst. 1 a § 1852 na papíru nebo na jiném trvalém nosiči, který je dostupný a přístupný spotřebiteli, v dostatečném předstihu před okamžikem, od něž je spotřebitel smlouvou nebo nabídkou vázán.

(2) Byla-li smlouva uzavřena na žádost spotřebitele s použitím takových prostředků dálkové komunikace, které neumožňují sdělit smluvní podmínky a údaje v souladu s odstavcem 1, splní dodavatel tuto povinnost okamžitě po uzavření smlouvy.

(3) Spotřebitel má právo obdržet kdykoli za trvání závazku ze smlouvy na žádost smluvní podmínky v tištěné podobě; stejně tak má právo změnit způsob komunikace na dálku, pokud to neodporuje povaze poskytovaných služeb ani uzavřené smlouvě.

§ 1854

Údaje o smluvních závazcích, které byly spotřebiteli sděleny před uzavřením smlouvy, musí být v souladu se smluvními závazky, které by vyplývaly z práva, jež se považuje za rozhodné právo smlouvy, bude-li uzavřena.

Odstoupení od smlouvy

§ 1855

(1) Spotřebitel má právo odstoupit od smlouvy bez uvedení důvodu a bez sankcí ve lhůtě čtrnácti dnů od uzavření smlouvy nebo ve lhůtě čtrnácti dnů ode dne, kdy mu byly předány údaje podle § 1853 odst. 1 nebo 2, nastal-li tento den později.

(2) Od smlouvy o životním pojištění nebo o penzijním připojištění má spotřebitel právo takto odstoupit ve lhůtě třiceti dnů ode dne, kdy byl dodavatelem informován, že byla uzavřena smlouva na dálku nebo ve lhůtě třiceti dnů ode dne, kdy mu byly poskytnuty údaje podle § 1853, nastal-li tento den později.

§ 1856

(1) Spotřebitel vykoná své právo odstoupit oznámením zaslaným prokazatelným způsobem v souladu s praktickými pokyny podle § 1850 odst. 1 písm. c) bod 4.

(2) Lhůta pro odstoupení se považuje za zachovanou, pokud odeslal spotřebitel oznámení o odstoupení, jestliže je uskutečnil písemně na papíru nebo na jiném trvalém nosiči, jenž je k dispozici adresátovi a k němuž má adresát přístup, před jejím uplynutím.

§ 1857

Spotřebitel nemá právo odstoupit, jestliže

a) cena finančních služeb závisí na pohybech cen na finančních trzích, které dodavatel nemůže ovlivnit, a ke kterým může dojít během lhůty pro odstoupení, jako jsou operace směn devizových hodnot, služby týkající se nástrojů měnového trhu, obchodovatelných cenných papírů včetně podílových listů nebo derivátů,

b) se jedná o pojistku týkající se cestovního pojištění nebo pojištění zavazadel nebo o podobnou krátkodobou pojistku s pojistnou dobou kratší než jeden měsíc nebo

c) se jedná o smlouvu, kterou obě strany zcela splnily na výslovnou žádost spotřebitele předtím, než spotřebitel vykonal právo odstoupit od smlouvy.

§ 1858

Je-li se smlouvou o finanční službě spojena jiná smlouva uzavíraná rovněž distančním způsobem a vztahující se k službám, které poskytuje dodavatel nebo třetí osoba na základě dohody mezi ní a dodavatelem, pak se odstoupením spotřebitele od smlouvy o finanční službě od počátku ruší i závazek vzniklý ze spojené smlouvy bez jakékoli smluvní sankce.

§ 1859

(1) Odstoupí-li spotřebitel od smlouvy v souladu s předchozími ustanoveními, může od něj dodavatel požadovat jenom zaplacení bez zbytečného odkladu ceny služby do té doby poskytnuté. Plnění smlouvy může začít až poté, co s tím spotřebitel vysloví souhlas. Požadovaná částka nesmí přesáhnout částku přiměřenou významu do té doby poskytnuté služby v poměru k celkovému plnění předvídanému smlouvou a v žádném případě nemůže být taková, aby mohla být chápána jako smluvní pokuta.

(2) Právo na zaplacení ceny však dodavateli nevznikne, pokud začal plnit před uplynutím lhůty pro odstoupení podle § 1855, aniž s tím spotřebitel souhlasil, nebo pokud dodavatel neprokáže, že spotřebitele poučil o svém právu požadovat cenu nebo její přiměřenou část při odstoupení spotřebitele od smlouvy v souladu s § 1850 odst. 1 písm. c) bod 1.

§ 1860

(1) Odstoupí-li spotřebitel od smlouvy, vrátí mu dodavatel všechny peněžní prostředky, které od něho na základě smlouvy přijal, s výjimkou částky podle § 1859, a to bez zbytečného odkladu, nejpozději však do třiceti dnů ode dne, kdy profesionál obdržel oznámení o odstoupení od smlouvy.

(2) Spotřebitel vrátí dodavateli bez zbytečného odkladu všechny peněžní prostředky nebo jiné věci, které od něho na základě smlouvy přijal, nejpozději však do třiceti dnů ode dne, kdy oznámení o odstoupení od smlouvy odeslal.

§ 1861

Nevyžádaná sdělení

(1) Prostředky komunikace na dálku umožňující individuální jednání mohou být použity jen tehdy, jestliže s jejich použitím spotřebitel souhlasil nebo je alespoň zjevně neodmítl. Pouze s předchozím výslovným souhlasem spotřebitele mohou být použity automatické telefonní systémy bez lidské obsluhy a faxové přístroje.

(2) Použitím prostředků komunikace na dálku podle odstavce 1 nesmí spotřebiteli vzniknout žádné náklady.

§ 1862

Neobjednané plnění

(1) Vzhledem k tomu, že neobjednané dodávky jsou nekalou obchodní praktikou ve smyslu zvláštních právních předpisů, a aniž je dotčena případná možnost obnovování závazků z distančně uzavřených smluv mlčky v souladu se zákonem, nevzniká spotřebiteli povinnost za neobjednané plnění zaplatit, ani mu v té souvislosti nevznikají žádné jiné povinnosti.

(2) Mlčení spotřebitele nelze považovat za souhlas s poskytnutím finančních služeb.

§ 1863

Dohoda, která spotřebiteli ukládá, byť jen zčásti, prokázat v případě pochybností povinnost splnění povinností uložených dodavateli podle tohoto oddílu, je zneužívajícím ujednáním podle § 1814.

§ 1864

Jestliže dodavatel poruší své povinnosti stanovené tímto oddílem, má spotřebitel právo kdykoli odstoupit od smlouvy bez jakýchkoli sankcí.

Oddíl 5

Dočasné užívání ubytovacího zařízení a jiné rekreační služby⁸

§ 1865

(1) Ustanovení tohoto oddílu se použijí na transakce mezi profesionálem a spotřebitelem týkající se smlouvy, na základě které

a) spotřebitel za úplatu získává právo užívat jedno nebo více ubytovacích zařízení poskytující nocleh na více než jeden časový úsek, je-li uzavřena na období delší než jeden rok (dále jen „dočasné užívání ubytovacího zařízení“),

b) spotřebitel za úplatu získává především právo na slevu nebo jiné výhody spojené s ubytováním, a to společně s dopravou či jinými službami nebo bez nich, byla-li uzavřena na období delší než jeden rok (dále jen „dlouhodobý rekreační produkt“),

c) profesionál pomáhá za úplatu spotřebiteli prodat nebo koupit právo dočasného užívání ubytovacího zařízení nebo dlouhodobý rekreační produkt (dále jen „další prodej“),

d) se spotřebitel za úplatu stává členem výměnného systému, který spotřebiteli umožňuje přístup k ubytovacím zařízením poskytujícím nocleh nebo k jiným službám výměnou za udělení dočasného přístupu ostatním osobám k

⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/122/ES ze dne 14. ledna 2009 o ochraně spotřebitele ve vztahu k některým aspektům smluv o dočasném užívání ubytovacího zařízení (timeshare), o dlouhodobých rekreačních produktech, o dalším prodeji a o výměně.

výhodám spojeným s právy vyplývajícími z jeho smlouvy o dočasném užívání ubytovacího zařízení (dále jen „výměna“).

(2) Ustanovení tohoto oddílu se obdobně použijí i na smlouvu o smlouvě budoucí podle odstavce 1.

§ 1866

Při určení doby trvání závazku ze smlouvy o dočasném užívání ubytovacího zařízení a dlouhodobém rekreačním produktu se přihlédne ke všem ujednáním umožňujícím obnovit smlouvu nebo prodloužit závazek i bez výslovného projevu vůle některé smluvní strany.

§ 1867

Reklama

(1) Jakákoli reklama musí zmínit možnost získat údaje podle § 1867a a uvést, kde je možno tyto údaje získat.

(2) Je-li spotřebiteli osobně nabídnuto uzavření některé ze smluv podle tohoto oddílu při nabídkové nebo prodejní akci, profesionál uvede zřetelně v pozvánce obchodní účel a povahu akce.

(3) Po celou dobu jejího trvání musí mít spotřebitel přístup k údajům podle § 1867a.

(4) Dočasné užívání ubytovacího zařízení nebo dlouhodobý rekreační produkt nesmí být nabízen či prodáván jako investice.

§ 1867a

Sdělení před uzavřením smlouvy

(1) V dostatečném předstihu před tím, než je spotřebitel vázán smlouvou nebo nabídkou, sdělí profesionál bezplatně spotřebiteli na papíru nebo na jiném trvalém nosiči spotřebiteli snadno přístupným jasně a srozumitelně přesné a dostatečné údaje prostřednictvím formuláře, jehož náležitosti stanoví prováděcí předpis. Profesionál před uzavřením smlouvy upozorní spotřebitele výslovně i na jeho právo odstoupit od smlouvy, na délku lhůty k odstoupení a na zákaz platby záloh a jiných plnění nebo jejich zajištění podle § 1867k v průběhu lhůty k odstoupení.

(2) Profesionál sdělí údaje spotřebiteli podle jeho volby v úředním jazyce členského státu Evropské unie, v němž má spotřebitel bydliště nebo jehož je spotřebitel státním příslušníkem.

§ 1867b

Forma smlouvy

Všechny smlouvy podle § 1865 vyžadují písemnou formu a musí být sepsány na papíru nebo na jiném trvalém nosiči.

Obsah smlouvy

§ 1867c

Údaje uvedené v § 1867a tvoří nedílnou součást smlouvy. Tyto údaje lze změnit, pokud si to strany výslovně ujednají nebo je-li nutnost změny vyvolána nepředvídatelnou a nepřekonatelnou příčinou, která je nezávislá na profesionálově vůli a jejímž důsledkům by nebylo možné zabránit ani přes vynaložení veškerého úsilí. Změny oznámí profesionál spotřebiteli před uzavřením smlouvy na papíru nebo na jiném trvalém nosiči tak, aby k nim měl snadný přístup. Změny musí být ve smlouvě výslovně označeny.

§ 1867d

(1) Kromě údajů uvedených v § 1867a musí smlouva obsahovat jména smluvních stran, jejich bydliště nebo sídlo, podpisy stran, jakož i den uzavření smlouvy a místo, kde byla smlouva uzavřena.

(2) Před uzavřením smlouvy profesionál upozorní výslovně spotřebitele na jeho právo od smlouvy odstoupit a na lhůtu pro odstoupení a rovněž na zákaz placení záloh před uplynutím lhůty pro odstoupení. Součástí smlouvy musí být formulář pro odstoupení od smlouvy; údaje ve formuláři vyplní profesionál. Náležitosti formuláře a výčet údajů stanoví prováděcí právní předpis.

§ 1867e

Smluvní ujednání podle § 1867d odst. 2 věta první podepisuje spotřebitel každé zvlášť.

§ 1867f

Profesionál vydá spotřebiteli v okamžiku uzavření smlouvy alespoň jedno její vyhotovení.

§ 1867g

Jazyk smlouvy

Profesionál uzavře smlouvu se spotřebitelem podle jeho volby v úředním jazyce členského státu Evropské unie, v němž má spotřebitel bydliště nebo jehož je spotřebitel státním příslušníkem. Liší-li se tento jazyk od úředního jazyka členského státu Evropské unie, na jehož území se nachází nemovitá věc nebo její část, ke které se vztahuje smlouva o dočasném užívání ubytovacího zařízení, vydá profesionál spotřebiteli i úřední překlad textu smlouvy do tohoto jazyka.

Odstoupení od smlouvy

§ 1867h

(1) Spotřebitel může od smlouvy odstoupit bez udání důvodu ve lhůtě čtrnácti dnů

a) od uzavření smlouvy nebo smlouvy o smlouvě budoucí, nebo

b) ode dne, kdy spotřebitel obdrží vyhotovení smlouvy nebo smlouvy o smlouvě budoucí, nastane-li tento den později.

(2) Spotřebitel oznámí profesionálovi své rozhodnutí o odstoupení od smlouvy na papíru nebo na jiném trvalém nosiči. Spotřebitel může odstoupit od smlouvy prostřednictvím standardního formuláře poskytnutého profesionálem, jehož náležitosti stanoví prováděcí předpis.

(3) Lhůta pro odstoupení se považuje za zachovanou, pokud spotřebitel oznámení o odstoupení odeslal před jejím uplynutím.

(4) Bylo-li spotřebiteli nabídnuto uzavření smlouvy o výměně a současně i smlouvy o dočasném užívání ubytovacího zařízení, běží pro odstoupení od obou smluv jediná lhůta. Pro běh této lhůty je rozhodná smlouva o dočasném užívání ubytovacího zařízení.

§ 1867i

(1) Nebyl-li spotřebiteli předán formulář pro odstoupení od smlouvy vyplněný profesionálem na papíru nebo na jiném trvalém nosiči, může spotřebitel od smlouvy odstoupit do jednoho roku a čtrnácti dnů ode dne uvedeného v § 1867h odst. 1. Byl-li však tento formulář spotřebiteli vydán do jednoho roku ode dne uvedeného v § 1867h odst. 1, končí lhůta pro odstoupení čtrnáctým dnem od obdržení formuláře.

(2) Nebyly-li spotřebiteli před uzavřením smlouvy sděleny údaje podle § 1867a včetně příslušného standardního formuláře na papíru nebo na jiném trvalém nosiči, může spotřebitel od smlouvy odstoupit do tří měsíců a čtrnácti dnů ode dne uvedeného v § 1867h odst. 1. Byly-li však tyto údaje včetně příslušného formuláře spotřebiteli sděleny do tří měsíců ode dne uvedeného v § 1867h odst. 1, končí lhůta pro odstoupení čtrnáctým dnem od sdělení údajů.

§ 1867j

Odstoupí-li spotřebitel od smlouvy, nenese žádné náklady ani není povinen k úhradě jakékoliv hodnoty odpovídající službě, která mohla být do okamžiku odstoupení poskytnuta.

§ 1867k

(1) Uzavřel-li spotřebitel smlouvu o dočasném užívání ubytovacího zařízení, o dlouhodobých rekreačních produktech a o výměně, nesmí od něho nikdo na základě této smlouvy požadovat zálohu, garanci, rezervu prostředků na účtu ani jakékoli plnění nebo zajištění, dokud spotřebiteli běží lhůta pro odstoupení od smlouvy. Uzná-li v této době spotřebitel dluh z této smlouvy, je uznání dluhu neplatné.

(2) Uzavřel-li spotřebitel smlouvu o dalším prodeji, nesmí od něho nikdo na základě této smlouvy požadovat zálohu, garanci, rezervu prostředků na účtu ani jakékoli plnění nebo zajištění, dokud nedojde k úplatnému nabytí nebo úplatnému převodu práva nebo dokud povinnost profesionála na základě této smlouvy nezanikne z jiného právního důvodu. Uzná-li v této době spotřebitel dluh z této smlouvy, je uznání dluhu neplatné.

§ 1867l

(1) Odstoupí-li spotřebitel od smlouvy o dočasném užívání ubytovacího zařízení nebo od smlouvy o dlouhodobém rekreačním produktu, vztahují se účinky odstoupení od této smlouvy i na smlouvu o výměně, která na ní závisí, jakož i na každou další vedlejší smlouvu, na základě nichž spotřebitel získává služby, jež jsou spojeny se smlouvou o dočasném užívání ubytovacího zařízení nebo smlouvou o dlouhodobém rekreačním produktu a jsou poskytovány profesionálem nebo třetí osobou na základě ujednání mezi touto třetí osobou a profesionálem. Zakazuje se spojit účinky tohoto odstoupení s povinnostmi spotřebitele k úhradě jakýchkoli nákladů.

(2) Aniž je dotčen jiný právní předpis⁹, hradí-li se cena alespoň zčásti pomocí úvěru nebo zápůjčky poskytnutých profesionálem a odstoupí-li spotřebitel od smlouvy o dočasném užívání ubytovacího zařízení, o dlouhodobém rekreačním produktu, o dalším prodeji nebo výměně, vztahují se účinky odstoupení od této smlouvy i na smlouvu o úvěru nebo zápůjčce; to platí i v případě, že úvěr nebo zápůjčku poskytla třetí osoba podle smlouvy uzavřené s profesionálem. Zakazuje se spojit účinky tohoto odstoupení s povinnostmi spotřebitele k úhradě jakýchkoli nákladů.

Zvláštní ustanovení

§ 1867m

(1) V případě smlouvy o dlouhodobém rekreačním produktu platí spotřebitel cenu ve splátkách podle splátkového kalendáře s rovnoměrnými splátkami. Jakákoliv platba ceny uvedené ve smlouvě uskutečněná jinak, než v souladu se splátkovým kalendářem s rovnoměrnými splátkami, je zakázána. Platby včetně jakéhokoliv členského poplatku se rozdělí do ročních splátek, přičemž výše všech splátek musí být stejná. To neplatí, pokud si strany ujednají změnu výše ročních splátek po prvním roce podle vývoje cen.

(2) Profesionál zašle spotřebiteli na papíru nebo jiném trvalém nosiči písemnou výzvu k zaplacení pokaždé nejpozději čtrnáct dnů před každým dnem splatnosti.

§ 1867n

Uzavřel-li spotřebitel smlouvu o dlouhodobém rekreačním produktu a zaplatil-li druhou splátku, má právo kdykoli poté a bez uvedení důvodu od smlouvy odstoupit ve lhůtě čtrnácti dnů ode dne, kdy mu byla doručena výzva podle § 1867m odst. 2. Zakazuje se spojit účinky tohoto odstoupení s jakoukoliv sankcí. Toto ustanovení se nedotýká jiných způsobů zániku závazku stanovených zákonem nebo smlouvou.

⁹ Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a změně některých zákonů.

K § 1810 až § 1867n:

Ustanovení § 1810 až 1867 dílu 4 „*Ustanovení o závazcích ze smluv uzavíraných se spotřebitelem*“ se navrhuje zrušit a kompletně nahradit novou právní úpravou, neboť stávající úprava vykazuje mnoho nedostatků a není zajištěna plná transpozice příslušných evropských směrnic. Nesprávné provedení směrnice může vést k sankcionování České republiky ze strany Evropské unie, jakož i k odpovědnosti České republiky za škodu způsobenou tím jednotlivci.

Právní úpravu čtvrtého dílu se navrhuje rozvrhnout do 5 oddílů tak, aby odpovídala věcné působnosti jednotlivých transponovaných směrnic, kterou stávající úprava nedostatečně zohledňuje. Stávající úprava v § 1811 až 1819 v rámci prvního oddílu „*Obecná ustanovení*“ provádí směrnici Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách (§ 1811 odst. 1, § 1812 odst. 1, § 1813, § 1814), jakož i některá ustanovení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES (§ 1811 odst. 2, 3, § 1812 odst. 2, § 1816, § 1817, § 1818, § 1819), směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/122/ES ze dne 14. ledna 2009 o ochraně spotřebitele ve vztahu k některým aspektům smluv o dočasném užívání ubytovacího zařízení (timeshare), o dlouhodobých rekreačních produktech, o dalším prodeji a o výměně (§ 1812 odst. 2, § 1816, § 1818, § 1819) a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. září 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku a o změně směrnice Rady 90/619/EHS a směrnice 97/7/ES a 98/27/ES (§ 1811 odst. 2, § 1812 odst. 2, § 1818, § 1819). Stávající úprava se nejeví jako vhodná, neboť ve snaze vytyčit a zobecnit společná ustanovení uvedených směrnic dochází k jejich nedůsledné transpozici. Z tohoto důvodu je navrhována úprava, která důsledně rozlišuje působnost jednotlivých směrnic s cílem zajistit plnou slučitelnost s evropským právem. V rámci právní úpravy prvního oddílu „*Obecná ustanovení*“ se navrhuje vymezit základní pojmy, se kterými zákon dále pracuje. Některé z nich přitom stávající úprava opomíjí definovat, přičemž tato situace vede v praxi k výkladovým nejasnostem. V rámci obecných ustanovení se navrhuje také upravit pravidlo o jednostranné kogentnosti tzv. spotřebitelského práva, které stávající úprava vyjadřuje v ustanovení § 1812 odst. 2. Toto ustanovení se rovněž navrhuje upřesnit, neboť v praxi vyvolává výkladové nejasnosti. Cílem navrhované změny je postavit na jisto, že jednostranná kogentnost vyjádřená ve stávajícím ustanovení § 1812 odst. 2 věta první („*K ujednáním odchylovajícím se od ustanovení zákona stanovených k ochraně spotřebitele se nepřihlíží.*“) se týká toliko těch ustanovení zákona, která jsou stanovena *zvlášť* (specificky) k ochraně spotřebitele a která můžeme řadit do tzv. spotřebitelského práva. Jedná se o ustanovení provádějící příslušné evropské směrnice (ať již v občanském zákoníku, či v jiných právních předpisech). Úprava stávajícího § 1812 odst. 2 vyjadřuje odklon od dřívější judikatury, která dovodila jednostrannou kogentnost celého právního řádu ve všech případech, kdy byla uzavírána spotřebitelská smlouva (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Odo 512/2006 ze dne 12. listopadu 2008, či 33 Cdo 2330/2009 ze dne 29. listopadu 2010). Takové řešení není vyžadováno žádnou z evropských směrnic a zcela nepřiměřeně omezuje smluvní svobodu.

V oddílu 2 s navrhovaným názvem „*Zneužívající ujednání*“ se navrhuje upravit ustanovení provádějící směrnici č. 93/13/EHS. Stávající úpravu obsaženou ve stávajícím ustanovení § 1811 odst. 2 a 3 se navrhuje upravit v novém pododdílu v rámci oddílu 3. Stávající ustanovení § 1811 odst. 2 a 3 (navrhované ustanovení § 1819) transponuje čl. 5 směrnice č. 2011/83/EU, který stanoví informační povinnost profesionála v případě jiných smluv než uzavřených distančním způsobem nebo mimo obchodní prostory. Stávající úprava jej chápe jako obecné

ustanovení vymezující informační povinnost. Právní úprava jednotlivých druhů spotřebitelských smluv obsahuje již pouze doplnění tohoto ustanovení. Takové řešení se však jeví jako problematické, neboť požadavky směrnic nejsou vždy zcela totožné. Například stávající ustanovení § 1811 odst. 2 písm. a) stanoví informační požadavky týkající se osoby profesionála, které však pro distanční smlouvy a smlouvy uzavírané mimo obchodní prostory nejsou dostačující. Zatímco v případě jiných smluv postačí dle čl. 5 odst. 1 písm. b) směrnice č. 2011/83/EU uvést totožnost obchodníka, například jeho obchodní název, zeměpisnou adresu, na níž je usazen, a jeho telefonní číslo, v případě distančních smluv a smluv uzavřených mimo obchodní prostory čl. 6 odst. 1 písm. b) a c) stanoví povinnost poskytnout informace o totožnosti obchodníka a zvláště je stanovena povinnost poskytnout informace o zeměpisné adrese, na níž je usazen a o zeměpisné adrese, kam se lze obrátit se stížnostmi, pokud se liší od adresy předchozí. Tyto požadavky však již ve stávajícím § 1820 doplněny nejsou, přestože samotná úprava stávajícího § 1811 odst. 2 není úplná. Navíc stávající úprava rozšiřuje působnost tohoto ustanovení také na smlouvy, které směrnice ze své působnosti vylučuje (srov. čl. 3 odst. 3).

Stávající ustanovení § 1813 provádí čl. 3 směrnice č. 93/13/EHS a definuje zneužívající ujednání, která jsou zakázána. Předně se navrhuje odstranit legislativně technickou chybu, která toto ustanovení konstruuje jako vyvratitelnou právní domněnku. Ujednání, která naplní danou hypotézu, musí být zakázána vždy. Vyloučení aplikace tohoto ustanovení na konkrétní ujednání je možné, není-li naplněna hypotéza této normy. Dále se navrhuje změna definičních znaků zneužívajících ustanovení, neboť stávající úprava neodpovídá požadavkům směrnice č. 93/13/EHS. Předně je třeba poznamenat, že český překlad směrnice č. 93/13/EHS není zcela přesný, jak je zdůrazňováno i odbornou veřejností (srov. např. *Pelikánová, I.: České právo, Evropa a rozhodčí doložky, Bulletin advokacie, 2011, č. 10, s. 17*). Směrnici č. 93/13/EHS je tedy třeba vykládat v kontextu ostatních jazykových verzí. Srovnávacím jazykovým výkladem lze dojít k závěru, že čl. 3 odst. 1 vymezuje jako zneužívající ujednání, u kterého jsou přítomny následující tři prvky: (a) nebylo individuálně projednáno („*n'ayant pas fait l'objet d'une négociation individuelle*“, „*nicht im einzelnen ausgehandelt wurde*“, „*has not been individually negotiated*“), zakládá (b) v rozporu se zásadou dobré víry či přesněji v nové české terminologii zásadou poctivosti („*en dépit de l'exigence de bonne foi*“, „*entgegen dem Gebot von Treu und Glauben*“, „*contrary to the requirement of good faith*“), (c) významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran v neprospěch spotřebitele („*au détriment du consommateur un déséquilibre significatif entre les droits et obligations des parties découlant du contrat*“, „*zum Nachteil des Verbrauchers ein erhebliches und ungerechtfertigtes Mißverhältnis der vertraglichen Rechte und Pflichten der Vertragspartner verursacht*“, „*a significant imbalance in the parties' rights and obligations arising under the contract, to the detriment of the consumer*“). Ze stávajícího znění ustanovení § 1813 je patrné, že nerozlišuje, zda bylo ujednání individuálně projednáno, či nikoliv. Bez dalšího tedy rozšiřuje věcnou působnost stávajícího § 1813 na všechna ujednání ve spotřebitelských smlouvách. Navrhuje se přijmout řešení shodné se směrnicí č. 93/13/EHS a podřídí režimu stávajícího § 1813 pouze ta ujednání, která nebyla individuálně projednána. Takové řešení odpovídá evropské úpravě a vyhovuje zásadě autonomie vůle. V návaznosti na tuto změnu se navrhuje zařazení nového odstavce 2, který provádí čl. 3 odst. 2, a odstavce 3, který provádí ustanovení čl. 3 odst. 2 alinea 2 dané směrnice.

Ve stávajícím ustanovení § 1813 se dále navrhuje nahradit definiční znak „přiměřenosti“ pojmem „poctivost“, neboť užitý pojem neodpovídá prováděné směrnici. Znak přiměřenosti, resp. nepřiměřenosti je již obsažen v definičním znaku významné nerovnováhy v právech a povinnostech stran. Naopak, znak vyjádřený v jiných jazykových verzích pomocí pojmů

„*bonne foi*“, „*good faith*“, „*Treu und Glauben*“ či „*dobra wiara*“ stávající definice neobsahuje. Preambule směrnice č. 93/13/EHS k tomu uvádí, že při hodnocení kritéria „přiměřenosti“, je nutno vzít v úvahu sílu vyjednávacích pozic stran, zda měl spotřebitel nějakou pohnutku k tomu, aby souhlasil s podmínkou, a zda zboží bylo dodáno nebo služby poskytnuty na zvláštní objednávku spotřebitele. Dále uvádí, že požadavek „přiměřenosti“ může být naplněn, jestliže podnikatel s druhou stranou jedná „poctivě a přiměřeně“ („*loyale et équitable*“, „*loyal und billig*“, „*fairly and equitably*“), přičemž bere v úvahu její oprávněné zájmy („*dont il doit prendre en compte les intérêts légitimes*“, „*deren berechtigten Interessen er Rechnung tragen muß, loyal und billig verhält*“, „*whose legitimate interests he has to take into account*“). Úprava v OZ 1964 vyjadřovala tento znak pomocí pojmu „dobrá víra“. Ani ten se však v kontextu nového českého práva nejeví jako přiléhavý. Dobrá víra má dle nového občanského zákoníku subjektivní charakter. Označuje stav mysli, který spočívá v objektivně zdůvodněném vnitřním přesvědčení o oprávněnosti určitého jednání, respektive omluvitelné nevědomosti o právně relevantních skutečnostech, které by tuto oprávněnost mohly podlamovat. Pojmům užívaným v jiných jazykových verzích v rámci nové české terminologie odpovídá výraz „poctivost“, označovaný také jako tzv. objektivní dobrá víra. Poctivost ve smyslu ustanovení § 6 NOZ představuje objektivní standard, se kterým má být poměřováno chování určitých subjektů. Lze jej definovat jako požadavek chovat se k ostatním v právním styku čestně, odpovědně a ohleduplně, tj. zejména zohledňovat očekávání, jež v ostatních jednající vyvolává, usilovat o naplnění účelu společného úsilí a bez spravedlivého důvodu nepoškozovat jejich zájmy.

Stávající ustanovení § 1814 uvádí výčet ujednání, která se zvláště zakazují. Jeho předlohou je výčet obsažený v příloze směrnice č. 93/13/EHS. Daná směrnice v čl. 3 odst. 3 výslovně uvádí, že se jedná o výčet ustanovení toliko demonstrativní a informativní („*une liste indicative et non exhaustive de clauses qui peuvent être déclarées abusives*“, „*Hinweis dienende und nicht erschöpfende Liste der Klauseln, die für mißbräuchlich erklärt werden können*“, „*indicative and non-exhaustive list of the terms which may be regarded as unfair*“). Ustanovení v něm obsažená tedy nemusí mít v každém případě povahu zneužívající klauzule ve smyslu čl. 3 odst. 1 dané směrnice (srov. např. rozhodnutí Evropského soudního dvora C-478/99 ve věci *Komise proti Švédskému království* ze dne 7. května 2002). Nesplňuje-li ujednání všechny podmínky stanovené v čl. 3 odst. 1 dané směrnice, není zakázané. Navrhuje se upřesnit uvozující ustanovení tohoto seznamu, aby lépe vystihovalo jeho povahu jakožto seznamu demonstrativního a informativního. Tento cíl si zřejmě kladla i stávající právní úprava pomocí poněkud nešťastné formulace stávajícího § 1813 jako vyvrátitelné právní domněnky („*má se za to, že zakázaná jsou...*“). Ujednání vypočtená v tomto ustanovení tedy nemusí být v konkrétním případě shledána jako zneužívající, nejsou-li zároveň naplněny podmínky stanovené ve stávajícím § 1813. Dále se navrhuje zařazení nových odstavců 2 až 6, které upraví výjimky z výše uvedených zneužívajících ujednání, které jsou rovněž obsaženy ve zmíněné příloze směrnice.

Stávající úprava nesystematicky obsahuje v prvním oddíle také úpravu dalších směrnic, které jsou však dále soustředěny v jiných (pod)oddílech. Stávající ustanovení § 1816 upravuje osud tzv. vedlejších či doplňkových smluv v případě, že spotřebitel využije svého práva odstoupit od smlouvy. S ohledem na systematiku zákona a s cílem zajistit řádnou transpozici čl. 15 směrnice č. 2011/83/EU a čl. 11 odst. 1 směrnice č. 2008/122/ES se navrhuje tuto problematiku upravit v každém případě zvlášť, jak již stávající úprava činí v případě finančních služeb (stávající ustanovení § 1848). Stávající ustanovení § 1817 provádí čl. 22 směrnice č. 2011/83/EU týkající se dodatečných plateb požadovaných nad rámec dohodnuté úhrady za hlavní smluvní závazek. S ohledem na navrhovanou systematiku dílu o

spotřebitelských smlouvách se toto ustanovení navrhuje zařadit do nového pododdílu. Tím dochází i k zúžení věcné působnosti tohoto ustanovení v souladu se směrnicí č. 2011/83/EU, neboť nebude dopadat na smlouvy nyní vymezené v navrhovaném znění stávajícího ustanovení § 1817 odst. 2. Také stávající znění ustanovení § 1818 se navrhuje zrušit. Uvedené ustanovení upravuje obecně pro všechny spotřebitelské smlouvy některá pravidla týkající se odstoupení od smlouvy. Tato pravidla se navrhuje uvést vždy u příslušného druhu spotřebitelské smlouvy, pro které je příslušnou směrnicí vyžadováno. Ustanovení § 1819 se navrhuje zrušit vzhledem k navrhovanému zařazení definice trvalého nosiče v § 1810 odst. 2 písm. d). Definice je rovněž zpřesněna. Zatímco stávající úprava textovou podobu vymezuje jako poskytnutí údajů takovým způsobem, že je lze uchovat a opakovaně zobrazovat, definice obsažená ve směrnici č. 2011/83/EU užívá namísto textové podoby pojmu trvalý nosič, který vymezuje jako „*jakýkoli nástroj, který umožňuje spotřebiteli nebo obchodníkovi ukládat informace určené jemu osobně, a to způsobem vhodným pro jejich budoucí použití, po dobu přiměřenou jejich účelu, a který umožňuje reprodukci uložených informací v nezměněném stavu*“. Shodnou definici uvádí čl. 2 odst. 1 písm. h) směrnice č. 2008/122/ES, s odchylkou též čl. 2 písm. f) směrnice č. 2002/65/ES. Z uvedeného vyplývá, že stávající úprava zcela neodpovídá prováděným ustanovením zmíněných směrnic, zejména co se týče adresnosti údajů, doby uchování a možnosti reprodukce.

Navrhuje se zařazení oddílu 2 s názvem „*Distanční smlouvy, smlouvy uzavřené mimo provozovnu a některé další smlouvy*“, jehož obsahem bude transpozice směrnice č. 2011/83/EU. V rámci tohoto oddílu se navrhuje upravit tři pododdíly odpovídající systematické dané směrnicí. V pododdílu 1 se navrhuje upravit informační povinnost pro jiné smlouvy než smlouvy uzavírané distančním způsobem a uzavřené mimo provozovnu, tyto budou upraveny v pododdíle 2. V pododdílu 3 s názvem „*Další práva spotřebitelů*“ se navrhuje provést ustanovení shodně nazvané kapitoly IV směrnice č. 2011/83/EU. V rámci nového pododdílu se navrhuje v ustanovení upravit stávající úpravu obsaženou v § 1811 odst. 2 a 3. Tato ustanovení upravují sdělení poskytovaná spotřebiteli před uzavřením smlouvy. Transponují čl. 5 směrnice č. 2011/83/EU, který se však nevztahuje na smlouvy uzavírané distančním způsobem a mimo obchodní prostory, pro které platí odlišná úprava (čl. 6). Z tohoto důvodu se navrhuje ustanovení přesunout mimo obecná ustanovení. Zároveň dochází k terminologickému upřesnění. Stávající úprava v odstavci 3 vylučuje z působnosti ustanovení § 1811 odst. 2 smlouvy uzavírané za účelem vyřizování záležitostí každodenního života, pokud má dojít k vzájemnému plnění bezprostředně po jejím uzavření, a smlouvy o dodání digitálního obsahu, *pokud byl dodán na hmotném nosiči*. Ustanovení má představovat transpozici čl. 5 odst. 2 a 3 směrnice č. 2011/83/EU. Článek 5 odst. 3 směrnice stanoví: „*Odstavec 1 se uplatní také na smlouvy týkající se dodávek vody, plynu nebo elektřiny, které nejsou prodávány v omezeném objemu nebo ve stanoveném množství, tepla z dálkového vytápění a digitálního obsahu, který není poskytnut na hmotném nosiči*“ [„*le paragraphe 1 s'applique également aux contrats portant sur la fourniture (...) de contenu numérique non fourni sur un support matériel*“, „*Absatz 1 gilt auch dann für Verträge über (...) die nicht auf einem körperlichen Datenträger geliefert werden*“]. Bod 19 preambule směrnice č. 2011/83/EU stanoví, že „*pokud je digitální obsah poskytnut na hmotném nosiči, jako jsou disky CD či DVD, měl by být považován za zboží ve smyslu této směrnice*“ („*Si le contenu numérique est fourni sur un support matériel, tel qu'un CD ou un DVD, il devrait être considéré comme un bien au sens de la présente directive*“, „*Werden digitale Inhalte auf einem körperlichen Datenträger wie einer CD oder einer DVD bereitgestellt, sollten diese als Waren im Sinne dieser Richtlinie betrachtet werden*“). Ke smlouvám týkajícím se digitálního obsahu, který není poskytnut na hmotném nosiči, potom směrnice uvádí, že by pro účely této směrnice „*neměly být klasifikovány jako kupní smlouvy ani jako smlouvy o poskytování*

služeb“. Čl. 5 odst. 3 tedy zdůrazňuje, že informační povinnosti podle odstavce 1 platí i pro smlouvy týkající se digitálního obsahu, který není poskytnut na hmotném nosiči (zejména online). Z toho však nelze *a contrario* dovozovat, že se informační povinnost nevztahuje na smlouvy týkající se digitálního obsahu, který je poskytnut na hmotném nosiči. Touto chybnou transpozicí je z aplikace stávajícího § 1811 odst. 2 v rozporu se směrnicí vyloučena řada smluv. Uvedený nedostatek se navrhuje odstranit správnou formulací. Obdobný problém je třeba řešit ve stávajícím ustanovení § 1820, kde tato problematika není řešena vůbec.

Stávající ustanovení § 1820 až 1840 provádí směrnici č. 2011/83/EU, která je postavena na principu úplné harmonizace (čl. 4). Nedovoluje tedy členským státům stanovit v této oblasti odlišnou právní úpravu, pokud není výslovně stanoveno jinak. Cílem navrhovaných změn je zajistit úplnou transpozici dané směrnice. Navrhované změny stávající úpravu terminologicky zpřesňují. V některých případech také doplňují ustanovení, která ve stávající úpravě provedena nejsou, nebo jsou provedena neúplně. Vzhledem ke změnám provedeným ve stávajícím ustanovení § 1818 se navrhuje doplnit stávající § 1820 o zbývající informační požadavky. Dochází také k formulačnímu zpřesnění a opravení dalších chyb v transpozici. Jako příklad lze uvést stávající ustanovení § 1820 odst. 1 písm. i), které omezuje informační povinnost v případech, kdy nemá spotřebitel právo na odstoupení od smlouvy, pouze na jediný případ – stávající ustanovení § 1837 písm. l). Směrnice však v čl. 6 odst. 1 písm. k) stanoví tuto povinnost ve všech případech, kdy spotřebitel od smlouvy nemůže odstoupit (čl. 16). Navrhuje se zařadit dva nové odstavce, které provedou ustanovení směrnice č. 2011/83/EU, která v současné právní úpravě chybí (čl. 6 odst. 2 a 3).

Dále se opravuje nepřesné znění stávajícího ustanovení § 1820 odst. 3, který formuluje vyvratitelnou právní domněnku, že profesionál splnil informační povinnost ve vztahu k některým údajům, jestliže spotřebiteli poskytl vyplněné vzorové poučení o možnosti odstoupit od smlouvy. Směrnice však v čl. 6 odst. 4 věta druhá jasně stanoví, že pokud profesionál spotřebiteli toto poučení poskytl, *splnil* příslušné informační požadavky [„*a respecté les obligations d'information* (..), *s'il a fourni lesdites informations au consommateur, correctement complétées*“, „*Die Informationspflicht* (..) *ist erfüllt, wenn der Unternehmer dieses Informationsformular zutreffend ausgefüllt dem Verbraucher übermittelt hat*“, „*the trader shall have fulfilled the information requirements* (..) *if he has supplied these instructions to the consumer, correctly filled in*“].

Navrhuje se také opravit nepřesnou transpozici směrnice č. 2011/83/EU. Stávající znění ustanovení § 1822 provádí čl. 6 odst. 5 směrnice, který stanoví: „*Informace uvedené v odstavci 1 tvoří nedílnou součást smlouvy* („*font partie intégrante du contrat*“, „*sind fester Bestandteil*“, „*shall form an integral part*“) *uzavřené na dálku nebo smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory a bez výslovného souhlasu smluvních stran je nelze změnit*“. Podle § 1822 „*musí* smlouva *obsahovat i údaje sdělené spotřebiteli před jejím uzavřením*“. Zatímco směrnice prohlašuje předmluvní informace za integrální součást smlouvy (tedy nestanoví povinnost je ve smlouvě znovu vyjádřit), občanský zákoník stanoví pouze požadavek uvedení těchto informací a jejich soulad s údaji uvedenými ve smlouvě.

Dalším problematickým ustanovením je stávajícího třetí věta § 1822, která upravuje změnu těchto údajů. Pro případ, že dojde ke změně údajů, aniž by si to strany výslovně ujednaly, stanoví, že jako obsah smlouvy platí údaj pro spotřebitele příznivější. Taková úprava však nemá ve směrnici oporu a navrhuje se její zrušení. Stejně chybně byla provedena transpozice ustanovení čl. 5 odst. 2 směrnice č. 2008/122/ES ve stávajícím ustanovení § 1857. Navrhuje se zrušení ustanovení § 1823 a v souladu se směrnicí č. 2011/83/EU a směrnicí č. 2002/65/ES tuto problematiku upravit u jednotlivých druhů smluv. Stávajícího ustanovení § 1823

představuje nepřesnou transpozici čl. 7 odst. 3 a čl. 8 odst. 8 směrnice č. 2011/83/EU, jakož i čl. 7 odst. 1 směrnice č. 2002/65/ES. Bez opory v příslušných směrnicích stanoví textovou formu žádosti spotřebitele o započítání s poskytováním služeb ve lhůtě pro odstoupení od smlouvy, kterou vyžaduje pouze čl. 7 odst. 3 směrnice č. 2011/83/EU. Navíc v případě transpozice směrnice č. 2011/82/EU pomíjí smlouvy o dodávce vody, plynu nebo elektřiny, které nejsou prodávány v omezeném objemu nebo ve stanoveném množství, či tepla z dálkového vytápění, přestože z preambule dané směrnice vyplývá, že tyto nejsou považovány za smlouvy o poskytování služeb (bod 19).

Provedení některých ustanovení směrnice č. 2011/83/EU ve stávající úpravě zcela chybí. Jako příklad lze uvést čl. 8 odst. 2 směrnice, který stanoví zvláštní povinnosti profesionála při uzavírání distančních smluv elektronickými prostředky.

Na základě připomínky Ministerstva průmyslu a obchodu se navrhuje ve stávajícím ustanovení § 1825 zařadit nový odstavec 2, který využívá možnosti čl. 6 směrnice č. 2011/83/EU. Toto ustanovení dovoluje členským státům přijmout přísnější právní úpravu pro uzavírání smluv po telefonu. Členské státy mohou stanovit, že v případě smluv uzavíraných distančním způsobem po telefonu, musí obchodních spotřebitelů nabídku potvrdit a že nabídkou začne být spotřebitel vázán až po jejím podpisu nebo po odeslání svého písemného souhlasu. Podle stávající úpravy je smlouva platně uzavřena již na základě telefonátu, vyjádřili v jeho průběhu spotřebitel svůj souhlas. Navrhované ustanovení sleduje zlepšení postavení spotřebitelů u tohoto druhu kontraktace, při kterém podnikatelé zneužívají momentu překvapení spotřebitele.

V ustanovení upravujícím odstoupení od smlouvy se navrhuje důsledně upravit počátek běhu lhůty pro odstoupení od smlouvy u různých druhů smluv. Tato úprava ve vztahu ke smlouvám týkajícím se dodávek vody, plynu nebo elektřiny, pokud nejsou prodávány v omezeném objemu nebo ve stanoveném množství, tepla z dálkového vytápění nebo digitálního obsahu, který není poskytnut na hmotném nosiči, ve stávající úpravě chybí. Její absence však způsobuje v praxi výkladové nejasnosti (srov. *Palla, T.*: Jak je to s odstoupením od spotřebitelských smluv o dodávkách energií. *Epravo.cz*, Praha: Epravo.cz a.s., 26. 2. 2014. Dostupné na: <http://www.epravo.cz/top/clanky/jak-je-to-s-odstoupenim-od-spotrebitelskych-smluv-o-dodavkach-energii-93723.html>, *Lišutín, T.*: Ještě jednou k odstoupení od spotřebitelských smluv o dodávkách energií. *Epravo.cz*, Praha: Epravo.cz a.s., 25. 3. 2014. Dostupné na: <http://www.epravo.cz/top/clanky/jeste-jednou-k-odstoupeni-od-spotrebitelskych-smluv-o-dodavkach-energii-93836.html>).

Ve stávajícím ustanovení § 1830 se navrhuje upravit způsob uplatnění práva na odstoupení od smlouvy. Jedná se o transpozici čl. 11 odst. 1 směrnice č. 2011/83/EU, kterou stávající úprava neobsahuje. Dále se navrhuje doplnit odstavec 3, který provádí čl. 11 odst. 4 směrnice ukládající spotřebiteli důkazní břemeno ohledně uplatnění práva odstoupit od smlouvy.

K pochybení došlo například ve stávajícím ustanovení § 1833 při transpozici čl. 14 odst. 2 směrnice č. 2011/83/EU, který upravuje práva a povinnosti smluvních stran po odstoupení od tzv. spotřebitelské smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory. Ustanovení provádí čl. 14 odst. 2 směrnice č. 2011/83/EU, který stanoví, že v takovém případě „*spotřebitel odpovídá pouze za případné snížení hodnoty zboží v důsledku nakládání s tímto zbožím jiným způsobem, než je nutné k tomu, aby se obeznámil s povahou, vlastnostmi a funkcí zboží*“ („*la dépréciation des biens résultant de manipulations des biens autres que celles nécessaires pour établir la nature, les caractéristiques et le bon fonctionnement de ces biens*“, „*wenn dieser Wertverlust auf einen zur Prüfung der Beschaffenheit, Eigenschaften und*

Funktionsweise der Waren nicht notwendigen Umgang mit den Waren zurückzuführen ist“). Účelem zmíněného ustanovení směrnice je na jedné straně zachovat právo spotřebitele odstoupit od smlouvy i v případě, že zboží používal ve vyšší míře, než kterou vyžaduje základní seznámení se zbožím, na druhé straně pak stanovit jeho odpovědnost za případné snížení hodnoty zboží vzniklé v důsledku běžného používání zboží během lhůty pro odstoupení od smlouvy. Z účinného znění § 1833 se naopak podává pouze odpovědnost spotřebitele za snížení hodnoty zboží, ke kterému došlo při nakládání se zbožím v rozporu s jeho povahou a vlastnostmi, tedy při jiném než běžném užití. Není tedy stanovena odpovědnost spotřebitele za snížení hodnoty zboží, ke kterému došlo při běžném nakládání se zbožím, které zároveň přesahuje rozsah nakládání za účelem obeznámení se s povahou, vlastnostmi a funkčností zboží. Spotřebitel tedy může se zbožím nakládat, aniž by současně nesl ekonomické důsledky s tím spojené. Ustanovení § 1833 je v rozporu s čl. 14 odst. 2 směrnice č. 2011/83/EU. Daná směrnice je založena na principu tzv. úplné harmonizace, který nepřipouští odlišnou právní úpravu, ani pokud je pro spotřebitele příznivější, jako je tomu v tomto případě. Z tohoto důvodu je navrhováno znění, které plně odpovídá dané směrnici.

Navrhuje se zařadit Pododdíl 3 „*Další práva spotřebitelů*“, který provede ustanovení shodně nazvané kapitoly IV směrnice č. 2011/83/EU. Čl. 18 směrnice stávající úprava například vůbec netransponuje. Ustanovení představuje speciální úpravu času plnění v případě spotřebitelských smluv. Směrnice požaduje, aby v případě, kdy není mezi smluvními stranami dohodnut jiný okamžik dodání zboží, splnil profesionál svou povinnost bez zbytečného odkladu po uzavření smlouvy, *nejpozději však do třiceti dnů ode dne jejího uzavření*. Také jsou stanoveny odlišné důsledky prodlení. Zatímco prodlení v případě tzv. fixního závazku (§ 1980) bez dalšího vede k zániku závazku, pro spotřebitelské smlouvy v působnosti směrnice č. 2011/83/EU je stanoven režim odlišný. K zániku závazku nedochází *ex lege*, nýbrž se spotřebiteli zakládá právo závazek okamžitě vypovědět. V navrhovaném ustanovení § 1846 se navrhuje upravit tzv. dodatečné platby. S ohledem na navrhovanou systematiku dílu o spotřebitelských smlouvách se toto ustanovení navrhuje zařadit do nového pododdílu 3. Tím dochází i k zúžení věcné působnosti tohoto ustanovení v souladu se směrnicí č. 2011/83/EU, neboť nebude dopadat na smlouvy vymezené v navrhovaném znění ustanovení § 1818. Navrhuje se zařadit nový odstavec 2, který obsahuje ustanovení, které v právní úpravě chybí. Znění odstavce 1 se v souladu se směrnicí o právech spotřebitelů zpřesňuje. Navrhuje se upravit institut tzv. neobjednaného plnění v ustanovení § 1847. Dle stávající úpravy dopadá institut neobjednaného plnění toliko na smlouvy uzavírané distančním způsobem a mimo obchodní prostory. Směrnice o právech spotřebitelů však jeho věcnou působnost neomezuje pouze na tento okruh smluv (srov. čl. 27), nýbrž na všechny spotřebitelské smlouvy, které spadají do její věcné působnosti (čl. 3 odst. 1 a 3 směrnice č. 2011/83/EU). Samostatně zůstává upraveno neobjednané plnění u finančních služeb, na které se směrnice o právech spotřebitelů nevztahuje, avšak obdobné ustanovení upravuje směrnice č. 2002/65/ES v čl. 9.

Navrhovaná ustanovení § 1848 až 1864 provádí směrnici č. 2002/65/ES, která je postavena na principu úplné harmonizace. Nedovoluje tedy členským státům stanovit v této oblasti odlišnou právní úpravu, pokud není výslovně stanoveno jinak. Cílem navrhovaných změn je zajistit úplnou transpozici dané směrnice. Navrhované změny stávající úpravu terminologicky zpřesňují. V některých případech také doplňují ustanovení, která ve stávající úpravě provedena nejsou, nebo jsou provedena neúplně. Například stávající úprava zcela pomíjí transpozici čl. 3 odst. 3 směrnice č. 2002/65/ES, které upravuje zvláštní režim pro hlasovou telefonní komunikaci. V OZ 1964 šlo o ustanovení § 54b odst. 10. Rovněž se doplňují pravidla týkající se uplatnění práva na odstoupení od smlouvy, která jsou upravena v čl. 6 odst. 6 směrnice č. 2002/65/ES. Stávající úprava neobsahuje ustanovení o nevyžádaných

sděleních prostřednictvím některých prostředků komunikace na dálku podle čl. 10 směrnice č. 2002/65/ES.

Navrhovaná ustanovení § 1865 až 1867n provádí směrnici č. 2008/122/ES, která je postavena na principu úplné harmonizace. Nedovoluje tedy členským státům stanovit v této oblasti úpravu odlišnou, pokud není výslovně stanoveno jinak. Cílem navrhovaných změn je zajistit úplnou transpozici směrnice č. 2008/122/ES. Navrhované změny stávající úpravu terminologicky zpřesňují. V některých případech také doplňují ustanovení, která ve stávající úpravě provedena nejsou, nebo jsou provedena neúplně. Ustanovení § 1858 odst. 1 vymezuje věcnou působnost právních norem obsažených v tomto oddílu. Pro větší přehlednost se navrhuje jednotlivé druhy smluv vymezit a definovat samostatně podle ustanovení čl. 2 odst. 1 písm. a) až d) směrnice č. 2008/122/ES. Do občanského zákoníku se navrhuje zařadit ustanovení upravující některé otázky týkající se reklamy. Stávající úprava z čl. 3 směrnice č. 2008/122/ES přejímá do občanského zákoníku pouze část směrnice úpravy (stávající § 1854 odst. 1). Zbylá část je provedena v zákoně č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů (§ 5i), který rovněž stanoví správní sankce (§ 8a odst. 2 písm. g). V zákoně č. 40/1995 Sb. je zákaz prodeje jako investic zúžen, protože předmět zákona je omezen na reklamu. Odrážení této části tak s sebou nese nepřesnou harmonizaci a zároveň i uživatelské nepohodlí.

Související změna zákona č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů

§ 5i

Dočasné užívání ubytovacího zařízení a jiné rekreační služby

~~(1) Reklama na dočasné užívání ubytovacího zařízení a jiné rekreační služby podle občanského zákoníku^{26b)}, musí obsahovat údaj o právu spotřebitele získat informace, které musí být spotřebiteli poskytnuty před uzavřením smlouvy, nebo než je spotřebitel vázán svým návrhem na uzavření smlouvy, včetně uvedení místa a způsobu, kde a jak lze tyto informace získat.~~

~~(2) Za reklamu podle odstavce 1 se považuje i nabídková nebo prodejní akce, v rámci které lze sjednat smlouvu, ve které se sjednává dočasné užívání ubytovacího zařízení, nebo jiná rekreační služba. Pozvánka na takové akce musí obsahovat zřetelné uvedení účelu a povahy akce.~~

~~(3) Dočasné užívání ubytovacího zařízení a jiné rekreační služby nesmějí být nabízeny reklamou jako investice.~~

§ 8a

(2) Právnícká nebo podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že jako zadavatel

a) neuchová ukázkou (kopii) každé reklamy podle § 7a odst. 1 nebo bezplatně nezapůjčí kopii reklamy orgánům dozoru na dobu nezbytně nutnou,

b) zadá reklamu, která je podle § 2 odst. 1 písm. a), § 3 odst. 1 nebo § 6a odst. 3 zakázána,

- c) poruší zákaz reklamy založené na podprahovém vnímání,
- d) zadá reklamu, která je nekalou obchodní praktikou,
- e) poruší zákaz reklamy skryté,
- f) poruší podmínky stanovené pro srovnávací reklamu uvedené v § 2 odst. 2 nebo § 2a,
- g) poruší podmínky stanovené pro obsah reklamy v § 2 odst. 3 nebo 4, § 2c, § 3 odst. 6, § 4, § 5 odst. 3, 4 nebo 5, § 5a odst. 1, 2, 5, 6, 7 nebo 8, § 5b odst. 2 nebo 8, § 5d, § 5e odst. 1, § 5f, § 5g odst. 1, § 5h, ~~§ 5i nebo~~ § 6a odst. 1 nebo § 1867 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, nebo
- h) neoznačí reklamu na tabákový výrobek varováním podle § 3 odst. 5.

K § 5i a 8a:

Navrhované změny jsou důsledkem změn navrhovaných v § 1852 až 1867 NOZ. Více viz důvodová zpráva k § 1810 až § 1867n NOZ.

Související změna zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele

§ 3b

Ustanovení § 3 odst. 2 a § 3a se nepoužijí na smlouvy uvedené v ~~§ 1840 písm. a) až g), i) a j) a v § 1852 občanského zákoníku~~ § 1818 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Ustanovení § 3 odst. 2 se však na smlouvy uvedené v § 1818 odst. 2 písm. j) zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník použije.

K § 3b:

Navrhovaná legislativně-technická změna dotčeného ustanovení je důsledkem navrhovaných změn v systematickém uspořádání jednotlivých ustanovení úpravy spotřebitelských smluv v Dílu 4, Hlavy I., Části čtvrté občanského zákoníku. Více viz důvodová zpráva k § 1810 až 1867n.